

Slovenija

Portorož. Foto: Vivod-Fajon

Naročnina: letno za posamezne države: Anglija 1,25 Lstg, Avstrija 80,00 Sch, Belgija 150,00 Bfr, Danska 21,00 Dkr, Finska 10 Fm, Francija 15,00 FF, Grčija 90,00 Dr, Holandija 11,00 Hfl, Italija 1.900,00 Lit, Nemčija 12,00 DM, Norveška 22,00 Nkr, Švedska 15,00 Skr, Švica 13,00 Sfr; prekmorske države — ZDA, Kanada, Avstralija, Argentina in druge 5,00 US dolarjev ali enakovrednost v drugi valuti oziroma dinarjih

Fotografija na naslovni strani:

Bogato razsvetljeni PORTOROŽ je tudi ponoči središče vsega zabavnega življenja turistov, ki letujejo na slovenski obali in vzdolž zahodne Istre.

Foto: Vivod-Fajon, Ljubljana

Fotografija desno:

Slikoviti PIRAN tudi v nočeh ne izgubi prav nič svoje mediteranske barvitosti. Nasprotno, igra luči in tema samo še poveča romantičnost njegovega okolja.

SLOVENSKA OBALA

Iz vaših pisem	2
Na kratko	4
Slovenska popevka '72	5
Po krajih ob Muri	6
Novice od vsepovsod	7
Srečanja v Primorju	8
Janez Zrnec: Sem in tja po slovenski obali	9
Slovenske ladje na svetovnih morjih	12
Piran — izredna turistična privlačnost	14
Riviera v osrčju Evrope	15
Janez Zrnec: Obmorski turistični vrt	16
Zvone Kržišnik: Iz življenja Prešernovega nagrajenca (Marjan Mušič)	18
English Section (I)	21
Začasno na tujem (II)	21
Dr. Niko Kuret: »Zeleni Jurij«	30
Ivan Virnik: Muzej slovenskega pomorstva	31
Naši po svetu	32
Jubilejno leto društva »Triglav«	32
Ina Slokan: Globoke in čvrste so te naše korenine	32
Izseljenska srečanja	37
Gabi Heimer: Dobrodošli v Hobartu	37
Jože in Helena Peternel	37
Družina, otrok, materinski jezik	38
Moj fant in sestrična	39
Otroci berite	40
Ela Peroci: Mož z dežnikom	40
Frane Milčinski: Pesmica za poredne otroke	41
Sonja Gajšek: Moja mama	42
Milka Dovgan: Mati sem	43
Prekmurska: Domo, domo v slovenski kraj	43
Filatelija — Sapporo '72	44
Spominski koledar	44
Vaš kotichek	45
Humor	45

Kako ustanoviti društvo

Jože Prešeren
odgovorni urednik

Ta moj pogovor z vami vsekakor ne bo dal odgovora na vprašanje, ki sem ga postavil v naslovu. Morda pa bo pomagal komu, ki si tako vprašanje zastavlja sam. Slovensko društvo — kulturno-umetniško, planinsko ali kako drugo — ni težko ustanoviti. V to sem popolnoma prepričan.

Če se kdo resnično ubada s takim vprašanjem, naj kar piše na naše uredništvo. Prav gotovo mu bomo pomagali. V zadnjih letih v Sloveniji vedno bolj pogosto razpravljamo o skrbi za Slovence, ki živijo zunaj meja matične domovine, SR Slovenije. Posebna prizadevanja so usmerjena v zagotovitev narodnostnih in socialnih pravic delov našega naroda, ki so po znanih zgodovinskih dogodkih ostali v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, vedno pogosteje pa govorimo tudi o naših ljudeh, ki so zaposleni v tujih državah. Zavedamo se, da niso dovolj samo konvencije o socialnem zavarovanju in drugi mednarodni sporazumi, poskrbeti je treba tudi za tisto človeško stran, za vsakega posameznika.

Slovinci smo tako kot člani drugih narodov navezani na svojo tradicijo. Le-to pa lahko najbolje negujemo, če smo v družbi rojakov. Pogosto je treba le malo naporov, da se navdušimo za ustanovitev slovenskega društva. To navdušenje mora potem seveda izkoristiti še spreten organizator. Številni starejši slovenski rojaki v Franciji, Belgiji, Holandiji ali v Ameriki bi bili prav v tem času zelo zaželeni med nekaterimi našimi rojaki v Nemčiji, na Švedskem ali v Avstriji. Lahko bi jim dali kopico preizkušnih nasvetov, kako se spodbudi k življenju slovensko kulturno društvo ali le pevski zbor. Sedanje razmere so brez dvoma drugačne kot pred desetletji. Prepričan sem, da so »objektivne« okoliščine veliko bolj ugodne, pa vendar je pobud za slovenska društva manj. V prvih mesecih in letih bivanja na tujem se mnogim našim ljudem ne zdi potrebno vključevanje v kaka društva, najprej je treba dobiti čimbolj primerno zaposlitev, stanovanje, preskrbeti družino in šele potem naj bi prišlo na vrsto »društvo«. Tako prepričanje pa je vsekakor zmotno, saj bi prav društvo s pravilno usmeritvijo lahko pomagalo pri uresničitvi nekaterih osebnih želja.

Večina novih slovenskih društev v deželah, kjer so zaposleni slovenski delavci, je že od vsega začetka tesno povezana tudi z domovino. Prav tu, pri društvih, pa se začne tudi v celoti kazati skrb matičnega naroda za svoje člane po svetu.

Iz Chisholma v Minnesoti

V decembrski »Rodni grudi« sem v rubriki »Izseljenska srečanja« prebral nekaj laskavo oceno Jožeta Prešerna o naših izseljencih v Ameriki. Zal ni prišel še malo dlje — v Minnesoto, Wisconsin, Colorado, Kalifornijo. Jaz bi želel, da obišče tudi nas v železnem okrožju, saj je tudi tukaj zelo veliko Slovencev, čeprav ne toliko kot na vzhodu. Včasih imamo že občutek, da se v Clevelandu in Pittsburghu ustavi vsakdo, na nas, ki tonemo v »melting potu«, pa se pozablja. Ne vem tudi, kako bo z obiskom kakega slovenskega ansambla to jesen. Če se ansambel, katerikoli bo že prišel — ne bo ustavil tudi pri nas v centralnih in zahodnih državah, nas bo to globoko prizadelo. Torej, če bo kaj, nas čimprej obvestite.

Lani sem bil tri mesece v domovini, mnogo sem videl in slišal in precej sem bil razočaran. Domovina je prekrasna, tovarne delajo s polno paro, mnoge kmetije pa so že opuščene. Mladi gredo na delo v tovarne, v tujino, na kmetijah ostajajo le starejši ljudje. Kam bo to pripeljalo? O, domovina mojih pradedov, želim ti vse najboljše, obenem pa bistro oko, da bolj paziš na svoje sinove in hčere!

Frank Tekautz
Chisholm, Minnesota, ZDA

Spomin na moža

Štiri leta sem že vdova in šele zdaj, po smrti moža, občutim, da sem v tujini. Nikamor ne grem v družbo, prejokala sem že nešteto noči. Obupala bi že od žalosti, ko bi ne imela sina, ki živi tukaj, in hčerke, ki živi v Kaliforniji. Pa še nekaj naj omenim, kar mi je drag spomin na moža — to je revija »Rodna gruda«. Mož jo je naročil in jo vedno bral z velikim zanimanjem, zdaj pa jo tudi jaz vsak mesec težko pričakujem in v lepem spominu na moža in ob lepem branju mislim na rojstno domovino. Doma sem iz Drage pri Loškem potoku, mož pa je bil iz Novega kota pri Prezidu. Pozdravljam vse Slovence doma in po svetu!

Tillie Cimprich
Thunder Bay, Kanada

Zanimanje za slovenske izseljence

Dolga leta sem naročnik Rodne grude. Posebno mi je všeč sedanja oblika in barvne slike. Vidi se, da se zelo zanimate za slovenske izseljence. Revija je za mnoge, ki se potikajo po tujini in ne morejo pozabiti svojega rojstnega kraja, največje razvedrilo. Letos bo minilo že trideset let,

odkar sem šel na tuje. Ko pa imam dopust, grem najraje v svoj domači kraj. Čez nekaj let, ko bom upokojen, pa se nameravam za stalno preseliti v domovino kljub temu, da tukaj nimam občutka, da sem tujec in imam precej prijateljev med sosedi in sodelavci. Ko berem, kako se ponekod naši z Nemci ne morejo sprijazniti, se mi zdi, da je temu največ krivo to, ker naši, ko pridejo v Nemčijo, ne znajo skoraj nič nemško. Teh je večina. Vzrok pa je tudi v tem, da se zna vsak hitro vživeti in prilagoditi razmeram. Še eno prošnjo bi imel: moj sin je star dvajset let, ima jugoslovansko državljanstvo, od rojstva pa živi v Nemčiji. Letos bi šel rad na dopust v Jugoslavijo, a se boji, da bi ga obdržali zaradi odslužitve vojaščine. Ali bo lahko prišel nemoteno nazaj?

Matija Galičič
Herten, Nemčija

Vaš sin lahko pride na počitnice v Jugoslavijo. Naj bo brez skrbi, nihče ga ne bo pridrževal zaradi vojaščine. Kot vojaški obveznik pa mora biti prijavljen na jugoslovanskem konzulatu, ki je pristojen za vaše področje.

Slovenija je bila njegovo življenje

Lani, 10. oktobra, je umrl moj oče Janko Zornik zaradi tromboze. Moj oče je bil vseskozi zaveden Slovenec, živel je slovensko življenje in je umrl na slovenski način. Slovenija je bila njegova prva ljubezen, bila mu je življenje, do zadnjega diha je bil ves njen.

Rojen sem bil v Čezsoči na Primorskem 2. februarja 1893. V Ameriko se je odselil leta 1921, torej pred potdesetimi leti, v srcu pa je s seboj odnesel svojo slovensko deželo, ki jo je ljubil nadvse. Štirikrat je prišel obiskat svoj stari kraj. Trikrat sem ga spremljal. Dvanajst ur pred nepričakovano smrtjo sva se pomenkovala o ponovnem obisku Slovenije. Oče me je vprašal, če nameravam leta 1972 obiskati Slovenijo in če grem jaz, bo šel tudi on — čeprav se mu zdi, da bo to njegov zadnji obisk drage domače dežele. Hrepenenje po domači deželi je bila ena njegovih zadnjih misli pred smrtjo. Morda prideva z ženo poleti na obisk v Slovenijo. V spomin mojega očeta Janka Zornika poklanjam 20 dolarjev Rodni grudi.

Rudi Zornik
Fraser, Michigan, ZDA

S hvaležnostjo in spoštovanjem se bomo vedno spominjali pokojnega Johna Zornika, ki je bil ne samo naročnik naših publikacij, temveč tudi naš zelo delavni, dolgoletni zastopnik. Iskrena hvala za da-

rilo za naš tiskovni sklad! Ob hudi izgubi tudi mi čutimo z vami! Pokojnega bomo ohranili v hvaležnem spominu.

Naročnina za pet bralcev

Pošiljam vam naročnino za pet bralcev priljubljene Rodne grude. To je zame, za Rose Zaubi, za Franka Verbiča, Johna Bogataya in za mojo teto v Sloveniji. *John Bogatay je tudi poklonil 2 dolarja v tiskovni sklad.* »Rodne grude« dolgo ni smo prejeli zaradi stavke v pristanišču. Šele zdaj, konec decembra, sem dobila septembrsko številko, drugi so dobili v tem času tudi že oktobrsko izdajo, jaz pa še ne. Upam pa, da bomo odslej Rodno grudo redno prejeli, saj jo težko pričakujemo. Morda se poleti spet vidimo na Matici. Pozdravljam vas vse pri Matici ter enako tudi vse naročnike Rodne grude.

Tončka Ezzo
Girard, Ohio, ZDA

Zahvaljujemo se vam prav toplo za pomoč pri razširjanju naših publikacij, rojaku Johnu Bogatayu pa še posebej za prispevek za tiskovni sklad. Srečanja v letošnjem letu bomo pa prav veselili. Ne pozabite se torej oglasiti pri nas.

Košček domačnosti

Vašo revijo zelo rad prebiram in komaj čakam vsako naslednjo številko, saj mi vsaka prinese košček slovenske domačnosti, nekaj novega od doma. Revija je vedno boljša. Posebno zdaj, ko ste začeli objavljati fotografije tudi v barvah. Le tako naprej in zdomci bomo še z večjim veseljem segali po Rodni grudi. Moram se opravičiti zaradi zaostale naročnine. Takoj, ko sem revijo naročil in zatem prejel prvo številko, sem v pismo priložil naročnino za revijo in koledar. V naglici sem pa pismo na pisalni mizi zmešal med ostale stvari, kar sem ugotovil šele mnogo kasneje čisto slučajno.

Avgust Žagar
Landsdorf, Avstrija

Veseli smo vašega priznanja Rodni grudi in potrudili se bomo, da bo revija tudi v bodoče prinašala naročnikom zadovoljstvo in vesela presenečenja. Lepa hvala tudi za prispevek za tiskovni sklad revije, saj so zdaj, odkar objavljamo tudi slike v barvah, stroški z izdajanjem precej višji. Zaradi zaostale naročnine se pa kar preveč opravičujete. Hvaležni vam bomo, če boste revijo priporočili svojim znancem. Pozdravljeni!

Pozdravi in čestitke

V prvih vrsticah naj sporočim svoje iskrene čestitke k šestdesetletnici Zime Vrščajeve. Srčno želimo, da bi praznovala še

Cerkljica

Foto: Janez Klemenčič

veliko let v zdravju, sreči in blagostanju. Pristrčna hvala tudi za ves njen trud za koledar in pri »Rodni grudi«, ki nas kakor zvest prijatelj redno obiskuje in nam prinaša sonce iz domovine. Mojo naročnino je, kakor vsako leto, poravnala gospa Angela Stoparjeva. *Prilagam 200 Bfr za tiskovni sklad.*

Pozdravljam vse sodelavce »Rodne grude« in bralce po vsem širnem svetu, ki ste kakor jaz pogosto z mislimi v domovini. Mi smo jo s težkim srcem zapustili pred štiridesetimi leti, to je l. 1932.

Katarina Cargo
Seraing, Belgija

Draga gospa Katarina! Hvala za pristrčne čestitke in prispevke za tiskovni sklad revije. Tudi mi vam iz vsega srca vračamo tople želje, da bi vam letošnje in prihodnja leta prinesla osebne sreče in zadovoljstva.

Knjiga Slovenske narodne jedi

Najlepša hvala, da ste mi posredovali naročilo knjige Slovenske narodne jedi. Upam, da ste denar za knjigo, koledar in letošnje naročnino Rodne grude že prejeli. Imam ponovno prošnjo, da mi pošljete še eno knjigo Slovenske narodne jedi. Ob naši domači zabavi sem uporabila tudi nekaj receptov iz te knjige. S tem so bile naše slovenske žene tako zadovoljne, da me ponovno vprašujejo za recepte. Povedala sem, da sem jih dobila iz te knjige. Tudi angleškim ženam so bile jedi všeč in bi se naročile na knjigo, če bi jo znale brati. Torej oprostite mi, ker vas že tretjič nadlegujem za to knjigo in upam, da zadnjič. Pozdravljam vas in vse Slovence zunaj domačih meja!

Anica Žen
Winnipeg, Kanada

Naša uprava vam bo prav rada ustregla in vam posredovala knjigo Slovenske narodne jedi, katero je izdal Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani. Verjamemo, da so jedi našim in tudi drugim ženam všeč, saj so to same pristne domače jedi, narejene po preizkušanih starih receptih. Naše matere in babice pa so že od nekdaj slovele kot dobre gospodinje in kuharice. Pozdravljeni in veliko uspehov pri pripravah domačih jedi!

Oglašam se iz daljne Švedske

Oglašam se iz te daljne severne dežele Švedske in vam pošiljam najlepše pozdrave z željo, da tudi v bodoče lepo skrbite za nas, ki smo tako daleč od naše domovine. Nadalje se vam iz srca zahvalim za redno pošiljanje Rodne grude in pa za koledar za leto 1972. Vse to nas je razveselilo. Pridno prebiramo koledar in revijo. Saj za nas tu je to edina vez z domovino in našo lepo slovensko besedo, pa seveda tudi z našo lepo slovensko pesmijo. Imam že dvesto naših slovenskih plošč, zdi se mi, da skoraj vse. Vsi v družini jih radi poslušamo, žena, sinova in seveda tudi jaz sam.

Franjo Brečnik
Köping, Švedska

Prav veselo in toplo mora biti pri vas doma, čeprav živite daleč od domovine na mrzlem severu. Saj vam družbo, kakor pišete, dela naša slovenska pesem. Kar dvesto plošč naših pesmi imate, to je pa res prijetna, raznolika domača družčina, ali ne? Vaše vprašanje glede pokojnine smo odstopili strokovnjaku dr. Levu Svetku, ki vam bo obširneje odgovoril v prihodnji številki revije.

Investicije v Jugoslaviji

Za novega predsednika mednarodne korporacije za investicije v Jugoslaviji, ki ima svoj sedež v Londonu, je bil izbran znani kanadski poslovni mož Arthur Earle, ki je bil doslej več let generalni direktor angleške firme Hoover, delal pa je tudi v kanadski aluminijški firmi Alcan. Korporacija za investicije v Jugoslaviji je lani povečala avtorizirani kapital od 12 na 15 milijonov dolarjev. Izvršni podpredsednik te korporacije je Zoran Žagar.

Odpiranje kanadskega trga

V začetku marca so v Montrealu v Kanadi slovesno odprli razstavne in skladiščne prostore nove jugoslovanske družbe »Yugomachinery and Equipment«. To je prva jugoslovanska družba v Kanadi, ki bo na kanadskem trgu neposredno prodajala izdelke kovinske in drugih industrij iz Jugoslavije v zelo veliki izbiri. Glavni delež v tej akciji ima investicijsko komercialna banka iz Splita in tovarna orodnih strojev »Prvomajska« iz Zagreba.

Slovenščina na tržaški univerzi

V Beogradu so pred kratkim podpisali nov, zelo obsežen in pester dvoletni program kulturnega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo. Poleg običajne izmenjave kulturnih in prosvetnih delavcev so v načrtu tudi medsebojna gostovanja gledališč. Med drugim si bodo tudi prizadevali, da bi odprli katedro za slovenski jezik in književnost na univerzi v Trstu.

Na Mirni tovarna za predelavo krompirja

Po več letih priprav je letos v januarju začela obratovati na Mirni na Dolenjskem tovarna za predelavo krompirja, ki jo je zgradila ljubljanska živilska industrija Kolinska v sodelovanju z znano švicarsko tvrdko Knorr. Nova tovarna je za občino Trebnje in za ta del Dolenjske sploh velika pridobitev. Tovarna bo v eni se-

zoni lahko predelala 7000 ton krompirja, ki je znana kmetijska kultura v tem kraju. Pridelovanje in odkup krompirja je zaupan Kmetijski zadrugi v Trebnjem. Glavni izdelek te nove tovarne bodo krompirjevi kosmiči (pire), to pa je tudi osnovna surovina za krompirjevo mleko, ki se uporablja v proizvodnji krompirjevega testa, kremnih juh idr. ter tudi pri proizvodnji zdravil, konzerv, encimov itd.

Mednarodni salon avtomobilov

Na mednarodnem salonu avtomobilov, ki bo konec aprila v Beogradu, bo poleg domačih proizvajalcev motornih vozil in avtomobilskih delov sodelovala tudi vrsta znanih tujih proizvajalcev. Številni tuji razstavljalci, ki so sodelovali na tem sejmu že v preteklih letih, so občutno povečali svoje razstavne prostore, tako med drugim Bosch, Esso, novomeški IMV idr. Ob sejmu bodo tudi prikazi novih vozil in razna posvetovanja.

VW vlaga v Sarajevu

Predstavniki sarajevskega podjetja UNIS in tovarne VW iz Wolfsburga so se pred kratkim sporazumeli o skupni gradnji tovarne za sestavljanje avtomobilov in izdelavo avtomobilskih delov. UNIS bo v gradnjo vložil 51 odstotkov sredstev, VW pa 49. Obrat bo stal v Vogoščajah pri Sarajevu. V enakem razmerju kot investicije se bo delil tudi dobiček, v upravi podjetja pa bosta oba partnerja sodelovala enakopravno.

Povabilo iz Amerike

Slovenski predstavniki turističnih podjetij in gospodarskih organizacij se bodo v aprilu v Washingtonu sestali z ameriškimi bančniki in predstavniki ameriških turističnih agencij. Američane, ki so tokrat slovenske predstavnike že drugič povabili v Ameriko, predvsem zanima, kakšne so možnosti za povečan turističen obisk Američanov v Jugoslaviji, katere naše hotele bi lahko vključili v verigo potovanj, ki jih pripravljajo ameriške turistične agencije, in na kakšen način bi lahko ameriški kapital sodeloval pri turističnem investiranju v Jugoslaviji.

Slovenščina v jugoslovanski vojski

V poveljstvih ljubljanske vojaške oblasti so se v februarju začeli tečajji slovenskega jezika za vojaške starešine. Tečaje obiskuje več kot 700 slušateljev, zato so jih razdelili v 30 skupin. Ljubljanska delavska univerza je za to priložnost pripravila posebne učbenike. Tako se bodo oficirji naše armade, ki službujejo v Sloveniji, seznanili vsaj z osnovami slovenskega jezika, saj je znano, da je tudi v jugoslovanski vojski uveljavljeno načelo enakopravnosti vseh jezikov narodov in narodnosti Jugoslavije.

»Kmečka ohcet« — spet prireditve leta

Na tradicionalni folklorni prireditvi »Kmečka ohcet«, ki bo zadnjo soboto maja v Ljubljani, se bo letos prvokrat poročil tudi ameriški par, ki ga je k temu spodbudila skupina naših rojakov v Pennsylvaniji oziroma znani društveni delavec in organizator skupinskih potovanj v domovino Martin Serro iz Irwina. V Ljubljani se bosta skupaj z drugimi pari iz Jugoslavije in iz številnih tujih držav poročila Kathleen Thomas iz Yukona in Edward L. Kelly iz Smithtona. Nevestini stari starši so bili doma iz okolice Litije in so se pisali Grilc. Ameriškega ženina in nevesto bo spremljalo okrog 150 potnikov s posebnim letalom. Ogledali si bodo vse prireditve, ki bodo v sklopu »Kmečke ohceti«, ter napravili še nekaj drugih krajših izletov.

Golf na Bledu

Do glavne turistične sezone bo na Bledu končanih enajst polj za igranje golfa, kar je bila predvsem želja tujih gostov, katerih je na Bledu iz leta v leto več. Prav gotovo pa se bodo odslej za ta šport navdušili tudi številni domačini.

»Gorenje« v Nemčiji

Vsak deseti štedilnik, ki so ga lani prodali v ZR Nemčiji, je izdelek naše tovarne »Gorenje« iz Velenja. Gorenje je svoje električne aparate začelo izvažati v ZR Nemčijo leta 1965. Takrat je bila vrednost tega izvoza 50.000 dolarjev. Lani je

Gorenje prodalo v Nemčijo 175.000 raznih gospodinjskih aparatov v vrednosti 6 milijonov dolarjev.

Na letošnjem sejmu bele in rjave tehnike v Kölnu se je Gorenje pojavilo z novim programom »Gorenje-International«. Kaže, da bodo v prihodnje dosegli še večje uspehe na mednarodnem trgu prav s tem programom. Razen z nemškimi kupci so na sejmu v Kölnu sklenili nekaj večjih poslov tudi s trgovci iz drugih držav. Na Dansko so prodali 10 tisoč pralnih strojev in 12 tisoč hladilnikov, v Avstrijo 5 tisoč pralnih strojev in 3 tisoč električnih štedilnikov. Večje količine pralnih strojev na Nizozemsko in v Francijo. Zanimivo je da je tovarna vso razpoložljivo količino hladilnikov prodala že prvi dan.

Cankarjev spomenik v Ljubljani

Slovenski likovni umetniki doslej že v dveh natečajih niso uspeli pridobiti zase izdelave spomenika Ivana Cankarja v Ljubljani. Delo je po zadnjem razpisu napredovalo toliko, da so izdelavo idejnega osnutka zaupali akademskemu kiparju Janezu Boljki, ki mora osnutke pripraviti do 15. marca prihodnje leto. Obenem ima tudi možnost izbire najprimernejšega kraja, kjer naj bi stal ta spomenik.

Povečan izvoz v ZDA

Velike ameriške blagovne hiše se vedno bolj zanimajo tudi za jugoslovanske izdelke: »Sears and Roebuck Company« iz Chicaga je v letu 1971 že uvozila jugoslovanske izdelke lesne in tekstilne industrije v vrednosti 3 milijone dolarjev, letos pa pričakujejo, da se bo ta uvoz še povečal. Jugoslovanski izvoz v Združene države Amerike se je lani povečal za 20 odstotkov.

Dinar trden

Menjalni tečaj dinarja na svetovnih denarnih tržiščih je že nekaj tednov povsem nespremenjen: v Zürichu so tečajne razlike minimalne — med 21,70 in 22,20 švicarskih frankov za 100 dinarjev za manjše bankovce ter med 21,40 in 21,80 švicarskih frankov za 100 dinarjev za večje bankovce. Ti podatki so iz sredine marca.

Slovenske lepoticke so imele v preteklih letih na lepotnih tekmovanjih kar precej uspeha. Spominimo se le Saše Zajc, ki je bila izbrana za najlepše dekle Evrope. Kako bo letos? Na tekmovanje lepotic, ki bo jeseni v Londonu, bo prav gotovo odšla tudi letošnja slovenska lepota Nina Gazibara, ki so jo prejšnji mesec izbrali na Bledu. Nina je doma iz Ljubljane, po poklicu pa je vzgojiteljica v otroškem vrtcu.

Foto: Egon Kaše

Slovenska popevka '72

Čeprav je do junija, ko bo v Ljubljani že enajstič zaporedoma festival slovenske popevke, še precej časa, so vendar priprave nanj v polnem teku. Pravzaprav so se začele že lansko jesen, saj bodo tudi letos na njem sodelovali poleg domačih pevk in pevcev interpretatorji zabavnih melodij iz drugih jugoslovanskih republik in iz tujine, to pa seveda terja veliko organizacijskega dela.

Letošnji mednarodni festival »Slovenska popevka 72« bo 2. in 3. junija, na njem pa se bo zvrstilo 22 novih skladb, ki jih je posebna komisija glasbenikov izbrala izmed 95 poslanih. Med avtorji so vsi, ki v Sloveniji na tem področju nekaj pomenijo, med njimi znani skladatelji Jože Privšek, Mojmir Sepe, Jure Robežnik, lanski zmagovalec Dušan Porenta in drugi.

Določeni so že tudi pevke in pevci, ki bodo nastopili na festivalu. Iz Slovenije so izbrani med drugimi Elda Viler, Marjana Deržaj, Majda Sepe, Lado Leskovar, Braco Koren, Oto Pestner, Bele vrane in še nekateri, iz drugih jugoslovanskih republik pa so obljubili sodelovanje najbolj

znani pevci in pevke: Arsen Dedić, Radojka Šverko, Ljupka Dimitrovska, »4 M« in drugi.

Glede na to, da ima RTV Ljubljana, ki organizira festival, zelo dobre stike z vrsto evropskih radijskih in televizijskih hiš, bodo nekatere izmed njih tudi poslale svoje pevce. Tako bodo nastopili vokalni solisti iz RTV postaj Köln, Lugano, Rim, Pariz, BBC, Dublin, Graz, Varšava, Praga, Bruselj in Madrid. Poleg tega pa bo RTV Ljubljana sama angažirala še nekatere vrhunske pevce in glasbene skupine iz tujine. Omenimo naj »Brother hood of man« iz Anglije, Gilberta Becauda in njegovo skupino iz Francije, ansambel »Sweet« iz Anglije, Avstralko Samantha Sank, Italijanko Gigliolo Cinqueti idr.

Vse nastopajoče bo spremljal veliki revijski orkester RTV Ljubljana, ki ga bo dirigiralo pet dirigentov. Vse kaže, da bo ljubljanska televizija prenašala zaključni večer festivala v barvah in bo prenos tudi ponudila Evroviziji. To pa pomeni, da si bodo lahko to glavno vsakoletno prireditve zabavne glasbe v Sloveniji ogledali na malih zaslonih tudi mnogi naši rojaki po svetu.

E. P.

Po krajih ob Muri

Soboški vodovod

Gradnja vodovoda v Murski Soboti hitro napreduje. Iz desetih vodnjakov, ki bodo zadovoljili sedanje potrebe, že teče voda, tudi vodovodni stolp bo kmalu dograjen. Letos bodo dograjene vodovodne napeljave v širšem mestnem središču (predel med Kocljevo, Lendavsko, Lole Ribarja in Cankarjevo ulico). Računajo, da bo celotno vodovodno omrežje dograjeno leta 1976, veljalo pa bo blizu 25 milijonov dinarjev.

V Ljutomeru nov otroški vrtec

Nov otroški vrtec je v Ljutomeru nujno potreben, saj dosednji nima ustreznih prostorov in ne more sprejeti vseh otrok. Novi vrtec bo zgrajen na zemljišču med Ormoško cesto in železniško postajo. Graditi ga bodo začeli pomladi.

Lendava vabi investitorje

Lendavska občina spada med slabše razvite občine z nizko stopnjo zaposlenosti doma in z okrog štiri tisoč zdomci. Zato so v občini zelo zainteresirani za rast že obstoječih in ustanavljanje novih podjetij s čimer bi se povečalo tudi število delovnih mest. Kot spodbudo za odpiranje novih obratov s področja industrije in turizma nudi občina investitorjem brezplačne gradbene parcele z urejenimi cestnimi povezavami do parcele. Sredstva za navedene obveznosti bodo zagotavljali v vsakoletnem občinskem proračunu.

V Cerkvenjaku nov pevski zbor

V okviru domačega kulturno prosvetnega društva so ustanovili ženski pevski zbor. V njem prepeva 28 pevk. Vodi pa jih učiteljica Betka Šijanec.

Novi uspehi, novi načrti Sladkogorske

Tovarna kartona in papirja na Sladkem vrhu se v zadnjih letih vse bolj uveljavlja. Lani je dosegla velik uspeh zlasti pri izvozu. Izvažali so v Italijo, Avstrijo, Grčijo, v skoraj vse vzhodnoevropske dežele ter v Indijo, Pakistan in Kongo. Pogodbe pa sklepajo še z Zah. Nemčijo, Sovjetsko zvezo in Francijo. Ker kljub velikemu lastnemu prispevku tovarna ne bo zmogla vseh sredstev za nove naložbe, so lani novembra sklenili z zahodnonemškim konzorcijem v Düsseldorfu desetletno pogodbo o vložitvi njegovega kapitala. Skupaj z mednarodno korporacijo bo ta konzorcij vložil v razširitev Sladkogorske tovarne 29 milijonov dinarjev. Tovarna namerava letos predvsem povečati proizvodnjo papirne konfekcije.

Na Goričkem najstarejša gostilna

Kreftova gostilna pri Gradu na Goričkem je med najstarejšimi v Pomurju pa tudi v vsej Sloveniji. Gostišče je staro 218 let, kar dokazuje letnica, ki je vklesana v stropu gostinske sobe. Pri Kreftovih vselej dobro postrežejo z domačimi jedmi: kolinami, klobasami, bujto repo itd. ter poleg z dobrim domačim žganjem.

»Rada bi bila stewardesa...« Številna mlada dekleta po vsem svetu tako odgovarjajo na vprašanja o tem, kaj bi rade postale. Leteti, potovati, srečevati zanimive ljudi, spoznavati tuje kraje. Tako si mlada dekleta predstavljajo poklic stewardese. Res je, vse to lahko doživijo in hkrati seveda tudi marsikaj, kar predstavlja trdo delo. Slovenska dekleta seveda niso drugačna kot druga na svetu in na nedavni razpis za stewardese, ki ga je objavilo podjetje Inex-Adria avio-promet, se jih je javilo kar precej. Tri izmed njih, vesele, nasmejane, smo ujeli v naš objektiv pred »Adriinim« letalom.

V januarju sta obiskala strica Mirka Lična naša mlada rojaka iz Argentine — njegov nečak Roberto Ličen z mlado ženo Lauro. Bila sta na poročnem potovanju po Evropi. Obiskala sta tudi strica Jožeta, Franceta in teto Pepco. Srečno vrnitev!

● GORICA

Šola Ivana Trinka

Po precej burnih polemikah in nasprotovanju neofašistične stranke so v Gorici poimenovali novo srednjo šolo po Ivanu Trinku, uglednem pesniku in duhovniku iz Beneške Slovenije.

● NIŠ

Delavci iz tujine

Gradbenim podjetjem iz jugovzhodne Srbije, ki jim prav zdaj manjka nad tisoč zidarjev, tesarjev in drugih delavcev, ni preostalo nič drugega, kot, da vabijo nazaj iz tujine delavce, ki so jih zapustili zaradi nizkih zaslužkov v zadnjih letih.

● REKA

Nova pivovarna

Na Reki bodo v kratkem začeli graditi novo pivovarno, ki bo začela obratovati 1973. leta. V prvi fazi bo tovarna izdelovala 200 tisoč hektolitrov piva na leto. Pri tej gradnji je investitor tudi partner iz tujine.

● BANJALUKA

Dvajset novih tovarn

V prihodnjih štirih letih naj bi v okoliških krajih Banjaluke zgradili 20 novih tovarn, s čimer bo prostih okrog pet tisoč delovnih mest.

● KOSTANJEVICA

400-letnica kmečkih uporov

V Kostanjevici bo v septembru proslava ob 400-letnici kmečkih uporov na Slovenskem. Proslava bo v sodelovanju s Hrvatsko. Pripravljajo tudi scenarij za film s to tematiko.

● DOMŽALE

Vedno manj kmetov

Število kmečkega prebivalstva v domžalski občini se hitro manjša, hkrati s tem pa se manjša tudi število obdelanih kmetij. V občini je kar 822 kmetij, ki nimajo niti pol hektara obdelovalne zemlje. Da bi rešila propadanje kmetijstva, je domžalska občina oprostila plačevanja davkov vse tiste hribovske kmete, ki nimajo 4000 dinarjev katastrskega dohodka.

● KRŠKO

Nuklearna elektrarna

V Krškem bodo že letos začeli graditi nuklearno elektrarno, ki naj bi po predvidevanjih začela obratovati 1977. leta. Strokovnjaki pravijo, da so vse govornice, da bo nov objekt nevaren in škodljiv okolju neosnovane. Nova elektrarna ne bo onesnaževala okolja niti toliko kot termoelektrarna.

● LJUBLJANA

Dražji potni listi

Po vsej Sloveniji veljajo za nove potne liste občutno dražje takse. Medtem, ko je izdaja novega potnega lista doslej

Novice od vsepovsod

stala 70 dinarjev bo odslej 100 dinarjev. Za podaljšanje pa bo namesto dosedanjih 35 dinarjev treba odšteti 50 dinarjev.

● LJUBLJANA

Kava in bencin

Obenem s potnimi listi sta se podražila tudi bencin in sicer za 80 para liter in kava kar za 14,5 dinarja kilogram. Hkrati s tem ukrepom pa so znižali prometni davek v tekstilni, usnjarski in obutveni industriji. To je eden od ukrepov, ki bo pripomogel k zmanjšanju socialnih razlik.

● LJUBLJANA

Posekali so staro drevje

Ljubljansko komunalno podjetje Rast je posekalo stare topole in vrbe žalujke ob Vegovi ulici v Ljubljani. Sekanje drevja, ki je bilo staro in obenem že nevarno, da se podre, je vzbudilo mnogo ogorčenja med Ljubljančani, ki niso bili obveščeni, da bodo takoj namesto starega zasadili že precej veliko mlado drevje.

● LENDAVA

Vodovod, šole in vrtci

V krajih lendavske občine so občani izglasovali z referendumom samoprišpevek za vodovod, šole in vrtce.

● BEOGRAD

V turizmu se obeta

Kot kažejo napovedi organizatorjev potovanja na svetu se bo tujski turistični promet v Jugoslaviji povečal za približno 15 odstotkov.

● NIKOZIJA

Naši pesniki v grščini

Ciprska kulturna revija Kypriaka hronika je objavila pod naslovom Sodobni slovenski pesniki šest v novogrščino prevedenih pesmi Srečka Kosovela, Alojza Gradnika, Edvarda Kocbeka in Boža Voduška.

● MÜNCHEN

Srebrni kanarček

Na svetovnem prvenstvu ptic v Münchnu je kolekcija našega znanega gojitelja ptic profesorja Franceta Sušteršiča iz Ljubljane v zelo močni konkurenci zasedla drugo mesto na svetu.

● RAVBARKOMANDA

Viadukt že do polovice

Viadukt na Ravbarkomandi, ki bo skupaj s tistim na Verdu največji objekt na novi avtocesti Vrhnika—Postojna je zgrajen do polovice. Graditeljem je naklonjena letošnja blaga zima.

● BEOGRAD

Vesna že doma

Pred kratkim so s posebnim letalom prepeljali iz Prage v Beograd stevardeso Vesno Vulović, ki je edina preživela katastrofo jugoslovanskega letala DC9 nad Češkoslovaško, ki jo je povzročila tempirana bomba. Vesno, ki je padla z višine 10500 metrov in ostala živa, bodo dalje zdravili v Beogradu.

● KRANJSKA GORA

Lek zgradil hotel

Tovarna zdravil Lek iz Ljubljane je v Kranjski gori zgradila hotel B kategorije. V novem hotelu, ki stoji ob cesti na Vršič je 88 postelj.

Srečanja v Primorju

Miro Kocjan

je predsednik občinske skupščine v Kopru. Ob našem srečanju smo ga naprosili, naj nam najprej na kratko opiše delo njihove občine v zadnjem času.

»Koper je v preteklem obdobju doživel popolno preobrazbo,« je začel Miro Kocjan. »Poprej so bile v Kopru le stare hiše, kanalizacije pa sploh ni bilo. Danes imamo že dve tretjini novih hiš, speljana je sodobna kanalizacija, ki bo povsem dokončana čez dve leti, ko se bodo prečiščene odplake odtekale na enem mestu v morje.«

»Prav tako so se vidno spremenile tudi zaledne vasi, ki še pred nekaj leti niso imele nobene povezave z mestom po asfaltiranih cestah. Samo v zadnjih treh letih nam je uspelo asfaltirati skoraj 100 km cest, s čemer smo uvrstili povezavo med mestom in vasm, razen tega pa začenjajo obstajati čimbolj realne možnosti, da bi vsaj del mladega prebivalstva ostal na vasi, zaposlili pa bi se v mestu. Tudi v najbolj odročne vasi je bila napeljana elektrika, v dobršni meri pa je rešeno tudi vprašanje preskrbe z vodo.«

● Kolikšen je pomen novega pristanišča za razvijajoče se mesto?

»S sedanjim obsegom pomorskega prometa se je naša luka uvrstila na drugo mesto v državi in ima čedalje pomembnejšo vlogo v srednjeevropskem gospodarskem prostoru. Tako predvidevamo, da bo znašal promet v luki do leta 1980 okrog 15, do konca stoletja pa kar 25 milijonov ton letno. Ko smo v Kopru pred petnajstimi leti odprli luko, smo dejali, da smo si z njo odprli okno, z otvoritvijo železnice pa smo naglasili, da imamo tudi vrata v svet.«

● Vzporedno s pomorsko, ste začeli tudi z mnogimi industrijskimi dejavnostmi. Katere so to?

»Naše največje industrijsko podjetje je Tomos, ki je začelo obratovati 1955. leta in v katerem izdelujejo različna motorna vozila. Tu je zaposlenih nad 4 tisoč delavcev. Poleg tega imamo vrsto manjših tovarn, ki se ukvarjajo s predelavo plastičnih mas, s proizvodnjo sintetičnih lepil in drugih pomožnih sredstev, s proizvodnjo kovinske galanterije in drugih kovinskih pripomočkov ter z izdelavo pohištva.«

»Prav tako je razvita tudi trgovska mreža. Njen viden napredek je v zadnjih letih treba pripisati tako zahtevam domače potrošnje kakor tudi maloobsejnému prometu, ki je močno razvit, in turizmu.«

● Kako z naraščajočim pomorskim prometom in industrijo usklajujete kmetijstvo?

»Glede kmetijstva velja reči, da je usmerjeno predvsem v vinogradništvo, sadjarstvo in vrtnarstvo. Čedalje več imamo plantažnih nasadov, ki jih ureja domače podjetje Agraria.«

Jernej Humar

»Nobene posebne industrije nimamo,« je dejal izolski župan, »nobene take, ki bi kvarila okolje in onesnaževala vodo in zrak. Vendar vsako drugo! Naš kraj je turističen in industrijski in le tako bomo obe gospodarski panogi uskladili med seboj.«

Katere so vaše industrijske panoge?

»Najstarejša, najbolj znana, doma in v svetu je tovarna Delamaris, ki ima s svojim ladjevjem 15 odstotkov celotnega jugoslovanskega ulova in 30 odstotkov proizvodnje vseh konzerviranih rib. Tovarna pohištva Oprema je odprla nov obrat in izvažata prek Slovenijalesa. Ima tudi ponudbe za izdelavo stilnega pohištva iz Beneluxa. Tudi tovarna Mehanotehnika, kjer izdelujejo razne mehanske igrače, je pomemben izvoznik v naši občini. V kratkem pa bomo dobili novo panogo industrije, ki bo lahko idealno sodelovala s turizmom. To je ladjedelnica iz Pirana, ki jo bodo preselili v Izolo. Tu bodo popravljali in prezimovali jahte, morda pa bodo sčasoma prešli tudi na izdelavo. Naš turizem se namreč želi usmeriti v jahting turizem.«

Kako je pri vas s kmetijstvom v zalednih vaseh?

»Zaledne vasi smo z asfaltiranjem cest čimbolj približali mestu. Naš namen je obdržati vinograde in nekaj območij tudi na novo nasaditi z novimi vinogradi in oljčnimi nasadi. Druge kmetijske dejavnosti pa bomo že zaradi same lege in možnosti usmerili v vrtnarstvo. Seveda planiramo tudi prodor turizma v zaledne vasi, v obliki kmečkega turizma.«

Kakšen izgled predvidevate Izoli v prihodnosti?

»Današnje staro mesto je na nekdanjem otoku, vendar je na celini dovolj prostora za nove gradnje tako, da bi bila lahko Izola v prihodnosti mesto s 50 tisoč prebivalci. Za zdaj obstajata dva zazidalna načrta. Po prvem je na voljo 80 gradbenih parcel, v pripravi pa jih je še 130. Z razvojem mesta bo tudi primanjkovalo obrtne in gostinske dejavnosti. Obrtniki bi lahko delovali popolnoma samostojno, ali pa bi sodelovali s tovarnami. Take primere že imamo. Občutiti je tudi pomanjkanje delovne sile, še posebej strokovnjakov.«

Miro Kocjan, predsednik občinske skupščine v Kopru

Jernej Humar, predsednik občinske skupščine v Izoli

Kako si predstavljate sodelovanje industrije s turizmom?

»Tu ima važno vlogo živilska industrija Delamaris, ki bo lahko del svojih proizvodov že doma prodala v turizmu. Ker pa je turizem le bolj sezonskega značaja, pa je to sodelovanje pomembno za zvišanje družinskih dohodkov, saj bo lahko nekaj družinskih članov svoj proračun dvignilo s sezonsko zaposlitvijo v turizmu. Doslej imamo 640 ležišč v privatnih sobah, kar bomo v prihodnosti še povečali. Tudi to je še kar pomemben dohodek naših občanov.«

Sem in tja po slovenski obali

Kamnita je primorska pokrajina, kamnita pa vseeno zelena in prijazna. Pridne roke slovenskega človeka so z nje odstranile kamenje in borno grmičevje ter zasadile vinsko trto in sadna drevesa. Tu se dežela popolnoma odpre proti morju, tu je takrat, ko zgoraj na celini še neusmiljeno gospodari zima, že cvetoča pomlad, en sam vrt, da bi človek le gledal in občudoval. Po bregovih in ob cesti stoje gručaste vasice z ravnimi korcastimi strehami, kajti včasih se iznad robov Črnega kala le še pripodi burja in prinese mrzel pozdrav s celine.

Široka asfaltirana cesta hiti po dnu že skoraj izravnane doline rečice Rižane. Tam spredaj se iz ravnine že dvigajo stolpnice Kopra. Slovenec, na morju si, na svojem morju, ki ga sicer ni veliko, je pa zato tvoje. Ni več tako kot včasih, ko je po obalnih mestih in notranjih vaseh otožno zvenela pesem »Buči, buči morje Adrijsko, nekdanje bilo si slovansko...« in ko je bila slovenska beseda prepovedana in naš človek zatiran.

Slovenci res nimamo mnogo svoje obale, komaj enainštirideset kilometrov je vse skupaj, vendar jo znamo zato bolje izrabiti, bolje jo znamo ceniti. Obalo smo razdelili v dva dela. Severni s Kopro na čelu se je popolnoma industrializiral, Izola z okolico naj bi bila nekak prehod, medtem ko sta piranski in portoroški del izključno turistična. Seveda še nikjer niso dosegli zaključne faze. Povsod še obstajajo načrti, povsod se še gradi in ureja, povsod so še nove možnosti za industrijski in turistični razvoj.

Celini najbližje morje

Ko se brezskrbno pripeljemo navzdol po Rižanski dolini, se naenkrat znajdemo na križišču, kjer desna cesta zavija proti mejnemu prehodu v Škofijah, leva v Koper in naprej ob obali, naravnost pa skozi Valdoltra in Ankaran do mejnega prehoda na rtiču Milje. Blago podnebje je kot nalašč za zdravljenje raznih kostnih obolenj, zato že dolga leta obstaja v Valdoltri bolnišnica za take bolnike. Bližnji Ankaran je posejan s počitniškimi hišicami in domovi raznih slovenskih podjetij, kamor zahajajo zaposleni na oddih po primernih cenah. Malo dlje so si uredili

svoj mednarodni tabor slovenski študentje. Poleg glavnih zidanih zgradb je ves hrib posejan z ličnimi lesenitnimi hišicami s po dvema ležiščema. Prijetna okolica in zmerne cene poskrbijo, da je Ankaran v sezoni skoraj popolnoma zaseden. Za vse, ki želijo preživeti dopust razkošno, je v Ankaranu hotel Adria.

Tam, prek zaliva pa se v morski gladini ponosno ogleduje Koper, največje naše obmorsko mesto in pomembno evropsko pristanišče.

Koper je bil včasih otok

Legenda iz davnine nam pripoveduje, da je na prostoru današnjega Kopra stala grška naselbina Aegida. Tudi Miljski rtič, kjer poteka meja z Italijo, so Grki dobro poznali, saj ena njihovih pripovedk pripoveduje o kraljici nimf, ki naj bi tu skočila v morje. Ko so Rimljani na grških ostankih zgradili Capris, je v okolici živel narod Historov, katerega poreklo ni ugotovljeno. Slovenci so se v te kraje naselili že v šestem stoletju in so rimlansko ime priredili po svoje v Koper. Vendar od začetka Slovenci niso živeli v mestu, ampak v okolici; prihajalo je do ostrih sporov s starimi naseljenci. Frankovski vladar Karel Veliki je leta 804 zahteval, da se Slovenci iz okolice odselijo, a brezuspešno. Preprečil jim je le, da niso zasedli mesta. Vendar je v mestu vse bolj prevladoval slovenski vpliv, s propadom frankovske države pa je Koper dokončno postal slovenski. Na začetku tisočletja, so Benečani prisilili Koprčane v zvezo, kar je obenem pomenilo tudi beneško nadvlado, ne le v političnem in gospodarskem pogledu, ampak tudi v kulturnem. V mesto se je priselilo mnogo beneških družin, ki so se kmalu polastile vseh pomembnejših položajev v mestu. To stanje se je obdržalo vse do propada beneške republike 1797. leta.

Od svojih začetkov pa do našega stoletja je stal Koper na otoku, s celino pa ga je povezoval lesen most, zavarovan z mogočnim Levjim gradom. Šele, ko so leta 1912 opustili soline, se je mesto priključilo k celini. Staro mestno jedro še danes kaže videz srednjeveškega mesta z ozkimi uličicami in palačami v beneškem slogu.

Po propadu Napoleonove Ilirije je Koper skupaj z Istro pripadel Avstriji, ki ga je posedovala vse do zloma avstroogrške monarhije. Po londonskem sporazumu iz leta 1915 je vse ozemlje do Planine zasedla Italija. Kljub prejšnjim obljubam o pravicah slovenskemu narodu se je s porastom fašizma začelo prav nasprotno. Ukinili so vse slovenske šole, požgali nekaj vasi, uprizarjali so procese proti slovenskim rodoljubom in jih nekaj celo ustrelili, ostale pa obsodili na dolge zaporne kazni. Po kapitulaciji Italije so partizani Koper osvobodili, a so se kmalu morali umakniti pred močno nemško ofenzivo v notranjost Istre. Nemci so takrat v represalijah pobili okrog tri tisoč neoboroženih prebivalcev.

Kljub temu, da so naši partizani osvobodili Koper in Trst 1. maja 1945. leta, so zavezniki ustanovili Svobodno tržaško ozemlje s conami A in B. Šele 5. oktobra 1954 je bil podpisan sporazum, po katerem je Trst z okolico pripadel Italiji, Koper in ostala obalna mesta pa Jugoslaviji.

Šele takrat je slovenska obala stopila na pot napredka in razvoja, po kateri vse krepkeje koraka še danes.

Staro mesto in Smedela

Koper je začel rasti. Rušiti stare kulturnozgodovinske predmete na nekdanjem otočku bi bilo greh, pa tudi prostora za naraščajočo industrijo bi bilo še vedno premalo. Zato se je na drugi strani ravnine, katere nivo je pod nivojem morske gladine, začelo razvijati novo naselje modernih vil in stanovanjskih blokov Smedela, ki se spušča po bregovih proti morju. Danes že lahko trdimo, da je pol Kopra na oni strani. Porajajoča industrija je zahtevala še večje spremembe, saj je bil Koper prej agrarno, ribiško središče, kot vsa slovenska mesta ob obali. Zrasle so tovarne. Tomos, ki se danes uvršča med največje in najkvalitetnejše tovarne motornih vozil pri nas, je sprva izdeloval le mopede, ki so iskani tudi na tujih tržiščih. Zdaj ima tovarna, ki uspešno sodeluje s francoskim Citroenom pri izdelavi avtomobilov, svoje obrate tudi v drugih naših krajih. Poleg te obratujejo v Kopru

Tartinijev trg v Piranu

še tovarna Lama, kjer izdelujejo kovinsko galanterijo, Iplas — plastične mase, Stil pohištvo in podjetji Interevropa, ki se ukvarja s špedicijo in prevozništvom ter Slavnik, transportno podjetje za potniški in tovarni promet.

Posebno vlogo sta na severnem delu obale (ki je predviden za industrijo), zavzela turizem in gostinstvo, ki sta se usmerila v prehodni turizem in maloobmejni promet, saj italijanska meja ni daleč.

Družbeni sektor kmetijstva-povrtninarstva, vinogradništva in sadjarstva, ter odkup pridelkov od zasebnikov je združen v kmetijsko predelovalnem kombinatu Agraria, ki se je uveljavil na tržišču s svojimi sokovi in drugimi izdelki v steklenicah in konzervah.

Nov utrip: pristanišče in železnica

Novo obdobje za razvoj Kopra in okolice se je začelo z zgraditvijo tovrnega pristanišča in železniške proge. Novo pristanišče ni le domačega pomena, temveč je pomorsko okno v svet tudi drugim srednjeevropskim državam, zlasti tistim, ki same nimajo morja. V minulem letu so zabeležili dva milijona ton tovora, od tega štirideset odstotkov tekočega. Pripravljajo pa se tudi za kontejnerski način prevoza. Prihodnja leta se obeta še večji promet, saj so storitve koprskega pristanišča znane med pomorščaki in trgovskimi podjetji kot solidne in predvsem hitre, kar

je danes ena pglavitnih prednosti v pomorski trgovini. Pa tudi obseg luke še ni dosegel zaključne faze, saj se sama luka in prapadajoča skladišča še širijo. Po rižanski dolini pa druga za drugo vlačijo dieselske lokomotive dolge kompozicije tovornih vagonov gor in dol, kajti čas tu velja denar. V luškem zaledju je celotna dolina v izmeri 1600 ha rezervirana za industrijo. Prve tovarne so že začele obratovati.

Primanjkuje strokovnjakov

Nagla industrializacija je poleg vsega pozitivnega prinesla Kopru nekaj težav, saj je bilo treba v kratkem času z zaostalega agrarnega področja, napraviti iz Koprškega, področje z močnim in stabilnim gospodarstvom. Po priključitvi ozemlja k Jugoslaviji se je mnogo italijanskih družin prostovoljno izselilo, drugi pa, ki so ostali, uživajo vse manjšinske pravice. Na izpraznjeno področje so se priselili ljudje od vsepovsod, zato nekateri imenujejo koprsko področje Ameriko v malem. Razdrobljeno in nedonosno kmetijstvo je bilo treba preusmeriti v vinogradništvo in sadjarstvo, odvečnim ljudem po vaseh pa nuditi možnost zaposlitve v industriji. To je doslej nedvomno uspelo, saj je po dohodku na zaposlenega koprška občina na četrtem mestu v Sloveniji. O povezavi mesta z zalednimi vasmí priča tudi to, da koprski občinski moške težijo k temu, da bi v kratkem še tistih nekaj makadamskih cest, ki so ostale, asfaltirali. Za vse, ki nimajo lastnih prevoznih sredstev, skrbijo redni in posebni delavski avtobusi, ki jih vozijo na delo in z dela v Kopru. Hud problem so stanovanja, katerih vsako leto zgradijo 350, a jih še vseeno manjka okrog 1200. Zato tudi težijo, da omogočajo delavcem iz okoliških krajev čimugodnejše prevoze do delovnih mest, da se le-tem ni treba seliti v Koper. Kljub temu, da le še 15 odstotkov ljudi živi od organiziranega in mehaniziranega kmetijstva, ostali pa delajo v industriji in drugih panogah, delavcev še vedno primanjkuje. Prav tako je čutiti pomanjkanje strokovnjakov, ki jih rastoča industrija vse več potrebuje. Zlasti obrtnike sprejmejo z odprtimi rokami, saj na obalnem področju manjka ljudi za obrtniške storitve. Le-tem so namenili posebno območje, kjer si lahko zgradijo hiše in delavnice.

Obala v prihodnosti

Začrtana ekonomska politika Slovenije in obenem obalnega območja nakazuje dinamičen razvoj gospodarstva tega področja tudi v bodoče s to razliko, da naj bi bila rast tako gospodarskih kot negospo-

Koprsko pristanišče je slovensko okno in vrata v svet. Tod pristajajo ladje z vsega sveta

darskih področij med seboj bolj usklajena kot v preteklosti. Tako bo imelo celotno obalno področje leta 2000 okrog 120 tisoč prebivalcev. Delež kmetijskega prebivalstva bo v teh letih padel na deset odstotkov, število zaposlenih samo v družbenem sektorju pa bo naraslo na 45 tisoč ali za 125 odstotkov. Dohodki se bodo dvignili in predvidevajo, da bodo takrat dosegli višino narodnega dohodka, kot ga imajo zdaj v Združenih državah Amerike. V šolah bo predvidoma 12 tisoč srednješolcev, potrebe pa bodo zahtevale, da bodo tudi v Kopru ustanovili nekaj visokošolskih institucij v sklopu ljubljanske univerze.

Ves ta razvoj bo zahteval tudi določene napore. Do takrat bo treba Kopru zagotoviti vodne vire s kapaciteto 1500 litrov vode na sekundo. Približno 40 odstotkov vse porabljene vode bo porabila industrija. Morda si bodo pomagali s prečiščevanjem odpadnih voda, ali pa celo z razslojevanjem morske vode, o čemer v tujini že dalj časa razpravljajo.

Nekajkrat se bo povečala tudi potrošnja električne energije. Ko so strokovnjaki ugotavljali najboljšo možnost, so ugotovili, da je najdosegljivejši vir elektrike termocentrala, ki bi obratovala na plin ali naftne derivate.

Posebno pozornost bo potrebno posvetiti sredstvom transporta, predvsem cestam. Že v bližnji prihodnosti je v načrtu grad-

nja nove moderne obalne ceste in pa funkcionalna povezava vseh naselij z glavnim cestnim omrežjem, kar ne bo le važnega pomena za industrijo, temveč to

zahteva tudi povečan turistični promet. Skoraj gotovo pa bo obala nekje v bližini dobila tudi sodobno letališče, kjer bodo lahko pristajala letala vseh vrst.

Izola — sožitje turizma in industrije

Slovenske ladje na svetovnih morjih

Slovenci imamo le 41 kilometrov obale in morja in tam smo razvili pristaniško, industrijsko, kmetijsko in turistično dejavnost na najvišjem nivoju, dovolj prostora pa je tudi za močno trgovsko mornarico podjetja SPLOŠNA PLOVBA iz Pirana. Seveda velike prekoceanske ladje le redkokdaj pridejo domov, lahko pa jih srečamo v vseh svetovnih morjih in pristaniščih, ko prevažajo tovor za domače potrebe, največ pa za tuje naročnike. Na ladjah delajo slovenski mornarji in s poveljniških mostičkov zro naši kapitani na daljna tuja morja.

Podjetje SPLOŠNA PLOVBA je bilo ustanovljeno leta 1954 po formalni likvidaciji istovrstnega podjetja Slovenijalinije, od katerega je prejela dediščino tri ladje s skupno nosilnostjo 12.147 ton. Dandanes pa podjetje posluje z 21 ladjami s skupno nosilnostjo 225 tisoč ton in povprečno starostjo 8,5 let. Od tega je 9 linijskih, 3 tramperske, 2 za prevoz hlovdovine, 4 za prevoz razsutega tovara, 1 za prosto in 2 ladji za obalno plovbo. S to floto vzdržuje SPLOŠNA PLOVBA dve stalni liniji; eno okrog sveta, kjer je zaposlenih 6 ladij, in drugo v Zahodno Afriko s petimi ladjami. Svoje ladje dajejo v najem tudi tujim ladijskim družbam in si včasih ladje od njih sposojajo.

V italijanskih ladjedelnicah gradijo dve novi ladji za prevoz razsutega tovara, ki bosta največji ladji SPLOŠNE PLOVBE, saj bo vsaka lahko naložila 25 tisoč ton tovara. Ko bosta dograjeni, prva leta 1972, druga pa leto pozneje, bo doslej največja ladja Bela Krajina z 19.270 tonami nosilnosti na tretjem, Piran s skoraj 17 tisoč tonami pa na četrtem mestu.

Podjetje ima 1100 zaposlenih, od tega na ladjah 850. V minulem letu so imeli 24 milijonov dolarjev prometa, od tega 98 odstotkov na konvertibilnem področju.

Skoraj vse ladje SPLOŠNE PLOVBE imajo tudi potniške kabine. S palub naših prekoceank si lahko ogledajo svet domači in tuji turisti.

J. Z.

**SLOVENSKI IZSELJENCI IN ROJAKI, KI
ZAČASNO DELATE NA TUJEM, NAROČITE
DOBRO DOMAČO KNJIGO IN Z NJO KOŠČEK
DOMAČE DEŽELE,
TOPLE DOMAČE BESEDE!**

Mira Mihelič: STOLPNICA OSAMELIH ŽENSK, roman
(polplatno 43 din)

Pavle Zidar: IZLET V MRAK, roman
(polplatno 32 din)

Ivan Bratko: TELESKOP, spomini iz Gonarsa
(polplatno 45 din)

France Bevk: VIHAR, izdaja ob avtorjevi 80-letnici
(polplatno 37 din, polusnje 42 din)

Janko Perat: UMIRAJOČI ČAS, roman o prekmorcih
(polplatno 45 din)

Ciril Zlobec: MOJ BRAT SVETNIK, roman
(polplatno 46, polusnje 50 din)

Pavle Zidar: TUMOR, roman
(polplatno 46 din)

Stanko Arko: PES MOJ PRIJATELJ, priročnik
(polplatno 42 din)

Saša Vuga: VSEENOST, roman
(polplatno 75, polusnje 81 din)

Timotej Noč: SVETA BARBARA, roman
(polplatno 68, polusnje 75 din)

Mirko Šušteršič: PO MOJIH LOVSKIH STEZAH, črtice
(polplatno 39 din)

PESNIŠKI LISTI (Tone Kuntner, Filip Fischer, Ace Mermolja,
Janez Menart, Ervin Fritz, . . .)
(vsak zvezek 12 din, letnik obsega 8 zvezkov)

Naročene knjige lahko plačate v več zaporednih obrokih. Na željo jih pošiljamo na inozemske naslove.

Želimo vam mnogo dobrega in prijetnega branja.

**ZALOŽBA LIPA
KOPER, Muzejski trg 7**

NAŠ DENAR JE V PRAVIH ROKAH! ZAUPALI SMO GA
KREDITNI BANKI KOPER, KI IMA SVOJE POSLOVNE
ENOTE PO VSEJ PRIMORSKI, NOTRANJSKI, KRASU IN
NA VIPAVSKEM.

V KOPRU, IZOLI, PORTOROŽU, PIRANU, SEŽANI, PO-
STOJNI, ILIRSKI BISTRICI, CERKNICI, STAREM TRGU,
VIPAVI TER V KRATKEM TUDI V LJUBLJANI, ZATO, ČE
GRE ZA DENAR JE VAŠA BANKA

KREDITNA BANKA KOPER

Piran – izredna turistična privlačnost

Slikoviti Piran, srednjeveško mestece, stisnjeno na konici ozkega polotoka, ki se zajeda daleč v tržaški zaliv, to najbolj južno slovensko mesto, je vse leto prava »Meka« izletnikov in turistov z vseh koncev sveta. Poleti je pravo mravljišče od sonca ožganih kopalcev, ki takorekoč skoz okna svojih bivališč lahko poskačejo v kristalno čisto Jadransko morje.

Čeprav velja Piran z ožjo okolico za najbolj priljubljeno in zato tudi najbolj množično letovišče Slovencev, prihaja v to ljubko mestece na dopust in oddih tudi vsako leto več inozemskih gostov. Ti se predvsem nastanijo v objektih hotela Piran, edinega hotelskega podjetja v mestu. Dober obisk v »Piranu«, »Punti« in »Sidru«, kakor se imenujejo objekti tega podjetja, je posebno v zadnjih letih pobil nekdanje napačno, a precej razširjeno prepričanje, da Piran ni privlačen za inozemske turiste. Praksa dokazuje nasprotno, saj prihajajo v Piran in predvsem v njegove hotele vse boljši in boljše gostje. Le-ti tudi ne skrivajo, kaj jim tako privlači. Ne gre jim samo

za udobne sobe in dobro postrežbo, kar bi lahko dobili tudi kje drugje, temveč uživajo predvsem v slikovitem okolju tega nepozabnega mediteranskega mesteca.

Vpliv ambienta, njegovo magično privlačnost je čutiti tudi drugače. Tako je že splošno znano, da vsako leto več gostov v bližnjem Portorožu jemlje v tamkajšnjih hotelih samo polpenzion, sicer pa se hodijo hraniti v prijetne piranske restavracije. Dobra hrana ob pristni kapljici jim tekne še toliko bolj sredi pestrega okolja in ob živahnem mediteranskem vrvežu, ki ga lahko opazujejo vzdolž nabrežja. V hotelskem podjetju »Piran« so taka nagnjenja gostov že dodobra doumeli in zato so začeli sistematično urejati lokal za lokalom, da bi usposobili kar največje možno število prijetnih majhnih restavracij z intimnimi kotički. Prav pred kratkim je podjetje v tem smislu obnovilo nekdanj slovito gostišče »Delfin«, ki bo — oziroma je že — s svojim enkratnim ambientom, prijetno domačnostjo, dobro postrežbo in zmernimi cenami do-

polnilo vrsto drugih slovitih restavracij in lokalov podjetja: restavracijo »Tri vdove«, ki slovi po ribjih specialitetah in pred katero je tako prijetno posedeti posebno v toplih poletnih večerih; moderno restavracijo »Neptunov hram« s slovito izbiro dobre kapljice; kavarno »Tartini« s čudovitim razgledom na vrvež v pristanišču; slovito »Mestno kavarno« pod umetniško galerijo, v kateri redno prirejajo razstave del domačih in tujih umetnikov; da niti ne govorimo o renomiranih restavracijah v hotelih »Piran«, »Punta« in »Sidro«.

Ena največjih privlačnosti hotelov »Piran« in »Punta« sta vsekakor lastni kopališči tik pred poslopjema. Od hotela je gostu potrebno narediti le nekaj korakov prek kamnite obale do peščenega kopališča in že lahko zaplava ali samo začofota v prijetno topli in vedno kristalno čisti morski vodi. Da bi svojim gostom omogočil neprekinjeno kopalno sezono tudi v jesenskih in zim-

skih mesecih, pripravlja kolektiv hotela »Piran« gradnjo novega hotelskega krila s pokritim bazenom in pripadajočimi rekreativnimi in družimi prostori. Idejni načrt za hotel z bazenom je že pripravljen in če bo šlo vse po sreči, bo v nekaj letih turistom tudi v resnici že na voljo vse leto. Ob tem velja posebej poudariti to, da hotel pri izdelavi načrtov tesno sodeluje z medobčinskim zavodom za spomeniško varstvo; tako novogradnja zagotovo ne bo kvarila veličastnega vtisa, ki ga izžareva originalno okolje starodavnega Pirana.

Piran bo torej kljub novim stavbam vedno ostal izredna turistična privlačnost, ki jo velja spoznati na lastne oči. V hotelih in restavracijah ter drugih lokalih hotelskega podjetja »Piran« (da ne pozabimo nočnega bara »Tri papige« ali avtomatskega kegljišča v hotelu »Punta«) zagotavljajo, da bodo s kvalitetno postrežbo vselej poskrbeli, da bo Piran vsem gostom tudi z njihove strani ostal v res najlepšem spominu.

Jule Lenassi

Pravzaprav je presenetljivo, kako malo ljudi po svetu in celo v Evropi ve, da je najbližja mediteranska riviera za vso centralno Evropo na slovenski obali Jadrana. Toda tisti, ki to riviero poznajo, se vedno znova radi vračajo v ta prelepi biser Severne Istre.

Na tej slovenski rivieri pa iz leta v leto — posebno v zadnjih časih — vse bolj slovi še druga riviera, namreč hotel »Riviera« v Portorožu. To je hotelsko podjetje, ki je v zadnjih dveh letih tako temeljito spremenilo svojo zunanjo podobo, da ni od nekdanjega hotela Central-Riviera ostalo pravzaprav ničesar več. Na morje zro sedaj trije moderno grajeni in sodobno opremljeni hoteli Riviera, Slovenija in Jadranka s 454 sobami A in B kategorije in s skupno nekaj nad 800 ležišči. Čudovit razgled na morje, dobra postrežba, solidne cene — vse to je prispevalo, da število gostov in njihovih prenočitev v tem hotelskem podjetju iz leta v leto skokovito narašča. Podaljšuje pa se tudi povprečna dolžina bivanja

Riviera v osrčju Evrope

gostov v hotelu, kar je najboljši dokaz za to, da so gostje z uslugami zares zadovoljni.

Posebej velja omeniti zadovoljstvo gostov nad tem, da imajo vsi hoteli oziroma depandanse hotelskega kompleksa Riviera zadostno število lastnih parkirnih prostorov, česar drugod ni povsod. Izredno zadovoljni so gostje Riviera tudi nad lepo urejenim lastnim kopalniščem, ki se razprostira od glavnega portoroškega pomola do parka pri starodavnih skladiščih solin.

Svojevrsna privlačnost hotelskega podjetja Riviera so njegovi številni gostinski obrati; vsak ima nekaj svojskega, kar posebej privlači goste, vsak ima neko značilnost, po kateri je že v kratkem času zaslovel daleč naokrog. Velika restavracija v hotelu Riviera je zelo primerna tudi za prireditve v zaprtem prostoru. Mala kavarnica poleg miniaturnega pokritega bazena je predvsem shajališče zaljubljenih parčkov. Bife s soslednjimi prostori v mezzaninu hotela Slovenija je kot nalašč za razne zaključene družbe ali slovesne seje. Velika restavracija, ki se je zaradi bogate izbire ribjih speciali-

tet — ki pa niso njena edina odlika! — prijelo ime »Ribja restavracija«, je priljubljeno shajališče sladokuscev, pa tudi drugih gostov, ki uživajo dvojno v res prijetnem okolju. Najbolj pa slovi tako imenovani »bistrò«, napol samopostrežna restavracija v pritličnih prostorih iste stavbe. Ta lokal, ki ima v vsakem dnevnem času pestro izbiro toplih malic in podobnih cenениh jedil, je verjetno najbolj obiskan portoroški lokal ne samo v vsakem dnevnem, temveč v vseh letnih časih.

Še dveh lokalov hotela Riviera ne smemo pozabiti. Prvi je sicer zelo majhen in skromen, vendar ima v poletnih dneh največ dela — to je namreč bife v kopalnišču na začetku pol kilometra dolge peščine. Drugi lokal privlači samo ponoči — to je nočni bar, v katerem začne igrati godba za ples vsak večer ob 22. uri in igra do tretje ure ali še dlje zjutraj, vmes pa se zvrstijo številne točke mednarodnega artističnega oziroma varietetskega programa. Če še omenimo, da je šef barmanov že nekajkrat na različnih tekmovanjih barmixerjev osvojil najvišje nagrade, potem je razumljivo, zakaj v ta

bar redno zahajajo gostje, ki so kdaj preizkusili njegove specialitete.

Kaj naj še povemo, da bi dopolnili predstavo o tem privlačnem hotelu? Morda to, da so vse hotelske sobe sodobno in elegantno opremljene in da imajo vse lastno kopalnico ali vsaj prho in lasten WC. Ali pa to, da se v hotelu resno pripravljajo na gradnjo velikega pokritega bazena z morsko vodo, da bodo na ta način nudili svojim gostom tudi v hladnejših dneh možnost kopanja v zdravilni morski vodi. Hotel je že sedaj odprt vse leto, ob vedno večjem številu gostov pa bo kmalu tudi vse leto polno zaseden.

Jule Lenassi

Na enem izmed piranskih trgov

Stari del Kopra je poln zgodovinskih znamenitosti

Obmorski turistični vrt

Naravnim možnostim slovenske obale za razvoj turizma so dale pravo veljavo šele načrtne, drage in dolgotrajne ureditve, katere sodobni obmorski turizem vsepovsod brezpogojno zahteva. posledica teh prizadevanj je, da danes lahko naša obala s svojimi turističnimi objekti konkurira turističnim možnostim najrazvitejših turističnih področij v svetu in, da lahko naši turistični delavci danes ustrezajo željam najbolj zahtevnih gostov. Seveda se pri tem spet srečamo s problemom, kako čimbolj izkoristiti tisti skopi prostor, ki je turizmu ob slovenski obali namenjen. Strokovnjaki so z najracionalnejšo izrabo prostora poskrbeli za dovolj ležišč in sedežev v restavracijah, za dovolj zelenih površin in za dovolj plaž, ki se vsako poletje spremenene v človeška mravljišča. Pa vendar ne, kdor želi sam, z manjšo družbo nekje v miru uživati naše morje in sonce, bo še našel svoj prostor.

Tudi za turistični del obale, velja isto kot za industrijskega. Tudi ta namreč še ni doživel zaključne faze in se še vedno gradi in načrtuje, da bi dosegli v prihodnjih letih za tiste norme res stoodstotno izkoriščenost, kot to predvideva načrt »Gornji Jadran«, v katerega je vključena tudi naša obala.

Izola je turistična in industrijska

Po cesti, tik ob morski obali pridemo v Izolo, ki je le nekaj kilometrov oddaljena od Kopra, od katerega je mnogo manjša. Kot Koper ima tudi Izola, ki je bila včasih otok, kar pove samo ime, izvirajoče iz italijanščine,

svoj nastanek v rimski naselbini, katere ostanki so potopljene v bližnjem Simonovem zalivu. Legende, ki žive med okoliškimi prebivalstvom pripovedujejo, da je bila prvotna, predrimska Izola v hribovju, ki se dviga nad obalo. To znamenitost si lastijo prebivalci Dvorov nad Izolo, kjer je nad vasjo ostanek mogočnega gradišča. Gradišče so deloma že prekopavali arheologi in se je izkazalo, da je prava zakladnica kulturnozgodovinskih predmetov, ki jih zdaj hrani piranski muzej.

Dandanašnja Izola je pol turistična, pol industrijska, tu se tudi razmejujeta industrijski in turistični del obale.

Največja in najbolj znana tovarna je nedvomno Delamaris, proizvajalec konzerv. Tovarna ni specializirana le za konzerviranje rib, pač pa izdelujejo tudi raznovrstne koncentrate, predmete vsakdanje porabe v kuharstvu.

Tovarna Mehanotehnika se je specializirala predvsem za izdelavo igrač za domače tržišče in izvoz. Poleg tega je v Izoli še tovarna pohištva, ki izvažajo predvsem na zahodna tržišča.

Pred leti je v Simonovem zalivu zrasel sodoben turistični center, ki je poleg drugih izolskih turističnih objektov, mnogo prispeval k uvrstitvi Izole med turistične kraje.

Jagode in grozdje

Izolska okolica, ravnina, kateri je mesto še pustilo prostor pod hribovjem, je en sam bujno zeleneč vrt. Kot tudi drugje po teh krajih, tu goje povrtnino, vinsko trto in predvsem vrtno jagode. Okoliških prebivalcev, ki bi se preživljali izključno s kmetijstvom je

zelo malo, če pri hiši že nista oba v službi v mestu, potem je vsaj eden, vinograd doma in vrt pa sta le še dodaten zaslužek. Pomembni so tudi oljčni nasadi, vendar se je njihov obseg od let po prvi svetovni vojni močno zmanjšal. Takrat je v teh krajih gospodarila huda zima in oljčni nasadi so pozebli, dandanašnji pa pravijo stari prebivalci, da tudi na novo zasajene oljke nočejo več tako roditi kot so včasih. No, pa ljudem zemlja ni več edini zaslužek, nekdanji zaledni kmetje, predvsem pa njihovi otroci in vnuki, si zdaj služijo lažji in sigurnejši kruh v obalni industriji in turizmu. Zemlja res ni tako izkoriščena in obdelana, kot je bila v časih, ko je bilo obalno zaledno področje skoraj izključno kmetijsko. Vendar ne smemo govoriti o zanemarjenosti, saj je v planskem in mehaniziranem kmetijstvu treba za obdelovanje enake površine kot včasih mnogo manj delavcev, zato je tudi zaslužek vreden truda.

Starec, ki se ogleduje v morju

Po asfaltirani cesti, ki zdrsne skozi bujno zelenje nasajenih bregov, mimo Strunjana pridemo v Piran, ki je večinoma zgrajen na nizkem, ploščatem polotoku, deloma pa tudi po pobočjih Belega križa. Od vseh obalnih mest je Piran še najbolj obdržal videz srednjeveškega obmorskega mesta, saj za kakšno novejšo gradnjo v zaključenem ambientu starega mesta tudi ni bilo prostora. V letih pa, ko so spoznali kulturnozgodovinsko vrednost in turistično atraktivnost starih obalnih mest pa so mesto ozkih uličic z mnogimi oboki spomeniško zaščitili.

Mestece ima svoj nastanek prav v istih časih kot Koper. Nekdanje prebivalce, Ilire in Kelte so Rimljani v bitkah leta 178 pred našim štetjem strahovito potolkli in si mesto ter okolico podvrgli. V dobi beneške zveze Serenissime, so se Pirančani najdlje upirali osvajalcem, a končno tudi kapitulirali pred premočnim gospodarskim in vojaškim pritiskom. Zanimivo je ime mesta. Nепreverjene legende pripovedujejo, da prihaja to ime od pomorskih roparjev piratov. Ostanki nekdanje vojaške moči so še vidni na griču nad mestom v obliki mogočnega obzidja in svojstvenih obrambnih stolpov, kjer je tudi cilj kratke sprehajalne poti številnih turistov in dobro razgledišče.

Med slavnimi možmi srednjega veka, katerih ime je slovelo po vsem takratnem kulturnem svetu, sta tudi dva Pirančana. To sta Gianbattista Goina, ki je bil vnet humanist in reformator, zaradi česar so ga izgnali, in Giuseppe Tartini, ki je bil s svojo violino čislán na cesarskem dvoru v Pragi. Kot skladatelj je zaslovel s »Hudičevo sonato«. Že v prejšnjem stoletju so mu someščani postavili na glavnem trgu, ki se imenuje po njem, spomenik, njegova violina pa je kot dragocen eksponat shranjena v piranskem muzeju.

Podnevi plaža, zvečer promenada

Že sam videz mesta je poskrbel za dobro reklamo med turisti iz vseh dežel. Zelo rade se tu zbirajo tudi filmske ekipe, saj je piranski starinski ambient kot nalašč za ustvarjanje. Poleti je najbolj obiskan del Pirana njegova obala, Punta. Tu takrat kar mrgoli kopalcev, zvečer pa radi posedajo v značilnih re-

stavracijah in se sprehajajo na svežem morskem vetriču, ki malo razhladi vroče zidovje. Kljub taki turistični pomembnosti Piran nima dovolj prostora v hotelskih sobah, saj ima le dva sodobna hotela in tretjega, ki je bolj depandansa. Hotel, ki so ga nazadnje zgradili na koncu Punte, ima tudi večstezno avtomatsko kegljišče. S tem in podobnimi objekti bodo rešili kratko obdobje mrtve sezone, saj bodo novi odgovarjajoči prostori privabili razne tečajnike in pa upokoјence iz tujine, katerim se zdijo celinske zime preostre in radi pridejo preživeti najhladnejše mesece na našo obalo.

Poleg hotelskih zmogljivosti ima Piran na voljo tudi nekaj tisoč ležišč v zasebnih sobah, s katerimi razpolagajo lastniki stanovanj prek turističnega društva.

Slovenski Dubrovnik

K piranski občini spada tudi dober kilometer oddaljen Portorož, mesto, ki nima nikake zgodovinske preteklosti, ampak ga je dvignil le turizem. Tu je slovenski turizem dosegel svoj vrh, saj so hoteli in vsi turistični objekti novi in moderni. Na voljo je res vse tisto, kar bi želel najbogatejši, najpedantnejši in najrazvajenejši turist od kjerkoli na svetu. Vendar skoraj lahko trdimo, da je današnji prenovljeni Portorož le uvod k tistemu, kar se na tem delu obale še gradi in kar se bo zagotovo zgradilo v prihodnjih letih. Temu botruje projekt »Gornjega Jadrana« pod vodstvom OZN. Naj omenimo le turistično naselje v Strunjanu, kjer načrti predvidevajo 3000 ležišč v najmodernejših hotelih, poleg pa še vse mogoče pripadajoče objekte za rekreacijo. Tu

naj bi bilo zaposlenih 1600 ljudi. Predvidevajo, da bo ta projekt realiziran čez 13 let. Še bližje uresničitev pa bo imelo turistično naselje Bernardin, kjer bo 2500 ležišč v hotelu A kategorije in v depandansah B kategorije. Projekt, ki bo po predračunih veljal 35 do 40 milijard starih dinarjev, bo verjetno postal stvarnost že čez tri leta.

In nazadnje so mislili tudi na letališče. Le-tega obala že ima v Sečovljah, vendar je usposobljeno le za manjša športna letala. Nameravajo pa ga podaljšati, da bi na njem lahko pristajala letala, ki bi lahko prevažala do 30 potnikov. Kljub temu, da bi prostor odgovarjal celo gradnji mednarodnega letališča, se za to niso odločili, kajti hrup, ki bi ga povzročala težka reaktivna letala, bi negativno vplival na počutje tisočev gostov.

Kljub dobri povezavi notranjih vasi s samo obalo, so zaenkrat vsi načrti planirani le za ureditev obale same. Asfaltirane ceste, ki vodijo v notranjost, v vasice med vinogradi in oljkami, nudijo turistom obilo možnosti za izlete. Zaenkrat se še ni treba bati, da bi na obali prostora zmanjkalo, saj se naša slovenska obala potegne iz Portoroža skozi Lucijo in Sečovlje, skoraj do Savudrije, vendar je treba že vnaprej misliti, da se bodo tudi vasi, ki so le nekaj kilometrov oddaljene od morja kaj kmalu morale vključiti v naglo turistično ekspanzijo. S tem se prebivalstvu spet obeta porast standarda, saj bo ljudem, ki se ponekod še ubadajo z zemljo, turistični dinar mnogo lažji, kot pa tisti, ki ga iztisnejo iz zemlje.

Janez Zrnc

Novi hoteli v Portorožu

Nov, moderen hotel »Vesna« v Luciji pri Portorožu

Iz življenja Prešernovega nagrajenca

Polnih petdeset let je poteklo, odkar je revolucionarni krog kulturne mladine v Novem mestu sprejel vase Marjana Mušiča. Že kot šestnajst, sedemnajstletni dijak se je pridružil umetnikom, ki so, dasiravno živeči nekoliko v obrobju, razvili tedaj in kasneje zelo močan vpliv na slovensko kulturo. Pesnika Podbevšek in Jarc, slikarja Jakac in Cargo pa vrsta gostov iz Ljubljane: slikarja Jakopič in Tratnik, skladatelj Kogoj, književnik Vidmar, operni pevec Betetto — da omenimo le najvidnejše — so enakopravno uvrstili medse mladeniča, čigar slikarski talent in živo ustvarjalno hotenje sta obetala, da se z njim spočenja osebnost nacionalne pomembnosti. Že skraja se je Marjan Mušič zapisal naprednim tokom, ki so zajeli del slovenskega umetništva po oktobrski revoluciji; najprej so se porajali med osveščenimi povratniki z bojišč prve svetovne vojne, vzdramili društvo Preporod in njegov jugoslovansko-kladivarski, Mladi Bosni sorodni miselni svet in se zgoščali v okrilju napredno usmerjene dijaške organizacije Prosveta. Dinamična pot umetnostnega iskanja, pot, ki si je naložila nalogo nadomestiti utrujene vzo-

Srečanje s profesorjem ing. arh. Marjanom Mušičem

re z drznimi novimi spoznanji, ta pot je postala tudi Mušiču, še preden je bil dozorel v moža, uhojena steza. Ves ogret za novo renesanso — sprožili so jo bili na evropskem zahodu Apollinari, Marinetti, Picasso, Braque, Le Corbusier in drugi glasniki modernih smeri — je ta novomeški gimnazijec naslikal kopico pastelov, ki so vzbudili neprikrito pozornost. Še večje veljave je bila deležna njegova doslednost pri razumevanju in izvajanju dveh bistvenih zahtev Podbevškovega programa: prvič, približati umetnost ljudstvu, in drugič, prizadevati si za združujoč pogled na vse umetnostne pojave.

Zgodnja spoznanja in ideali

Obema izrečenima postulatoma je Mušič ostal zvest vse življenje. Nikoli mu ni zbledel spomin na doživetje, kako

so se belokranjske kmetice v svojih narodnih oblačilih ustavljale nek semanji dan pred Jakopičevo sliko »Jutro« na novomeški razstavi leta 1920. Kako so tiste preproste žene kot začarane strmele v spečo deklico, prebujajočo se v žarkih jutranjega sonca; kako tedaj pristna umetniška resnica in lepota postane z vso nujnostjo ljudska last, če je le izražena s sredstvi svojega časa in brez potvorb; kako domače in ljudsko je spregovoril vaščankam Jakopičev impresionizem, tačas ko je odtujeni umetnostni okus velikemu delu meščanstva in celo inteligence zastiral pogled v ta tedaj novi izraz in slog!

Bilo je, kakor da je omenjeni spomin presvetlil vse Mušičeve kasnejše ravnanje; kakor da se je skozenj izoblikovalo vse njegovo razumevanje odnosa med ljudskostjo in umetnostjo.

Kar pa zadeva težnjo po neprekinjeni sintezi vseh umetnostnih manifestacij, bi zares težko našli na Slovenskem kulturnega delavca, katerega zmožnost in samovzgoja bi bili tolikanj vsestranski, a hkrati globoki in temeljiti, kakor sta se javljali že izza mladosti pri Mušiču. Droban detajl tam iz začetka njegove poti razločno osvetljuje to vsestranost: z osemnajstimi leti je spremljal na klavirju znamenitega basista Betetta, ko je le-ta med drugim izvajal na svojem koncertu v Novem mestu tudi Kogojevo skladbo: »Da sem jaz Jezus«. In spremljal je samospeve tako imenitno, da je po koncertu pevec potegnil iz žepa denarnico ter nagradil osmošolca kar s tretjino lastnega honorarja. Toda slikarski, glasbeni in leposlovni talent so kmalu morali odstopiti prvenstvo še drugi zmožnosti, ki je slednjič zasegla Mušičevo temeljno usmeritev.

Odločitev za arhitekturo

Leta 1920 se je bil vrnil iz Prage v domovino veliki slovenski arhitekt Jože Plečnik, ki je z arhitektom Vurnikom utemeljil »Ljubljansko šolo za arhitekturo.« V Plečnikov atelje se je z 12 ali 14 drugimi učenci prigljal tudi Mušič. Studiral je z vso strastjo, ali, kot je nekoč napisal arhitekt Edo Ravnikar: »V življenju zasidrana anonimna in umetna arhitektura, radost očesa in obenem najgloblja govorica o našem človeku in njegovem bitju so odločilno prevzemale Mušičevo delo.«

Diplomiral je leta 1929 in se pri priči napotil v Split, kjer je opravil nekaj

Marjan Mušič

let pomočniške prakse prav v tistem času, ko je tekel boj za ohranitev globljih vrednot Splita in Dubrovnika. Po vrnitvi v Slovenijo je vse tja do druge svetovne vojne delal kot vodja projektantskega oddelka v regulacijskem uradu ljubljanske občine. Sodobniki so bili priča njegovih žilavih spopadov z birokratskimi pojmovanji, ko mu je vse skozi šlo za preudarniški urbanizem na Slovenskem.

Mušičeva življenjska kronika iz tistih časov bi bila malo izrazita, ko bi se izčrpala s temi osnovnimi podatki. Toda prava razsežja njegovega dejanja v dvajsetih in tridesetih letih so razvidna iz cele vrste aktivnosti in odnosov, ki jih je doživljal vzporedno s svojim temeljnim delovanjem. Plodna znanstva z likovnimi umetniki Jakopičem, Tratnikom, Jalcem, Skalickim, Napotnikom pa s Francetom in Tonetom Kraljem; vsestransko delo v Klubu mladih; sodelovanje in mentorstvo ob razstavah; ekskurzije študentovskih let — poti v Atene, v Prago, na pariško razstavo dekorativnih umetnosti; izpolnjena priložnost, da je prenesel Slovencem sporočila o novem duhu, ki se je srečal z njim v Le-Corbusierovem razstavnem paviljonu »L'espirt nouveau«, pa tudi o svežih poganjkih sovjetske umetnosti; tajniški posli v Plečnikovem klubu »Ognjišče«; odkritje in pridobitev Petra Smajića, pozneje priznanega dalmatinskega kiparja-naivca; grenka iz-

Bogato pročelje kozolca na Gorenjskem. Iz knjige Marjana Mušiča: »Arhitektura slovenskega kozolca«

kustva pri iskanju službe, ko je bil osumljen režimu nasprotujočega levičarstva; slednjič njegov pristop k napredni reviji *Sodobnost*, s čimer se je uvrstil z esejem »Slovenska ljudska umetnost in mi« med pionirje aktualne arhitekturne publicistike...

Značilno vsestranska tvornost je obvladovala Mušičeva mladostna obdobja — v skladu z njegovim pojmovanjem, da morajo vse umetnostne zvrsti težiti k celosti in sintezi.

Neutrudna snovanja v novi državi

Brez dvoma najrodovitnejši čas se je odprl Mušičevi ustvarjalnosti po drugi svetovni vojni — v svobodni domovini. Kot načelnik urbanističnega oddelka v ministrstvu za gradnje je srečno združil ves strokovni kader, kar ga je takrat premogla Slovenija. Kmalu nato je sprejel zahtevne pedagoške naloge na Plečnikovi »Ljubljanski šoli za arhitekturo«; predaval je zlasti zgodovino arhitekture in urbanizma. Navzlic naporom, ki sta jih terjala od njega organizacijsko in učno delo, ni nikoli odrekel svojega znanja in izkušenosti tudi takrat, ko je šlo za pomembne praktične odločitve glede spomeniških

in urbanističnih nalog in problemov. Tako je sodeloval pri odločitvah o splitski Dioklecianovi palači, o Sv. Sofiji v Ohridu, o baziliki v Poreču in še marsikod. Zlepa ni bilo v letih po vojni problema, ki bi se tikal regionalnega in arhitekturnega oblikovanja, ne da bi neposredno ali posredno pomagal pri rešitvah Marjan Mušič. Tak primer je tudi ureditev novomeških »Vrat«!

Vendar je skoraj očitno, da je njegova ustvarjalnost dosegla vrhunec tam, kjer si podajata roko umetnost stvarstva in umetnost besede: v strokovni razpravi in nemara še bolj v bleščečem eseju. Sedanjim in prihodnjim rodovom bo ostala kot kažipot Mušičeva knjiga, ki jo je v letu 1947 izdala Mohorjeva družba: *Obnova slovenske vasi*. Istega leta je ob pomoči Franceta Ivanška tudi že uredil »Zbornik oddelka za arhitekturo na Univerzi v Ljubljani.« Po nekoliko daljšem premoru pa so v minulem desetletju zapored osvojila slovenski kulturni prostor zajetna Mušičeva dela: *Arhitektura in čas*, *Veliki arhitekti in slednjič Arhitektura slovenskega kozolca*. Prva izmed teh knjig je prinesla izbor Mušičevih razprav in esejev vse izza njegovega sodelovanja v predvojni *Sodobnosti* do leta 1963. O vsebini dela o slovenskem kozolcu dovolj zgovorno priča njen naslov. Najobsežnejše delo

»Veliki arhitekti« podaja bralcu v treh knjigah podobo največjih mojstrov arhitekture od starega Egipta do danes. Mušičeva berila, opremljena z neštetiimi fotografijami, vzornimi risbami, skicami in drugimi grafičnimi prikazi, dajejo bralcu užitek in pouk prvega reda. Tako strokovnjaku kot preprostemu človeku pripoveduje sloviti arhitekt s sugestivno močjo, ki ni samo sad znanja, izkustva in pisateljskega mojstrstva, marveč tudi sad visoke osebnostne etike. Kakor prepoznavamo v študijah o slovenskem kozolcu gorečega rodoljuba, tako se nam oglašja iz Velikih arhitektov Mušič znanstvenik, iz esejev Mušič umetnik-svetovljan, od vsepovsod pa zveni slutnja, da se srečujemo s piscem, ki mu je nemara najvišji velelnik humanistična dobrota.

Prešernova nagrada za življenjsko delo, ki jo je hkrati s petimi drugimi zaslužnimi umetniki prejel letos Marjan Mušič, je prišla v prave roke. Ni dvomiti, da je 68-letni kulturni delavec pravilno ocenil njen dvojni pomen: sprejel jo je kot priznanje slovenskega naroda za svoje opravljeno delo in kot spodbudo za prihodnost. V svoji skromni vrstni hiši na bregu Gradašnice bo visokorasli mož belih las, ognjevitih oči in vzravnane drže zasnoval pač še prenekatero imenitno delo — rojakom v ponos in korist.

Zvone Kržišnik

Trgovsko podjetje

SOČA

Koper, Kidričeva 46

Poslovne enote:

*Koper, Izola, Piran,
Ilirska Bistrica, Pivka,
Nova Gorica, Umag,
blagovnica Koper*

Švica

Prvi izseljenski veleslalom uspel

Zmagovalni ekipi iz Aaraua je izročil prehodni pokal Slovenske izseljenske matice njen podpredsednik Pavle Bojc. Med ženskami je zmagala Snežka Zega iz Geneve in prejela pokal revije »Antena« iz Ljubljane. Izročil ji ga je urednik revije Evgen Jurič. Jože Dolžan iz Vorarlberga v Avstriji je zmagal med moškimi tekmovalci in prejel pokal društva »Triglav«. Prva v mladinski ekipi je bila Katja Hladnikova.

»Prisrčno pozdravljam vse udeležence tekmovalstva in goste in vsem izrekam iskreno dobrodošlico. Veselo smo presenečeni nad udeležbo tega velikega športnega srečanja — I. slovenskega izseljenskega veleslaloma v Švici, ki so se ga udeležili tudi naši rojaki iz Avstrije in Nemčije. Pričakovali smo kakih 50 udeležencev, prišlo pa jih je 170! In tekmovalo je 73 smučarjev. Želim, da bi to športno srečanje naših delavcev v evropskih državah postalo tradicionalno, da bi prehodni pokal Slovenske izseljenske matice iz Ljubljane prehajal iz društva v društvo in da se bomo ob letu spet srečali tu v Unteribergu.« S temi uvodnimi besedami je pozdravil tekmovalce in goste v hotelu Rösslipost v Unteribergu požrtvovalni predsednik Slovenskega planinskega društva »Triglav« v Švici Avgust Teropišič. Prisrčno se je zahvalil tovarni ELAN, ki je prevzela pokroviteljstvo nad tekmovalcem ter vsem podjetjem in posameznikom v Švici in v Sloveniji, ki so moralno in gmotno pokazali veliko razumevanje za to veliko športno srečanje in ga s tem tudi omogočili. Prisrčno so izzvenele predsednikove besede: »Vse priznanje smo dolžni tudi našemu konzulu Tomažu Černeju, ki nam je ves čas stal ob strani, nas bodril in nam pomagal.« Darilo jugoslovanskega generalnega konzulata iz Züricha — ročno uro »Omega« je prejel Jože Dolžan, ki je zaposlen v Avstriji; dosegel je najboljši čas 1,24 min. Ko mu je podpredsednik društva Jože Jelovčan — duša vsega tekmovalstva — izročil in pokal društva »Triglav«, je vsa dvorana navdušeno ploskala, tovariši, sotekmovalci pa so ga zmagoslavno odnesli na svojih ramah.

Društvo »Triglav« je mlado, nastalo je v veliko zadovoljstvo naših delavcev v Švici junija preteklega leta. Za seboj pa ima že precej uspešnih prireditev in športnih podvigov, gmotno pa si še ni opomoglo. V tem kratkem času pa si je društvo veselo pridobilo že nad 200 aktivnih članov. Zato so jim bila tem bolj dobrodošla darila za tekmovalce, ki so jih prispevali Slovenska izseljenska matica ter slovenska podjetja: »Iskra«, »Rašica«, »Alpina«, »Dekorativna«, »Ilirija«, Ljubljanska banka, Intersport iz Basla, RTV Ljubljana in seveda tovarna »Elan«, ki je pre-

vzela tudi pokroviteljstvo nad to uspešno prireditvijo.

Prehodni pokal Slovenske izseljenske matice je zmagovalni ekipi iz Aaraua, ki je tekmovala za društvo »Triglav«, izročil podpredsednik Matice Pavle Bojc; čestital je sodelujočim in izrekel pohvalo nadvse delovnim odbornikom društva »Triglav«. To prijateljsko srečanje v tem švicarskem športnem središču Hoch-Ybrigu mu je priklicalo v spomin stotine prireditev naših izseljencev v Argentini, ki jim je prisostvoval kot jugoslovanski veleposlanik.

Uspeh tega tekmovalstva je bil res izreden: tekmovalo je 59 moških, 9 žensk in celo 5 otrok okrog 10 let starosti. In prišli so prav iz vseh krajev v Švici. To je še predvsem razveseljivo! Tekmovali so v težkih pogojih, saj je strma pobočja 1800 m visokega Hoch-Ybriga pokrivala gosta megla in sneg je bil vse prej kot idealen. K sreči se je končalo brez poškodb. Za zmagovito ekipo iz Aaraua so si delile drugo do petega mesta ekipe iz Züricha, Winterhurja, Luzerna in Kreuzlingena. Za Jožetom Dolžanom, ki je prišel na tek-

movalstvo iz Vorarlberga v Avstriji in je dosegel prvo mesto med posamezniki, so se zvrstili naslednji tekmovalci: Vojko Čamžek, Polde Svab, Franc Babšek, Bojan Čamžek, vsi iz Aaraua, šesti je bil tajnik društva »Triglav« Janez Peternel, sedmi Brane Tavčar iz Luzerna itd. Med najstarejšimi tekmovalci je bil Damjan Hladnik, ki je dosegel 12. mesto, njegova hčerka Katja pa je bila prva v otroški ekipi. Za njo so se dobro odrezali Andrej Florjančič, Andrej Vovk in Peter Zavrtnik, ki so neustrašno zvozili isto progo, kot so jo imele ženske. Med njimi je zmagala odlična smučarka Snežka Zega iz Geneve, sledile so ji Karmen Borštnar, Mira Stancar, Milka Igličar, Dunja in Marija Sotošek in druge. Vse so si bogate nagrade lahko same izbirale.

Med tekmovalci sta bili tudi Milena in Dari Košorok, predsednik prvega slovenskega društva v Švici — podružnice Jugoslovanskega kluba v Amriswilu. Tudi onadva sta bila prijetno presenečena nad udeležbo. »Veseli me, da so se Slovenci zbrali v tako lepem številu tudi na tako resni prireditvi, kot je športno tekmovalstvo in ne samo takrat, če gre za zabavo in ples.« je z zadovoljstvom izjavil predsednik Košorok.

Za kratek oddih so v dvorani poskrbeli fantje, ki so zapeli »Oj, Triglav moj dom« in pa trije igralci iz Amriswila — Marjana Pretnar, Franc Košir in Jože Mogu, ki so uprizorili zabaven skeč, oblečeni v narone noše. Prihodnjič bomo objavili nekaj vtisov s srečanja z rojaki na tem prvem slovenskem izseljenskem veleslalomu in nekaj fotografij.

Mila Senk

Pozdrav predsednika Avgusta Teropišiča tekmovalcem na 1800 m visokem Hoch-Ybrigu

»Otvaram prvi Slovenski izseljenski veleslalom, ki ga prireja Slovensko planinsko društvo »Triglav« v Švici. Pokrovitelj tega tekmovalstva je znana tovarna športnega orodja in opreme ELAN iz Begunj. Tekmovalci tekmujejo za prehodni pokal Slovenske izseljenske matice, ženske pa za pokal revije Antena iz Ljubljane. Dobrodošlico kličem vsem udeležencem drugih društev, ki so se odzvala našemu vabilu, bodisi kot tekmovalci ali kot gledalci. Poseben pozdrav in zahvalo izrekam zastopniku jugoslovanskega generalnega konzulata v Zürichu konzulu Tomažu Černeju, ki nam je dajal veliko moralno podporo in nam pomagal na vsakem koraku. In končno dragi gostje, oziroma rojaki iz domovine, iz naše drage Ljubljane. Izrekam vam vsem iskreno dobrodošlico in zahvalo, da ste se odzvali in nas obiskali na švicarskih snežnih poljanah. Hvala za razumevanje in pomoč, ki nam jo izkazuje. Iskrena zahvala velja tudi tovarni športnega orodja ELAN iz Begunj, ki je

prevzela pokroviteljstvo nad to prireditvijo in njenemu zastopniku Intersportu iz Berna, ki sta pokazala vse razumevanje in pripomogla, da je prišlo do tega srečanja. Prisrčna hvala tudi vsem slovenskim podjetjem, ki so prispevala darila za tekmovalce.

Društvo Triglav si je ob ustanovitvi postavilo nalogo, da bo delalo na osnovi razumevanja, spoštovanja in prijateljskega sodelovanja z vsemi slovenskimi kakor tudi jugoslovanskimi izseljenskimi društvi. Namen tega tekmovalstva ni le pokazati znanje na smučeh, temveč tudi sodelovanje z drugimi društvi in medsebojno spoznavanje. Želeli bi, da bi ta športna prireditve ostala tradicionalna in da bi privabila vsako leto več tekmovalcev, kakor tudi gledalcev.

Kot prvi se bo danes spustil po snežni stezi podpredsednik društva Jože Jelovčan, ki je pobudnik tega srečanja. S tem si je naprtil velik nahrbtnik skrbi in odgovornosti. Jože, iskrena ti hvala za tvojo vztrajnost in požrtvovalnost, ki jo izkazuješ društvu. Vsem tekmovalcem in tekmovalkam pa želim veliko sreče in športnega užitka, gledalcem pa veselo razpoloženje in lep spomin na to srečanje...«

Letošnji načrti SKD Triglav v Stuttgartu

Slovensko kulturno društvo Triglav v Stuttgartu si je za letos pripravilo bogat delovni program, ki ga bo prav gotovo tudi uresničilo. Nedvomno mu bo pri tem v veliko korist tudi to, da ima društvo zdaj svoje lastne društvene prostore v Filderstrasse št. 1. Poleg tega, da je zdaj tam društvena pisarna, imajo še prostore za glasbene ali pevske vaje, knjižnico, šahovsko sekcijo in podobno. Le za večje družabne prireditve bo moralo društvo Triglav še naprej najemati ustrezno dvorano ali prostore v Jugoslovanskem centru.

Svoje delo si je društvo razdelilo po različnih sekcijah. Tako bo sekcija za družabne zabavne prireditve letos organizirala več prireditev, med katerimi bi naj nekatere postale kar tradicionalne. Te bodo: slovensko pustovanje, piknik v maju, slovenska trgatav v oktobru in revija slovenskih ansamblov v novembru.

Sekcija za letovanja in izlete pa si je za letos izdelala takšen načrt: Izlet v Untertürkheim, kjer si bodo izletniki poleg drugega ogledali tehnični muzej Daimler-Benz. V načrtu imajo dalje izlet v Tübingen, kjer je deloval Primož Trubar, izlet k Bodenskemu jezeru in srečanje z društvom Triglav iz Švice, ogled gradov v okolici Stuttgarta ali izlet v Baden-Württemberg in izlet v Zah. Berlin. Pri vseh izletih bodo poskrbeli, da se bodo izletniki imeli čimbolj prijetno, zato bodo na izlete povabili tudi člane ansamblov. Med šolskimi počitnicami pripravlja sekcija s sodelovanjem slovenskih učiteljev v Stuttgartu letovanje otrok v Jugoslaviji. Skušali bodo zbrati za letovanje skupino 20 do 30 otrok. S tem v zvezi se dogovarjajo tudi z Zavodom za letovanje otrok v Ljubljani. Ta sekcija ima dalje v načrtu tudi ustanovitev posebnega oddelka tabornikov.

Planinska sekcija pri društvu šteje 43 članov. Za konec junija in prve dni v juliju pripravljajo vzpon na Triglav, ki je lani kar lepo uspel. Sredi avgusta nameravajo narediti turo na Grosglöckner. Za konec septembra ali začetek oktobra imajo v načrtu obisk pri društvu Triglav v Švici in zatem skupno turo v švicarske gore.

Tudi ostale sekcije pri društvu imajo za letos številne načrte. Kegljaška sekcija ima trideset članov in deluje v dveh oddelkih. V prvem so kegljači, ki redno trenirajo, v drugem pa tisti, ki kegljajo le priložnostno za razvedrilo. Kegljaška sekcija ima v načrtu za letos osem tekmo-

valnih srečanj, od teh vsaj enega v domovini.

Tudi glasbena sekcija se pridno udejstvuje. Poleg moškega pevskega zbora, so zdaj pri društvu ustanovili še mešani pevski zbor, ki vadi v Jugoslovanskem centru v Stuttgartu. V njem je 18 pevcev. Oba zbora bosta sodelovala na različnih prireditvah. V načrtu imajo letos tudi vsaj eno snemanje za Radio Köln ali pa pri RTV Ljubljana. V marcu ali aprilu pa bosta oba pevska zbora obiskala naše izseljence v Franciji.

Pri društvu Triglav nameravajo ustanoviti tudi poseben oddelak, ki se bo neposredno ukvarjal z vprašanjem vračanja naših ljudi v domovino ter z njihovim vključevanjem v domačo proizvodnjo.

Nagradno žrebanje Ljubljanske banke

Ves mesec december preteklega leta so na obmejnih prehodih delili nagradne kupone Ljubljanske banke. Vsi, ki so s tem kuponom pri Ljubljanski banki odprli devizni račun in vložili začetno vlogo najmanj 200 DM, so se udeležili tudi izrednega novoletnega nagradnega žrebanja. Trije izmed teh novih lastnikov deviznih računov bodo lahko preživeli v Jugoslaviji

Žrebanje se je začelo

ji 10 dni letnega dopusta na stroške Ljubljanske banke. Žrebanje je bilo v prostorih Ljubljanske banke v Ljubljani 22. februarja. Srečni nagrajenci so naslednji lastniki deviznih računov: iz podružnice Ljubljana, Šubičeva 2 lastnik dev. računa št. 25644/08, št. nagr. kupona 362997; iz ekspoziture Zagreb, Savska 58 lastnik dev. računa št. 7763, št. nagr. kupona 269189 in iz ekspoziture Sremski Karlovec lastnik dev. računa št. 70, št. nagr. kupona 265758.

Izžrebanci se bodo lahko sami odločili, kje bodo preživeli letni dopust. Za poročene plača banka stroške dopusta tudi za ženo in otroke.

Stuttgart

»Rož, Podjuna, Zila, venec treh dolin . . .«

Tako zveni besedilo ene izmed pesmi, ki jih poje mešani pevski zbor KUD »Triglav« v Stuttgartu.

Dolgo let sem sodelovala pri »Svobodi« v domačem kraju, kjer smo vedno znova poskušali organizirati tudi pevski zbor. Poleg samostojnih koncertov naj bi z zborom sodelovali tudi na številnih prireditvah v domačem kraju. Uspehov ni bilo, čeprav je bilo veliko mladih ljudi, ki čisto niso imeli kaj početi.

V Stuttgart sem prišla z nalogo, da otrokom naših rojakov pomagam pri učenju materinskega jezika. Veliko naših otrok komaj še govori slovensko, pišejo in berejo pa ne.

Že prve dni mojega bivanja v Nemčiji sem prejela tudi vabilo k sodelovanju pri pevskem zboru. Prevododja Milan Eder je zbral nad 25 članov, ki pridno vadijo. Vaje imajo v manjši dvorani Jugoslovanskega centra, kjer pogosto odmeva slovenska pesem.

Mešani pevski zbor KUD »Triglav« se je prvič predstavil občinstvu na proslavi 8. marca. V programu je nastopila tudi šolska mladina.

Dragica Nučič, Stuttgart

Zaživela po enajstih letih

Enajst let je že minilo od tega, odkar mi daje kruh tujina. Grenka, megljena kot so nešteta jutra, taka je tudi ta dežela. Vendar mi daje vsakdanji kruh, zato sem jo sprejela. Njen član sem postala, saj sem v enajstih letih tu spletla svoj dom. Ob večerih, ko so moje misli doma, tam v beli Ljubljani, si predstavljam ta dom, poln vnučkov. Vanj bi sijalo sonce dan in noč, toplina in domačnost, ki bi mi dajala moč, da bi pozabila, da sem bila v življenju prikrajšana za najdražje.

Že dalj časa čutimo Slovenci v ZR Nemčiji večjo skrb domovine za nas. V Stuttgartu je bilo jeseni leta 1971 ustanovljeno tudi KUD »Triglav«. Društvo ima tudi

Slovenski otroci, ostanite v domovini!

Rodil sem se leta 1959 v Soštanju v Saleški dolini, ki je znana po velikem rudniku v Velenju. Moj oče je Prekmurec, mama pa Štajerka. Oče je v ZR Nemčiji sedem let, mama pa pet let in pol. Jaz sem prišel sem šele to leto, zato mi nemščina še ne gre prav dobro. Stuttgart je prav lepo mesto z velikimi ulicami in tovarnami, z dimniki, iz katerih se vedno kadí, zato ni nič kaj prijetno živeti tukaj. Zato bi si želel iz mesta kam ven, kjer je čistejši zrak.

V šolo sem hodil pet let v Soštanju. V slovenski šoli je bilo lepše in bolj veselo, kot je v nemški, saj smo se lahko

kih črkah ä, ö, ü, ki mi niso prav nič všeč. V tujini sem zato, ker je oče hotel, da se naučim nekaj, česar bi se v Sloveniji teže. Eno leto sem očeta lahko prepričeval, da nočem v Nemčijo, čeprav sem mislil, da ga bom lahko prepričeval vsa leta, dokler bom hodil v šolo. A to mi ni uspelo in, kot vidite, sem se že začel učiti tuje jezike. Tujina je lepa, a vseeno je lepša domovina, kjer sem se rodil, zato nikomur ne priporočam, da gre v tujino.

Najbolj me zanima šport in tehnika. Tu se da šport gojiti lažje kot doma, ker so boljši pogoji. Tu je veliko parkov, kjer se lahko razgibaš in osvežiš. Moj hobby je nogomet, ker tukaj malokdo pozna košarko, ki je bila prej moj najljubši šport. Iz Slovenije sem si prinesel mali zabojček mehanotehničnih poskusov, ki lahko deluje, kakor ga sestaviš.

Spomin na domovino mi je ostal globoko v spominu, saj je domovina nekaj najlepšega na svetu. Zato vam pravim še enkrat: »Ne pojdite v tujino, ker je lepše doma!«

Upam, da se bom kmalu vrnil v domovino in bom videl vse domače, na tujino pa pozabil. Moji načrti so, da bi se lahko čimveč naučil in čimveč dosegel, da bi lahko pomagal ljudem. Če mi bo uspelo vse, kar sem si zamislil, bom prav gotovo trgovski potnik ali pa bom imel kak drug poklic, za katerega je treba znati tuje jezike. Bomo videli, kaj bo še prišlo.

Zdaj hodim v peti razred nemške osnovne šole, dvakrat na teden popoldne pa hodim tudi k dopolnilnemu pouku iz slovenskega jezika. Tu dobimo tudi slovenske knjige.

Aleksander Pal
Tulpenstrasse 50, 7 Stuttgart 1
Deutschland

V pismu nam naš mladi rojak iz tujine ne omenja, da si želi dopisovati s svojimi vrstniki iz domovine, prepričani pa smo, da bo z veseljem sprejel tudi vaše pismo. Kdaj drugič ga bomo naprosili, da nam opiše, kako poteka pouk v slovenski šoli v Stuttgartu.

Slovenski šolar iz Stuttgarta piše

po slovensko pogovarjali in se učili o domovini, o domačih gorah, o prelepih slovenskih krajih in o lepem modrem morju, ki valovi od skale do skale. Tukaj pa se učimo o nemških pokrajinah, ki me prav nič ne zanimajo, in o tež-

svojo pevsko sekcijo, katere član sem tudi jaz. Ponosna sem na slovensko pesem in komaj čakam četrtka, ko se zbero fantje, dekleta in žene, da iz skupnih grl zadoni: »Rož, Podjuna, Zila, venec treh dolin...« Takrat smo si tako blizu, da bi lahko slišali utrip srca vsakega posameznika, če nas melodija ne bi vodila naprej. Ta majhna obveznost do pevskih vaj je pretrgala moje vsakdanje življenje in ga po enajstih letih napolnila s prijetnim večerom.

Julia Jakopin-Bauer
Stuttgart

nam prinesejo večje zabave in letna članarina. Seveda pa vsi pri društvu ne gledamo na dobiček, temveč skrbimo za to, da se društvo lahko samo vzdržuje.

V imenu upravnega odbora SPD »Triglav« se ansamblu »Lechtaler Buam« zahvaljujem za odlično igranje na omenjeni prireditvi, vsem udeležencem pa za obisk. Dragi slovenski rojaki in rojakinje v Švici! Ponovno se dobimo na planinskem plesu, ki bo 3. junija 1972 v isti dvorani s pričetkom ob 20. uri. Do dvorane (Stadthof 11) lahko pridete s tramvajem št. 7, 11 in 14. Zaželeno so slovenske narodne noše in planinske obleke!

Srečko Oprešnik

odboru je pet starih in pet novih članov. V petek, 4. februarja, smo imeli v hotelu Schwert spominsko svečanost »Spomin na Prešerna«. Svečanosti se je udeležil tudi naš konzul iz Züricha tov. Tomaž Černej. V začetku smo vsi skupaj zapeli Prešernovo »Zdravljico«, nato pa nam je predsednik podružnice Dari Košorok v kratkem nagovoru opisal lik našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna. Sledile so recitacije. Na koncu sta Milena Košorok in Franček Košir v narodnih nošah zapela šaljivo pesem »Železna cesta«. Ob njuni razgibani interpretaciji smo se vsi od srca nasmejali.

Kristina Kušar

Pustno rajanje v Švici

Slovensko planinsko društvo »Triglav« v Švici je 5. februarja priredilo veliko pustno prireditev za slovenske rojake z naslovom »Pustno rajanje«. Prireditve v veliki dvorani Stadthof Oerlikon v Zürichu se je udeležilo prek 500 obiskovalcev, ki so bili s to zabavo zelo zadovoljni. Številni udeleženci so nam zatrjevali, da je bila to doslej najbolje pripravljena prireditev za Slovence v Švici. Za ples je odlično poskrbel slovensko-avstrijski ansambel »Lechtaler Buam« (Lechtalerski fantje). Manjkalo ni tudi mask, od katerih so bile nekatere zelo domiselne. Tri najlepše so bile nagrajene s praktičnimi nagradami. Kljub temu, da nam ta zabava ni prinesla nikakega dobička, smo bili vsi pri SPD »Triglav« z njo zadovoljni. Dohodke

»Spomin na Prešerna« v Amriswilu

Novoizvoljeni odbor podružnice Jugoslovanskega kluba v Amriswilu se je prvič sestal 24. januarja. Dogovorili smo se, kako bomo delali v prihodnje in si razdelili posamezne funkcije v odboru kluba, ki je bil izvoljen na občnem zboru. Predsednik je še naprej Dari Košorok, podpredsednik je Stefan Horvat, blagajnik Jože Frelj, tajnica Kristina Kušar, pomočnica za srbohrvaščino Vera Milković, za kulturno-zabavno delo v klubu ter za knjižnico in publikacije bo skrbela Mira Gajšek, referent za kulturno-zabavno delo za ostale narodnosti pa je Mitar Lukić. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Stefka Štajnbaher, Eva Barešić in Silvo Višič. V

ZAHVALA

Upravni odbor Slovenskega planinskega društva »TRIGLAV« v Švici, se prisrčno zahvaljuje vsem tistim rojakinjam in rojakom v Švici, ki so se odzvali prostovoljni nabiralni akciji, katere namen je, da se postavi nagrobni spomenik našemu pokojnemu rojaku PORLE POLDETU, ki se je pri delu smrtno ponesrečil dne 13. januarja 1972.

V ta namen se je zbralo 1350 švicarskih frankov.

Upravni odbor društva

Pripis uredništva: Ob tej priložnosti naj popravimo tudi napako, do katere je prišlo v prejšnji številki: Polde Porle je zapustil DVE HCERKI in ne tri otroke, kot smo pomotoma napisali. Bralecem in svojcem se opravičujemo.

Na tujem, a med svojimi

Zadnji dan v januarju sem vstopila na vlak, ki naj bi me popeljal med otroke naših rojakov v pokrajino Baden-Württemberg. Z majhno zamudo smo krenili iz pisano razsvetljene Ljubljane, ki jo je prav takrat olepšala debela plast snega. Že blizu Jesenic se mi je pridružil Belo-

kranjec, ki ga je pot vodila v isto smer, celo v isti kraj.

»Veste,« mi je dejal, »še zdaj imam pred očmi obe punčki in ženo, ki so mi klicale v slovo, naj kmalu spet pridem. Tole popotnico pa mi je dala s seboj mama. Blizu osemdeset jih že ima.«

Mlad, krepak možki je bil. V njegovih očeh pa so se zasvetile solze, zato sva za nekaj časa utihnili.

»Kam pa greste vi?« me je zvedavo vprašal čez nekaj časa. »Greste tudi vi na delo? Se nam pridružujete, da nas bo več?« »Na obisk grem,« sem dejala. »Na obisk k vsem našim otrokom, ki živijo s starši na tujem. Pri njih bom ostala, z njimi bom živeła in jih učila našega materinega jezika. Vsak dan, kadar bom z njimi, bomo del domovine. Učili se jo bomo ljubiti in ceniti.«

»Da, da. Tudi jaz jo imam rad. A nov dom, ki raste z mojimi žulji, me veže, da potrpim še nekaj časa,« je dejal in zadremal, kajti še isti dan je moral na delo v tovarno.

Radovedno sem opazovala svet, ki me je pravkar sprejel tako kot tisoče drugih Jugoslovanov. To je bil prijeten, valovit svet z nadvse skrbno urejenimi vinogradi. Bližal se je Stuttgart. Izstopila sva in si segla v roke kot brat in sestra. Srečo in zdravje sva si zaželela pri izhodu z velike železniške postaje.

Dragica Nunčič

Fantje, oprostite!

Podpisani Alojz Božič, stanujoč v Zürichu, Švica, sem se 10. januarja letos pogovarjal s tajnikom SPD »Triglav« v Švici in sem mu v pogovoru tudi omenil, da sem nekje slišal, da dobivajo člani upravnega odbora tega društva denarno podporo od Slovenske izseljenske matice in Ljubljanske banke, zato se jim splača delati. Tajnik Peternel mi je takoj razložil, kako je društvo nastalo in prišel sem do prepričanja, da to ni resnično. Vseeno pa sem dobil pismeno povabilo društva na prihodnjo sejo, da bi zadevo razčistili. Člane upravnega odbora SPD »Triglav« je zelo prizadela moja izjava; ker tudi jaz nisem mogel dati točnega odgovora, kje sem te besede slišal, sem pač rekel, da vzamem »besedo nazaj« in se opravičujem, čeprav se ne čutim krivega, saj sem samo prenesel besede drugih.

Na seji sem imel možnost, da sem se osebno prepričal, da je to neresnično, saj sem se dobro seznanil z nastankom in delom tega društva in lahko vsakomur tudi pojasnim, kako se društvo vzdržuje. Videl sem, da je njihovo delo res na pristo- voljni osnovi in da vanj vlagajo veliko svojega prostega časa in to samo iz svoje dobre volje.

Alojz Božič
Zweierstr. 38, 8004 Zürich, Schweiz

Začela se je pomlad...

Razočaranje

Ustavila sem se pred velikim poslopjem. Tu naj bi torej potekali moji bodoči dnevi. Delo v tovarni, veliko prostega časa in še več denarja — take misli so mi polnile glavo. Še bolj pa sem se veselila srečanja s prijateljico Sonjo, ki mi je poiskala delo. V mislih sem ji bila neskončno hvaležna. Pisala mi je, da je njen mojster Slovenec in da je večina njenih sodelavk Slovenk. To bo življenje, sem pomislila. Dóma ne bom pogrešala, saj se bomo lahko pogovorile po naše.

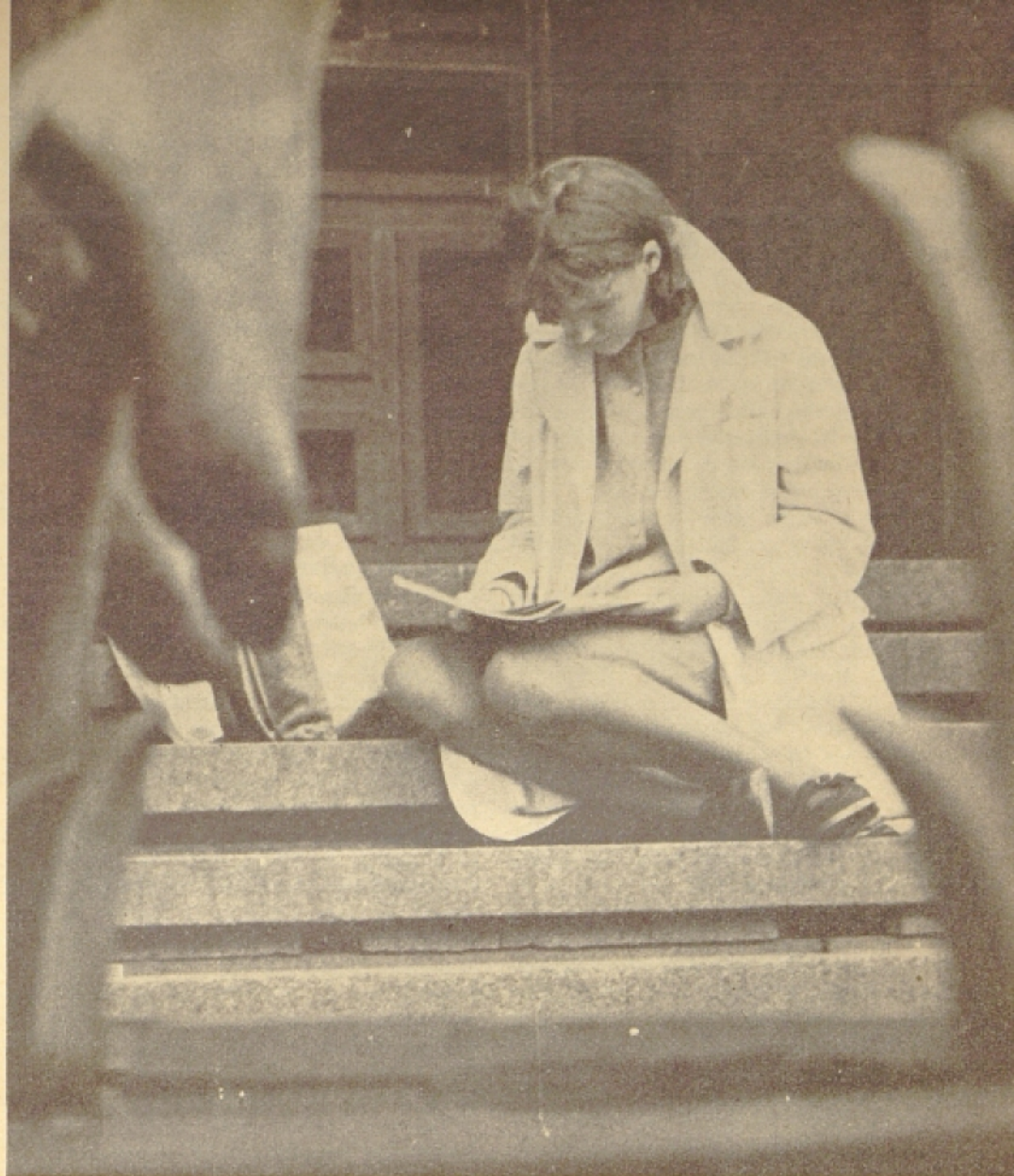
Napotila sem se proti vhodu. Pred menoj so se pokazala velika železna vrata in zamrežena okna. Kakor zapor, sem si rekla in se nasmehnila mojim predstavam. Pred vratarjevo ložo, ki me je spominjala na spovednico v naši cerkvi, sem se ustavila. Vrtar me je v nemščini, ki sem jo za silo razumela, vprašal, koga iščem.

»Biro, bitte,« sem zajecjlala in hkrati spoznala, da je že ugotovil, da sem tujka.

»O, schon wieder eine Windische?«

Ta izraz sem vedno jemala kot poniževalen za Slovence in moje začetno veselje do nove službe se je poglelo. Ne da bi čakala na odgovor sem vstopila v stavbo in res imela srečo, saj sem kmalu nato opazila vrata z napisom »Büro«. Bili so še kar prijazni, a jih nisem razumela veliko. Slišala sem, da je tajnica poklicala nekega gospoda Ravnikarja, ki naj bi bil moj mojster. Kar oddahnila sem ši, saj sem bila prepričana, da se bom kmalu srečala s prijateljico in z njo poklepetala. Mojstra sem si predstavljala kot visokega, črnolasega moškega z rjavimi očmi. Gotovo se bo razveselil nove rojakinje. Iz razmišljanja me je zbudilo škripanje vrat in vstopil je sivolas, že malo plešast debeluškar, majhne postave. Bilo me je sram, ker sem si predstavljala pravo nasprotje. Ko se je obrnil k meni, sem se hotela predstaviti, a me je prehitel.

»A, to ist sie! Gema, schnell, schnell, umziehen!« Kakor v sanjah sem stopala za njim po številnih stopnicah, skozi nekaj delavnic, od koder se je razlegal neznosen hrup in širil smrad. To je torej moj mojster — Slovenec, ki nima zame niti besede v materinem jeziku. V roke mi je porinil umazano, preveliko haljo in že sem se znašla ob kupih smrdečega usnja med ropotanjem čudnih strojev, nad katerimi so se sklanjali neznani obrzi. Ob enem izmed strojev je sedela Sonja in pravkar vtikala dreto v luknjo velike šivanke. V pozdrav mi je le pomahala, a me je mojster že potegnil za rokav na moj delovni prostor. Neki ženski je po nemško rekel, naj mi pokaže moje delo — usnje sem morala mazati z neko čudno kremo. Od smradu se mi je kar obráčalo v želodcu.

Počitek. Foto: Joco Znidaršič

Ko je mojster izginil, mi je ženica v borni nemščini razložila, kaj in kako moram delati. Vprašala sem jo, če je morda iz Jugoslavije, ker bi jo tako pač bolje razumela. Moja nova sodelavka pa se je samo spogledala z neko drugo žensko.

»Ja, ich auch aus Jugoslawien, aber wir muss deutsch sprechen,« je zajecjlala.

»Pa se bomo menda ja lahko pogovorili v našem jeziku?« jo vprašam znova. Ni mi odgovorila, zato sem še kar naprej bolščala vanjo, da nisem opazila mojstra, ki me je ves čas opazoval.

»Kaj pa delaš tu, če ne znaš nemško? Pa bi ostala doma!« se je nevoščljivo zakrohotal. »Tu ne želim slišati tega ciganskega jezika! Arbeiten!«

Ko bi imela denar za vožnjo domov, bi se kljub sramoti takoj vrnila nazaj, tako pa sem le povescila glavo in odsotno začela z delom. Kako le morejo ljudje prenašati tako poniževanje! Nisem jih mogla razumeti. Vem, da le zaradi teh nekaj šilingov, ker niso našli dela doma. Ženici ob meni sta molčali in zdelo se mi je, da se počutita krivi. Da, vsi smo krivi, ker pustimo, da pred nami nekdo ponižuje našo domovino

in naš jezik le zato, ker se bojimo, da nas ne postavijo na cesto. In to celo ljudje, ki so istega rodu kot mi!

Prvi dan službe se je vlekel v nedogled. Čeprav je težak vsak začetek, sem takoj spoznala, da tu ne bom vzdržala dolgo. Komaj sem čakala konca službe, da se pogovorim s prijateljico Sonjo. Sita sem bila že tega kričanja »Gema, schneller, sonst bleib zu hause!« Česa drugega iz mojstrovih ust ni bilo slišati.

Sirena je naznanila konec službe. Poiskala sem Sonjo, ki je kmalu opazila moj razočaran obraz.

»Si mar pričakovala, da se ti bodo klanjali in da ti ne bo treba delati?« se mi je porogala po bežnem pozdravu.

Komaj sem se vzdržala, da nisem začela vpiti, da bi slišali vsi, kar bi jim že zdavnaj moral nekdo povedati. Vem, da bi vsi tiho povescili glave in se me ognili.

Z mojo prvo mesečno plačo je bila končana tudi moja prva služba. Odšla sem brez slovesa, polna razočaranja in bogatejša za novo spoznanje. Nikoli ne bom tako kot ti ljudje zatajila svoje domovine.

Krista, Avstrija

Zaposlovanje v tujini

V tej rubriki revije »Rodna gruda« se pojavljam prvič. Z nekaterimi podatki kot tudi z opisi bi želel seznaniti bralce o migracijskih tokovih, ki se v okviru zaposlovanja v tujini pojavljajo v SR Sloveniji. To je sicer lažje reči kot pa izvesti, kajti vsaka analiza mora vsebovati tudi nekaj števil, te pa vsem bralcem gotovo niso preveč pri srcu. Zato se že v naprej opravičam.

Zaposlovanje v tujini ni nov pojav, niti ni nastal po drugi svetovni vojni, ampak njegove korenine segajo daleč nazaj v začetek tega stoletja in še dlje. Znano je namreč, da imamo v svetu danes skoraj drugo Slovenijo, če seštejemo vse prvotne Slovence in njihove potomce v nekaj kolonih. Vendar naš namen ni obravnavati celotne ekonomske emigracije marveč le tisto, ki je po drugi svetovni vojni, točneje rečeno od nekako 1956. leta dalje, začela odhajati na delo v tujino in o tistih, ki še danes odhajajo. Služba za zaposlovanje ima sicer uveden sistem redne poročevalske službe, ki prikazuje, koliko delavcev iz SR Slovenije je odšlo na delo v tujino organizirano prek zavodov za zaposlovanje. Seveda pa ti podatki ne prikazujejo celotnega obsega, saj se ta statistika vodi šele nekaj let; vsi delavci, ki so odšli na delo v tujino, pa tudi niso odšli prek zavodov za zaposlovanje, marveč so si sami izbrali pot in način zaposlitve v tujini. Vendar nam nekateri podatki iz popisa prebivalstva leta 1971 (čeprav pojav ni bil v celoti zajet) obenem pa tudi podatki tujih statističnih in drugih služb kažejo, da je na delu v tujini približno 60.000 delavcev iz SR Slovenije. V tem številu niso všteti njihovi družinski člani. Z njimi vred bi bilo na delu v tujini približno 80.000 Slovencev. Točnega podatka verjetno ne bomo mogli nikoli ugotoviti, saj bi tudi trenutni po-

pis v katerikoli državi, kjer so zaposleni naši delavci, dal le enkrat uporabljive podatke, ker zaradi visokega odstotka fluktuacije (v ZR Nemčiji znaša za leto 1970 43,7%) naših delavcev, ki spreminjajo delovna mesta, ni točen že ob naslednjem popisu. Zato je sicer najbolje, da se opiramo na kolikor toliko oprijemljive ocene.

Po podatkih, ki jih je prejela statistična služba za zaposlovanje, so bila gibanja v tujino v letih 1965—1971 taka, kot jih kaže razpredelnica.

Ta pregled nam nazorno prikazuje, da je obseg zaposlovanja v tujino začel rasti v letu 1966, to je takoj po sprejetju prvih reformnih ukrepov, ko so bila nekatera vodstva delovnih organizacij prisiljena odpušiti več delavcev, med njimi, žal, veliko delavcev s popolno kvalifikacijo, kar se je in se še danes občutno odseva pri stalnem povpraševanju po delavcih take strokovne usposobljenosti. Zaradi hitrega porasta konjunktura v nekaterih državah Zahodne Evrope, zlasti v Avstriji in ZR Nemčiji, se je pretežni del delavcev zaposloval v teh dveh državah. Največji obseg zaposlovanja je bil v Avstrijo vse do leta 1969, ko je bila situacija spremenjena v korist ZR Nemčije in ko je bilo s sklenjenim sporazumom urejeno tudi zaposlovanje delavcev v ZR Nemčiji.

Za SR Slovenijo je značilno dejstvo, da začne obseg zaposlovanja v tujino po letu 1968 upadati, medtem ko za vse ostale republike v SFR Jugoslaviji tedaj šele prične rasti. Tu je več vzrokov. Eden med njimi in gotovo najvažnejši je ta, da je v Sloveniji že v letu 1968 nastala potreba po nekaterih poklicih delavcev, zlasti kvalificiranih in se ta potreba še nadalje kaže kot zelo akutna. Z druge strani pa tudi pogoji za odhod na delo v tujino niso vedno tako vabljivi, kot so bili nekoč, saj so

delavci tudi seznanjeni z nekaterimi težavami, s katerimi se srečujejo v tujini od svojih znancev ali sorodnikov in se v manjšem številu odločajo za zaposlitev v tujino. Ta trditev seveda ni edina, ampak le ena izmed tistih, ki pojasnjujejo ta podatek. Spričo nekaterih kriznih situacij, ki so nastale v svetu, so tudi potrebe tujih delodajalcev zmanjšane, zmanjšano pa je tudi število preseženih delavcev v Sloveniji, saj jih lahko domače delovne organizacije zaposlujejo v čedalje večjem številu. Strukturni pregled odhodov po kvalifikacijah v enakem obdobju, ki je razviden iz spodnje tabele, nam potrjuje trditev iz

Pregled začasno zaposlenih v tujini

Leto	delavci s poklic. šolo	priučeni in nepriučeni	srednja, višja in vis. strok.	skupaj
1965	980	6.712	113	7.805
1966	2.422	10.033	391	12.836
1967	2.287	6.247	402	8.936
1968	3.962	9.780	468	14.210
1969	2.887	10.576	379	13.842
1970	1.716	7.976	203	9.895
1971	877	4.300	139	5.316

prejšnjega odstavka. V letih 1966, 1967, 1968 ter 1969 se giblje delež delavcev s poklicno šolo med 18,9% v letu 1966 do 27,9% v letu 1968, ko tudi doseže največji delež od vseh zaposlenih v tujini v tej kategoriji. Kot nasprotje temu pojavu pa se od leta 1968 dalje povečuje odstotek v tujini zaposlenih nepriučenih in priučenih delavcev, saj doseže v letu 1968 ta odstotek 68,8, v letu 1971 pa že 80,8%. K temu je pripomoglo tudi dejstvo, da so v nekaterih delovnih organizacijah drugače začeli ceniti kvalificirane delavce in jih tudi drugače nagrajevati, kar je vsekakor stimulatивно vplivalo na odločitev delavcev, da ostanejo v domovini. Še pred desetimi leti so se delavci iz Jugoslavije zaposlovali v tujini brez kakršnih koli določb meddržavnih sporazumov. Veljala so le splošna načela Mednarodne organizacije dela, na podlagi katere je moral vsak delavec dobiti dovoljenje za delo; na podlagi tega dovoljenje za bivanje in njegova zaposlitev je bila odvisna od dobre volje in pogojev, ki mu jih je dal delodajalec. Danes je to vse drugače. Jugoslavija je sklenila vrsto meddržavnih sporazumov o zaposlovanju, poleg tega pa vrsto meddržavnih konvencij o socialni varnosti in še nekatere druge meddržavne sporazume, kot npr. sporazum o reguliranju nadomestila za čas brezposelnosti med Jugoslavijo in ZR Nemčijo. Jugoslavija ima danes sklenjene naslednje sporazume o zaposlovanju:

z Avstrijo, s Francijo, s Švedsko, z ZR Nemčijo, z Nizozemsko, z Luksemburgom, z Belgijo in z Avstralijo.

Določbe teh meddržavnih sporazumov urejajo vse postopke, ki jih mora tako

Pregled začasno zaposlenih v tujini v letih 1965—1971 po državah zaposlitve

Država	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
ZR Nemčija	1.906	2.181	409	6.464	7.909	5.494	2.922
DR Nemčija		2	93	242	59		
Avstrija	6.725	10.146	6.957	6.097	4.717	3.960	2.054
Švica	73	280	497	610	412	86	118
Italija	47	93	193	487	387	186	180
Francija	14	24	141	131	63	11	14
Nizozemska		3	261	60	225	77	7
Libija		2	204	31	14	2	
Anglija	13	47	55	36	24	7	1
Švedska	11	33	47	11	12	3	
ostale drž.	16	25	78	43	22	69	20
Skupaj	7.805	12.836	8.936	14.210	31.842	9.895	5.316

delodajalec v eni od naštetih držav, kot tudi delavec, ki se želi zaposliti v tujini, že v domovini izpolniti, če se lahko oba interesa strneta in se delavec lahko zaposli v tujini. V konkretnih primerih gre za preverjanje pogojev, pod katerimi bo delavec v tujini delal, na kakšnih delovnih mestih in s kakšnim zaslužkom, kakšne pogoje nudi delodajalec glede stanovanja in prehrane in končno tudi obveza z delavčeve strani, da izpolnjuje pogoje za razpisano delovno mesto. Seveda lahko vsak delavec zaposlitev odkloni, če smatra, da pogoji zanj niso sprejemljivi in takih primerov zadnji dve leti ni malo. Uvodoma sem že omenil, da je emigracija v Sloveniji prisotna že dalj časa. Upravičeno lahko trdimo, da pri vseh delavcih, ki so se zaposlili v tujini, ne gre za stalno obliko emigracije, pač pa le začasno, dokler ne izpolni vseh želja in potreb, zaradi katerih je odšel na delo v tujino in se potem vrne. Po nekaterih ocenah imamo v Sloveniji letno okrog 1.500 do 1.800 delavcev, ki se vrnejo z dela v tujini in se zaposlijo v domovini. Večina izmed njih si še pred odhodom iz tujine poišče delo doma in se vrne takrat, ko je delovno mesto zagotovljeno. Veliko pa je med njimi tudi takih, ki se predhodno ne prepričajo o možnostih njihove zaposlitve v domovini in iščejo zaposlitev, ki pa jo največkrat ni lahko najti. V ta namen je Republiški zavod za zaposlovanje v Ljubljani uvedel v svoj sistem dela tudi vračanje delavcev iz tujine in sicer tako, da objavlja prosta delovna mesta v časopisu,

ki izhaja za jugoslovanske delavce v Avstriji in Nemčiji (VEČER Maribor), občasno pa tudi v drugih časopisih kot Rodna gruda itd. Namen teh objav je v tem, da želimo delavca v tujini seznaniti s prostimi delovnimi mesti v domovini in ga opozoriti na postopek, ki je potreben, da lahko konkurira za tako delovno mesto. Poleg tega v občasnih objavah naših in tujih radijskih postaj objavljamo te informacije, v kratkem bomo poslali vsem diplomatsko-konzularnim enotam v nekaterih evropskih državah tudi podobna obvestila z naslovi, kam naj se delavci v takih primerih obračajo, taka obvestila pa bomo vložili tudi v posebne priročnike, ki so namenjeni jugoslovanskim delavcem v ZR Nemčiji. S tem želimo čim bolj izpopolniti krog informacij našim delavcem v tujini in če bomo v tem uspeli, bomo lahko trdili, da smo vsaj s tehnične strani pričeli izpolnjevati načrt o vračanju, delovne organizacije in družbeno politične skupnosti pa bodo morale sprejeti konkretnije načrte o odpiranju novih delovnih mest.

Jugoslovanske sodne odločbe veljajo tudi v Franciji

S 1. februarjem 1972 je pričela veljati konvencija, ki sta jo sklenili Jugoslavija in Francija o izvrševanju sodnih odločb

v civilnih in trgovinskih zadevah na območju druge države-podpisnice. S tem so dobili npr. jugoslovanski državljani možnost uveljavljati zahtevke iz sodnih odločb tudi nasproti oseb in tudi pravnih oseb, ki živijo oziroma imajo svoj sedež na območju druge države, to je Francije. Konvencija zajema predvsem civilne zadeve, vključno osebno in družinsko pravo ter trgovinske zadeve. Že iz tega vidimo, da konvencija ne obsega kazenskih zadev posebej pa so še izključene zadeve socialnega zavarovanja, zadeve stečaja in poravnave ter zadeve, ki se tičejo škode na področju jedrske energije.

Pogoj, da se lahko izvrši odločba sodišča ene od držav na območju druge države-podpisnice je, da je odločba postala pravnomočna tudi po predpisih države, kjer naj bi se odločba izvršila. Sodišče, ki je odločbo izdalo, mora biti pristojno za takšne zadeve tudi po pravu države, kjer naj bi se odločba izvršila, odločba pa je pravnomočna tudi po predpisih obeh držav.

Zdaj imajo torej osebe, ki stalno živijo v Jugoslaviji, možnost, doseči izvršitev jugoslovanskih sodnih odločb tudi nasproti zavezancem, ki živijo — stalno ali začasno — na ozemlju Francije. To bo npr. olajšalo izterjavo preživnine, vzdrževalnine in drugih dajatev nasproti jugoslovanskim delavcem, ki delajo v Franciji, pa ne izpolnjujejo dolžnosti do svojih žena in otrok, ki so ostali v Jugoslaviji. Kakor v drugih državah se tudi pri jugoslovanskih delavcih v Franciji dogaja, da pozabijo na svoje družine v Jugoslaviji, osnujejo novo zakonsko skupnost v Franciji in pozabijo na obveznosti, ki jih imajo do žene in otrok v Jugoslaviji. Do zdaj je bilo silno težavno doseči izvršitev jugoslovanskih sodb nasproti zavezancem, ki živijo v Franciji, ker je bilo to vprašanje urejeno z večstransko mednarodno konvencijo o izterjavi preživninskih zahtevkov, ki pa je predvidevala dolg in zapleten postopek. Zdaj bo to veliko lažje in preprosteje, saj se bo lahko jugoslovanski državljani obrnil naravnost na pristojno sodišče v Franciji z zahtevo za izvršitev takšne sodbe jugoslovanskega sodišča. Priložiti bo seveda treba overovljeno jugoslovansko sodno odločbo, listino, iz katere je mogoče ugotoviti, da je bila odločba vročena zavezancu, overjen prepis sodnega vabila, če je bil zavezanec odsoten, ter druga dokazila, iz katerih je razvidno, da je postala sodna odločba pravnomočna. Vse te listine morajo biti prevedene v jezik druge države podpisnice konvencije (npr. v francoščino), vendar ni potrebno, da so legalizirane. Prevod lahko overi tudi jugoslovanski konzulat v Franciji. Stranke uživajo brezplačno sodno pomoč v obeh državah, če jim je le-ta priznana po predpisih matične države.

dr. L. S.

Obvestila

Koncert zbor »Emila Adamiča« v Stuttgartu

SKUD »Triglav« prireja v okviru svojega letošnjega programa glasbenih prireditev koncert UČITELJSKEGA PEVSKEGA ZBORA »EMILA ADAMIČA«, ki bo v znani Liederhalle-Mozartsaal dne 23. 4. ob 20. uri. Razen gostov iz domovine bo na koncertu zapel nekaj nemških narodnih pesmi tudi učiteljski pevski zbor iz Stuttgarta.

Vstopnice (od 4 do 10 mark) bodo v predprodaji v vseh kioskih, dobite pa jih tudi v prostorih društva v Filderstrasse 1 ob četrtkih od 17. do 20. ure in ob petkih od 14. do 20. ure. Telefonsko jih lahko naročite na št. 643361, 643362.

SKUD »TRIGLAV«
STUTTGART

Triglavov prvi pomladanski ples

Ena izmed naslednjih večjih prireditev slovenskega kulturno-umetniškega društva TRIGLAV iz Stuttgarta bo veliki pomladanski ples, ki bo:

22. aprila s pričetkom ob 19. uri

v veliki dvorani KOLPINGHAUS-Central v Stuttgartu, Heusteigstrasse 66. Družabno-zabavna sekcija društva se na to že skrbno pripravlja in objublja kvaliteten kulturno-zabavni program. Sodelovali bodo člani posameznih sekcij društva ter priznani gostje iz domovine. Za pijačo in jedačo bo poskrbljeno, za ples bo igral eden izmed slovenskih ansamblov iz Stuttgarta.

(Parkirni prostor v bližini Kolpinghausa in pod Pavlinenbrücke-dovoz s Tübingerstrasse. Vstopnice bodo v prodaji pred pričetkom prireditve pri vhodu v dvorano.)

Društvo TRIGLAV vabi na prvi pomladanski ples vse, ki se žele razveseliti in zaplesati ob zvokih domače glasbe.

SKUD »Triglav«
STUTTGART

Jugoslovanski konzulati v Evropi

NEMČIJA

Botschaft der SFR Jugoslawien
Schlosstrasse 1
BAD GODESBERG

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Lindemannstrasse
DÜSSELDORF

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Taubenstrasse 4
STUTT GART

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Böhmerwaldplatz 2
MÜNCHEN

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Harvestehuderweg 101
13 HAMBURG

Die Militärmission der SFR Jugoslawien
Tauberstrasse 16
1 BERLIN

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Melemstr. 18
€ FRANKFURT/MAIN

Vizekonsulat der SFR Jugoslawien
Baslerstr. 6
78 FREIBURG im Breisgau

Naslovi novih konzulatov SFRJ v ZRN

Konsulat der SFR Jugoslawien
85 NÜRNBERG
Gostenhoffer Hauptstrasse 21
Tel.: 263221
Konzul: Zdenko TRIŠLER

Konsulat der SFR Jugoslawien
3 HANNOVER
Flüggestrasse 21
Tel.:
Konzul: Miša RADOJEVIĆ

Konsulat der SFR Jugoslawien
46 DORTMUND-HORDE
Seydlitzstrasse 38
Tel.: 41641
Konzul: Vlado MIHELIC

Konsulat der SFR Jugoslawien
798 RAVENSBURG
Hotel Sennerbad (začasen naslov)
Tel.: 23536
Konzul.: Petar MENKOVSKI

Konsulat der SFR Jugoslawien
68 MANNHEIM
Tel.: 16012
Konzul: Ivan ZBAŠNIK

SVICA

Botschaft der SFR Jugoslawien
Kalchegweg 38
BERN

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Eidmattstrasse 33
ZÜRICH

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Chemin Thury 5
GENEVE 5

ŠVEDSKA

Ambassade de la RSF de Yougoslavie
Strandvaegen 7-B 114 56
STOCKHOLM

Jugoslaviska konsulatet
Odinsgatan 20 A
411 03 GOETEBORG

Yugoslav vicekonsulate
Stora Nygatan 60 3tr
211 37 MALMÖ

AVSTRIJA

Botschaft der SFR Jugoslawien
Rennweg 3
WIEN III

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Radetzkystrasse 26
KLAGENFURT-CELOVEC

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Hilmteichstrasse 10
GRAZ

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Fürstenallee 43
5020 SALZBURG

Jugosl. konzularna agencija
Schlossgraben
6800 FELDKIRCH

Jugosl. konzularna agencija
Wachrenergasse 4
4020 LINZ

FRANCIJA

Ambassade de la SFR Yougoslavie
54, Rue de la Faisanderie
PARIS XVIe

Consulat de la RSF Yougoslavie
5, Cours Franklin Roosevelt
69 — LYON 6

Consulat general de la RSF de Yougoslavie
Rue de Commandant Rolland
MARSEILLE (8e) 94

Consulat de la RSF de Yougoslavie
Boulevard Gambetta
STRASBOURG 15

BELGIJA

Ambassade de la RSF Yougoslavie
Avenue Emile de mot 11
BRUXELLES 1050

NIZOZEMSKA

The Embassy of the SFR of Yugoslavia
Groot Hertoginnelaan 30
THE HAGUE

DANSKA

Ambassade de la RSF de Yougoslavie
Svanevaenget 36
KØBENHAVEN

ITALIJA

Ambasciata della RSF Jugoslavia
Via dei Monti Parioli 20
ROMA

Generalni konzulat SFR Jugoslavije
Strada del Friuli 54
TRST

Generalni konzulat SFR Jugoslavije
Via Matilde Serao 54
MILANO

NORVEŠKA

Embassy of the SFR of Yugoslavia
Drammensveien 105
OSLO

VELIKA BRITANIJA

Embassy of the SFR of Yugoslavia
25, Kensington Gore
LONDON, S. W. 7
Konzularni oddelek
19 Upper Phillimore Gardens
LONDON, W. 8

HOTELS PALACE

Catering enterprise
HOTELS PALACE PORTOROŽ
SLOVENIJA — JUGOSLAVIJA
80 years tradition

Hotels:
GRAND HOTEL PALACE (A category)
HOTEL PALACE (B category)
HOTEL APOLLO (B category)
HOTEL NEPTUN (B category)
HOTEL MIRNA (B category)

All hotels situated on the sea, about 100 m from the beach and surrounded by park with sub-tropical vegetation. 1600 beds in 800 comfortable rooms, single and double with bath, WC, balcony, telephone. Very comfortable apartments. Lifts, central heating, air condition. Restaurants, longues, aperitive and coffee bar, terrace, souvenir shops, hairdresser, music and dance, disco club, night club, bowling, indoor seawater swimming pool, private beach, sauna, massage, thermal baths with doctor in attendance.

FISH RESTAURANT »JADRAN«
GARDEN RESTAURANT »LJUBLJANA«
PHONE: 73542 or 73346
TELEX FOR ALL HOTELS
34156 YU PALACE
CABLES: PALACE PORTOROŽ
YUGOSLAVIA

V
aprilu
praznujemo

»Zeleni Jurij«

Naj bo mestni človek ali kmet — vsak komaj čaka, da po dolgi zimi iz nabreklih brstov pokuka prvo zelenje. To veselje je bilo njega dni, ko je človek še vse tesneje živel z naravo, tem bolj živo. Bila so tisočletja, ko so ljudje čisto drugače gledali na svet kakor dandanes. Verovali so, da je vsa narava živa, da jo oživlja nešteto duhov, da je duh v drevesu, duh v vodi, duh v skali... Življenje je teklo na moč preprosto, ni še bilo tehnike in strojev, ne smradu in ropota industrije. Človek je utegnil opazovati naravo prav od blizu. Ko so jesenski viharji stresali zadnje orumenele liste z drevja, ko je slana vsako jutro prekrila uvelo travo, ko je voda v mlakah začela zmrzovati, je človek s tesnobo v srcu menil, da tudi duhovi, ki so čez leto oživljali naravo, legajo k počitku, da, da celo umirajo. Toda izkušnja je učila, da na pomlad spet ožive. Novo življenje v pomladanski naravi je pomenilo, da so se duhovi rešili zimske otrplosti, da, da so se iz začasne zimske smrti prebudili v novo življenje! Kako naj bi to človeka ne prevzelo? Kako naj bi ne hotel pozdraviti duhá, ki je ozelenil gozd in trato, kako naj bi se mu ne hotel zahvaliti?

Neznani duh je dobil ime. Kakšno, ne vemo; ali je bil med Slovani Jarilo, posebej med Slovenci morda Jarnik — tega danes ne moremo dognati. Prvotni duh je v človeških predstavah naposled postal božanstvo.

Ko je to božanstvo spomladi spet prevzelo vladno, ga je bilo treba proslaviti. S kakšnimi obredi so ga naši predniki proslavljali, nam ni več znano. Toda ta slava so se globoko vkoreninila, tako globoko, da so se ostanki njihovih obredov — vsekakor spremenjeni, popačeni — ohranili do naših dni.

Ti ostanki so tisto, kar imenujemo jurjevanje.

Jurjevanje obhajamo pri nas ponekod 23., drugod 24. aprila. Takrat slavi po krščanskem koledarju svoj god sv. Jurij. Kdo ga ne pozna z nešteti slik? V podobi viteza zabada zmaja. Ljudje si predstavljajo, da je zmaj podoba zime, ki jo bo pomladanski junak pokončal. Ta predstava je naravna, ponuja se sama od sebe. Ni pa prava. Vitez na konju naj bi bil res vojščak iz Kapadocije, ki je pod rimskim cesarjem Dioklecijanom, to je: v začetku 4. stoletja, pretrpel mučeniško smrt. Imenoval se je Georgios, Jurij. Boj z zmajem in vse druge legendarne prigode so mu pritaknili šele čez 700 let, v 11. stoletju. Prva krščanska stoletja so svetnika Jurija zelo častila, posebno priljubljenost je dosegel na slovanskem vzhodu. To vse razumemo. Toda zakaj in odkod »Zeleni Jurij? Kar vemo o svetniku Juriju — in tega je bore malo — nam ne dovoljuje, da bi svetnika imenovali »zelenega«.

Zeleni Jurij v Crnomlju

Na Štajerskem, v Beli krajini in dalje na sosednjem Hrvaškem resda poznajo »Zelenega Jurija«. Toda to je fantič, ves ovit v mlado brezovo zelenje. Tovariši ga vodijo od hiše do hiše in v Beli krajini zraven pojo:

Prošel je, prošel je pisani vuzem,
došel je, došel je zeleni Jure...

Svoje dni so ti »zeleni« koledniki domačim gotovo izrekli svoje dobre želje. Danes prosijo, prosijo za dar:

Dajte, dajte, ne štentajte...

Dobra mati gospodinja je že pripravila nekaj jaje in kaj kovanega, da jim spusti v košaro. Potem si bodo fantiči pripravili gostijo s cvrtjem... Na Koroškem je bil »Jurij« za spoznanje drugačen — imel je »eno hlačo rumeno, drugo zeleno« — na Štajerskem, posebno v Halozah, pa je bil podoben belokrajinskemu.

Kaj ima svetnik Jurij opraviti z zelenjem? Predvsem vedimo, da v zelenje oviti fantič ne predstavlja svetnika Jurija. V zelenje oviti fantič je spomin na duhá ali na božanstvo mlade rasti, zelenja, pomladi. Je ostanek nekkih obredij v čast temu duhu ali božanstvu iz predkrščanske, iz poganske dobe. Sv. Jurija je uporabilo krščanstvo samo zato, da je zakril in vsaj na zunaj pokristjanil čisto pogansko šego. Šega je bila očitno tako zakoreninjena, da je ni bilo mogoče zatreti. Treba se je bilo odločiti za manjše zlo: šego pustiti, toda božanstvo samo in njegovo ime izriniti in nadomestiti z osebo in imenom sv. Jurija. Zaradi svoje priljubljenosti in zaradi časa svojega godu je bil za to na moč pripraven. Pridevek »zeleni« še spominja na pomladansko božanstvo, ime sv. Jurija pa daje šegi vsaj na zunaj in za silo »krščanski« pečat.

To je torej naš »Zeleni Jurij«. Toda nikar ne mislimo, da je v Evropi edini. Marsikje slavijo začetek pomladi na podoben način z obhodi v zelenje ovitih fantov (in deklet). Nikjer drugod pa ni moral sv. Jurij na pomoč, da bi šego »pokristjanil«. Toda tudi drugod imena božanstva, ki je bilo med Indoevropci pač povsod isto, niso ohranili. V francoski Švici je, na primer, v zelenje oviti obhodnik kratko in malo »le Feuillu«, »Listnati (fant)«. V Angliji, koder vlada znani svojevrstni angleški humor, mu pravijo kar po domače »Jack-in-the-Green«, »Jaka v zelenju«.

Tudi nam je naš Zeleni Jurij ljub in drag oznanjevalec pomladi. Nič dosti ne premišljujemo o njegovem izvoru in o spremembah, ki jih je doživljal v tisočletjih. Pač pa nam je hudo, da ga že močno opuščajo. Na Štajerskem ga že zdavnaj ni več, v Beli krajini je v glavnem le še turistična privlačnost, edino na Koroškem ostaja takšen, kakršnega poznamo vsaj sto let.

dr. Niko Kuret

Muzej slovenskega pomorstva

»Med slovenskimi trgovci, ki so v zadnjih stoletjih trgovali v mestih ob obali,« pravi ravnatelj slovenskega pomorskega muzeja »Sergej Mašera« v Piranu dr. Miroslav Pahor, »so za nas najpomembnejši tisti, ko so posegli v našo pomorsko zgodovino kot najemniki ladij ali kot pravi ladjarji.«

Med vrliimi slovenskimi pomoščaki najdemo na častnem mestu Jakoba in Nikolaja, sina pokojnega Rudolfa iz Devina, ki sta leta 1354 najela v Piranu ladjo, da bi bila kos trgovcem iz sosednjih dežel. Še predno pa so kronisti bili zapisali 15. stoletje, že sta se jima pridružila Ljubljčan Matija Vidas in Nikolaj Antifara, za nameček pa še vrli Hecov Jurij s cesar-

Tartinijeva posmrtna maska in njegova violina. Posnetek iz piranskega muzeja

skega Dunaja. Odtlej so Slovenci najemali ladje, da bi lačna usta s kopnega nasitili z vsem, kar jim je dajala tiste čase trgovina na morju. Vina, olja, žafrana,

popra, muškatega oreha, pomaranč, limon, žameta, surove svile in kdo ve še česa ne bi bilo vedno v izobilju.

Sledi pogumnih slovenskih pomorščakov, ki so se na »morja široki cesti« prvič v zgodovini srečali s svetovno trgovino, so danes najbolj opazne v slovenskem pomorskem muzeju »Sergej Mašera« v Piranu. Z neposredno povezanostjo človeka s predmeti iz naše pomorske zgodovine skušajo danes podjetni Pirančani skoraj v vsem spremeniti klasične oblike muzejskih zbirk. Zato ni nič čudnega, če so si v svojem delu postavili en sam cilj: »Pomorski muzej naj bo muzej ljudi in ne toliko predmetov. Govori naj o dejanjih naših trgovcev na morju, ki jih ne sme prekriti patina časa...«

V muzeju vam danes pokažejo od približno 3200 predmetov le nekaj več kot 900 raznovrstnih podob iz slovenske pomorske zgodovine. Manjka jim seveda primernih prostorov, v katerih bi lahko razstavili vse predmete, ki tako ali drugače pričajo o bogati tradiciji trgovanja na Jadranskem morju. Toda v muzeju niso nikoli vrgli puške v koruzo. Lahko so zadovoljni z dosedanjimi uspehi, saj je očitno, da je slovenski pomorski muzej, ki naj bi prikazoval delež Slovencev v izkoriščanju morja in v pomorstvu, že zdavnaj presegel občinske in republiške okvire. Ko so namreč ustanavljali piranski muzej, so hoteli imeti najprej mestnega, v dobrih dveh letih pa je dobil muzej že tako zaokroženo obliko, da so začeli razmišljati o novih razsežnostih slovenskega pomorskega hrama. Tako smo tudi dobili ob slovenski obali prvi pomorski muzej z najbolj zgovorno podobo zgodovinskih tokov našega pomorstva od njegovih prvih začetkov do danes.

Ivan Virnik

Bovec v pomladanskem cvetju

Jubilejno leto pevskega društva Triglav

Jugoslovansko pevsko društvo »Triglav« je naše najstarejše društvo v Merlebachu v Franciji, saj letos praznuje že štiridesetletnico. Ustanovili so ga naši rojaki z namenom, da bi s slovensko pesmijo dvigali ugled naše kulture v tem delu francoske dežele. To se jim je tudi posrečilo. Že v prvih letih se je društvo uveljavilo in priljubilo med našimi izseljenci in tudi med domačini. S svojimi pevskimi nastopi je »Triglav« požel nešteto pohval ter si na številnih pevskih tekmovanjih priboril tudi častne nagrade, med njimi enkrat tudi prvo nagrado — lep pokal.

Ob izbruhu druge svetovne vojne so se pevci kakor tudi člani drugih društev razkropili in pesem »Triglava« je začasno obnemela. Ko so se naši izseljenci po enoletni neprostoovoljni odsotnosti lahko spet vrnili na svoje domove, so bili ti pošteno izpropani. Uničeno je bilo tudi vse imetje društva »Triglav« — pesmarice, note itd. Le zastava s podobo našega ponosnega očaka Triglava je bila tako dobro skrita, da je okupator ni mogel poškodovati.

Društvo »Triglav« pa je ponovno oživel še le po vojni in od takrat spet živahno deluje. Starejše pevce so zamenjali mlajši. Od ustanovnih članov jih živi še osem. Kar naštejmo jih: Franc in Ivanka Urbasova, Franc in Ivanka Koščeva, Ivanka Kocijeva, Marija Sinkovčeva, Marija Močnikova in Marija Pivčeva.

Letos, 16. januarja, je imelo pevsko društvo »Triglav« svoj letni občni zbor. Izvolili so nov odbor, kjer pa ni veliko sprememb od lani. V odboru so: predsednik Mirko Strukelj, drugi predsednik Egon Kotar, tajnik Dominik Čufer, drugi tajnik Jože Gjerek, blagajnik Stanko Urbanc, drugi blagajnik Janez Polak, tretji pa Franc Kosec. Pregledniki računov so: Viktor Štibel, Klod Jošt in Janez Šturm, zastavonoše pa Alojz Trefalt, Alojz Čufer, Fredi Vipotnik in Janko Tuhtar.

Na občnem zboru so največ razpravljali o letošnji proslavi štiridesetletnice. Podrobno pa se bodo o tem še dogovorili.

Društvu »Triglav« in njegovim prizadevnim društvnikom toplo čestitamo k lepemu jubileju. Še mnogo uspešnih let!

Zgodovinski posnetek — slovensko pevsko društvo »Triglav« ob ustanovitvi

Globoke in čvrste so te naše korenine

Iz dneva v dan se pretaka to naše življenje. Staramo se in za nami prihajajo mladi. Na ameriških tleh, kjer so bile naše najstarejše naselbine, se s prihodom mlajših generacij slovenska beseda polagoma umika angleščini. Naši ameriško slovenski listi in druge publikacije imajo že precej angleških strani. Na sejah naših društev se vse bolj oglašča angleška beseda. Tako ima Slovenska narodna podpora jednota že dolga leta svoja angleško poslušajoča društva. Na seji glavnega odbora Progresivnih Slovencev so nedavno sklenili (tako smo prebrali v Prosveti), da lahko govori vsaka odbornica v jeziku, ki ji bolj gladko teče. To se pravi v slovenščini ali angleščini. Uradni zapisnik pa se bo še naprej vodil samo v slovenščini. V klubu slovenskih upokojujencev v Girardu, Ohio, pa pravijo: Poslušamo in poslovali bomo v slovenskem jeziku. Sprejemamo vse upokojujence slovenskega porekla, a naše poslovanje ostane v slovenščini.

Andrew Kucler iz Minneapolisa v Minnesoti je lani še prav krepak slavil svoj 95. rojstni dan. Guverner mu je osebno čestital. Andrew Kucler je eden najstarejših bralcev slovenskih časopisov v Ameriki. Že na prelomu tega stoletja, leta 1900, je bil naročnik Glasa naroda, kasneje je naročil še Enakopravnost. Oba ta dva lista zdaj več ne izhajata. Andrew zdaj bere Prosveto in pravi, da jo bo še bral nekaj let, kar mu iz srca želimo. Globoke in čvrste so te naše korenine, ki so se razrasle na tujih tleh. Med našimi prvimi naročniki sta tudi Kumšetova

John in Vida iz Loraina v državi Ohio. Lani sta slavila že šestdeset let njune skupne življenjske poti. V Lorainu in daleč okrog sta splošno znana, saj živita tam že tudi nad šest desetletij. Oba imata veliko zaslug pri razvoju in napredku slovenske naselbine v Lorainu. Bila sta neutrudna društvena in kulturna delavca. John je skoraj pet desetletij delal v jeklarski industriji. Prosti čas pa je posvetil društvom. Bil je med ustanovitelji slovenskega narodnega doma v Lorainu, kjer je bil nekaj časa tudi predsednik. Sodeloval je pri ustanovitvi več podpornih društev, bil je član glavnega odbora Ameriške bratske zveze in Ameriške dobrodelne zveze itd. Tudi žena Vida je znana društvena delavka. Veliko let je bila uradnica in do nedavnega tudi predsednica ženskega odseka pri Slovenskem narodnem domu v Lorainu. Sodelovala je pri raznih društvih in je splošno znana tudi po svojih dopisih v slovenskih ameriških listih. Štiri hčerke, štiri vnuki in trije pravnuki so se poleg drugih svojcev lani veselili njunega lepega pomembnega slavlja, ki so jima ga pripravili v Miller's Country Place v Avonu, O.

Da, korenine našega rodu so se razrasle na široko in globoko. In zato, ker so to korenine zdravega, čvrstega, vzdržljivega rodu, ne bodo presahnille. Čeprav se iz dneva v dan pretaka to naše življenje, čeprav se staramo, odhajamo in prihajajo za nami drugi, ne bo še tako hitro zamrla slovenska beseda in pesem na tujih tleh.

Ina Slokan

Francija

Veseli večer v Sallauminesu

Združenje Jugoslovanov v Severni Franciji je 23. januarja v Sallauminesu priredilo svoj tradicionalni družabni večer. Zbralo se nas je okrog dvesto članov z otroki, nekateri so s seboj pripeljali tudi prijatelje. To dokazuje, da se naši tukajšnji izseljenci vse bolj zanimajo za naše društvo. Na prireditvi so bili navzoči tudi člani občinskega odbora. Za uvod je predsednik Združenja pozdravil navzoče in jim zaželel, da se jim v tem letu izpolni še tako skrite želje, kar velja posebej še za mladino, ki ima običajno več skritih želja. Iz kuhinje je izzivalno dišalo po skrbno pripravljenih jedilih, saj so se okrog štedilnika pridno sukale naše vrle gospodinje z gospo Pečnikovo na čelu.

Kmalu je zadišalo tudi na naših mizah, pa smo se z veseljem lotili »napornega« dela in pridno praznili krožnike. Seveda je bilo poskrbljeno tudi za to, da nismo trpeli prehude žeje. Naš odbornik Viktor Rahle je pripravil obilo dobre kapljice.

Težko smo čakali na obisk dedka Mraza, ki je mladim in starim prinesel veliko daril. Pri tem ni manjkalo veselih presečenj, saj mu je pri izbiri daril pomagala naša hudomušna odbornica Francka Perkova, ki je kar se tega tiče res zelo iznajdljiva. Kakor vsako leto je društvo tudi letos razdelilo darila najbolj potrebnim članom. Seveda bi želeli, da bi bila ta darila večja, a z našo simbolično članarino, ki znaša 3 in 6 frs. letno, naše društvo ne more delati čudežev. Pomagali si bomo lahko le sami tako, da bo čimveč Jugoslovanov pristopilo k našemu Združenju.

Seveda smo se ob veselih zvokih tudi zavrteli in zapeli nekaj starih slovenskih pesmi. Bilo je res prijetno srečanje. Vsi so izražali željo, da bi se večkrat tako skupaj poveselili, a pri tem je največja težava pač to, da društvo nima vselej, ko bi to želelo, na voljo primernih prostorov za prireditve.

Justin Čebul, Lievin

Družabni večer Združenja Jugoslovanov v Sallauminesu

Rojak Viktor Lapornik je komaj nesel darilo dedka Mraza

Radičevi mami

Zavedne Slovenke, vnete kulturne delavke (pevke in odrske igralk) in pridne matere Radičeve ni več. Ob veliki udeležbi rojakov, pa tudi Francozov, Poljakov, Italijanov — saj so jo vsi spoštovali — smo

jo pokopali nedavno. Dočkala je 78 let, njen mož, enako vnet rodoljub in društvenik, pa je odšel že več let pred njo. Štiri fante, zdaj že može, je zapustila pokojna. Vsi štirje prav dobro govore slovensko in vsi so se učili glasbe. Stanko je ustanovil v Giraumontu pevski zbor »Cecilija«, ki ga še danes uspešno vodi. Ta zbor ji je ob zadnjem slovesu zapel: »Ko so fantje proti vasi šli... jaz pa nisem pel, nisem bil vesel... šel sem tja v hišico svoje dobre mamice... Ona mirno spi in se nič več ne prebudi...

Le malokatero oko je ostalo suho. Pred 45 leti sta prišla Radičeva zakonca čvrsta in mlada v Tucquegnieux. Izseljenskemu učitelju Janku Jankoviču sta vedno rada pomagala na kulturnem in socialnem področju. K njemu sta tudi pošiljala svoje sinove v slovensko šolo, kjer so se učili

Mladina in organizatorji so se za spomin slikali tudi z dedkom Mrazom

poleg slovenščine tudi godbe in naših pesmi. Pozneje se je družina preselila v Giraumont, kjer zdaj počivata za narod in domovino zelo zaslužna Marija in Jože Radič. Tudi mi žalujemo za njima, to naj bo pridnim sinovom v tolažbo.

Janko Jankovič, Tucquegnieux

V Lievinu je 11. februarja praznoval 75-letnico naš znani društveni delavec

Justin Čebul

dolgoletni predsednik Združenja Jugoslovanov v Sallauminesu. Iskreno čestitamo! Se na mnoga leta!

Slovenski grobovi

V Tucquegnieuxu je lani 25. oktobra umrl naš dolgoletni naročnik Alojz Soln. Pokopala ga je rudarska bolezen silikoza, za katero je bolehal celih pet let. S soprogo Elizabeto je rad prebiral Rodno grudo, ki mu je prinašala razvedrilo.

V Crayu v Franciji je 1. februarja letos umrla naročnica Justa Selakova. Tudi ona je bila dolga leta med zvestimi naročniki naše revije. Za njo žaluje hčerka Helene Boucher.

Naj bo pokojnima lahek počitek v tuji deželi. Svojcem pa naše toplo sožalje!

Slovenski učitelj Janko Jankovič iz Tucquegnieuxa z nečakinjo Vero Kreimer

Belgija

Društvo Jugoslavija v lastnih prostorih

Kulturno prosvetno društvo Jugoslavija v Seraingu v Belgiji spada med naša najstarejša izseljenska društva. Ilegalno je bilo ustanovljeno že med vojno pod imenom »Svobodna Jugoslavija«, zatem pa je zaživelo in se razvijalo obenem z novo Jugoslavijo v povojnih letih. Boriti pa se je moralo s številnimi težavami. Bilo je brez sredstev, ni imelo društvenih prostorov. S svojimi prireditvami so morali gostovati zdaj tu zdaj tam, kljub temu pa je uspešno delalo. Predvsem je pomembno, da je v svojih vrstah ohranilo in še krepilo bratsko razumevanje. Letošnje leto pa je za KPD Jugoslavija pomembna

prelomnica, saj ga je pričakalo v lastnih prostorih, kar mu zagotavlja nadaljnje še uspešnejše društveno delo.

Za to ima novi upravni odbor nemalo zaslug, saj si je trdo prizadeval, da dobi društvo svoje lastne prostore. Seveda so dela z ureditvijo in opremo terjala znatna sredstva, ki jih društvo ni imelo. Pri tem so se spet izkazali požrtvovalni člani, ki so prostore uredili s prostovoljnim delom. Le nekaj najbolj pridnih med njimi imenujmo. To so: Živorad Kovačević, Mirko Smrekar, Alojz Žnidaršič, Stipe Kurevič, Petar Hrga, Mitro Zajkovski, Franjo Lučič, Filip Meter in drugi. V društvenih prostorih so uredili manjšo dvorano za sestanke upravnega odbora, večjo pa za prireditve.

V novi lepo okrašeni društveni dvorani so se prvič zbrali člani in prijatelji društva Jugoslavija ob novem letu. Bila je res prijetna prireditev. Za dobro po domače pripravljeno pogostitev so poskrbele pridne članice Matilda Smrekarjeva, Nada Zajkovski in Madlena Kurevičeva. Ob zvokih tamburic in veselih pesmi so vsi pozdravili prihod novega leta 1972 in si poleg prirsčnih čestitk obljubili, da se bodo letos in prihodnja leta še velikokrat srečali in poveselili skupaj v prostorih svojega društva.

ZDA

»Poems by Rosemary Prosen«

Pri Cuyahoga Community College je nedavno izšla pesniška zbirka v angleščini, katere avtorica je mlada profesorica Rosemary Prosen. Pesnica je svojo zbirko posvetila svojemu slovenskemu očetu. V uvodu pravi v angleščini: »Šele pred kratkim sem spoznala, da je moj oče pesnik. Čeprav ne zna angleško in bi ne vedel, kaj pomeni metafora, je vsa njegova govorica kakor pesem. Zato želim to zbirko posvetiti svojemu očetu.«

Nova stereo plošča »Cilka«

Naša znana ameriško-slovenska pevka Cilka Valenčič iz Clevelanda je konec preteklega leta izdala novo stereo gramofonsko ploščo svojih pesmi. Za ploščo je posnela ob spremljavi orgel, ki jih igra Valentina Fillinger, slovenske božične in narodne pesmi.

Srečanja

Poleg tradicionalnih koktajlov, ki jih prirejajo naši diplomatski predstavniki v Braziliji ob 29. novembru, so ta praznovanja zdaj tudi pomembna srečanja z izseljenci. Ob lanskem praznovanju je naš veleposlanik Mirko Ostojčič v Rio de Janeiro priredil večer, namenjen Jugoslovanom. Poleg naših diplomatskih in trgov-

Na sprejemu, ki ga je predsednik Tito priredil v Kanadi, so se zbrali številni naši rojaki. Na sliki od leve proti desni: Dora Hlad, Ludvik Stegu, Marija Vršič, žena predsednika Tita Jovanka, predsednik Tito, Greta Fister, Leon Fister, Herta Stegu in ambasador dr. Tode Čuruvija. Spredej: Kristan Hlad, Jože Sajin in Tone Vršič.

skih predstavnikov so bili navzoči v manjšem številu tudi naši izseljenci, ki žive v Rio. Ob kozarčku slivovke je sproščeno tekkel pomenek. Govorili nismo le o preteklosti Jugoslavije, temveč tudi o njeni prihodnosti.

V Sao Paulu so imeli ob 29. novembru skromno slavlje v mestnem svetu. Jugoslovanski konzulat je priredil sprejem, ki so se ga poleg domačinov in predstavnikov oblasti udeležili tudi naši izseljenci. Na sprejemu so se srečale razne generacije naših izseljencev. Med tistimi, ki so se priselili v Brazilijo okrog leta 1920 je posebej izstopal naš splošno znani ugledni ing. Alojz Bele. Navzoči pa so bili tudi naši izseljenci, ki so prišli v to deželo po letu 1960.

Naši izseljenci, katerih predstavnike vedno vabijo na vse prireditve tako na veleposlaništvo v Rio kakor na generalni

konzulat v Sao Paulu, so se konec leta ponovno srečali na prijetnem praznovanju novoletnih praznikov in v vzdušju prijateljske povezanosti pozdravili novo leto.

Bogdan Šalej

Novice iz Jolieta

Nedavno smo tukaj pokopali redovnico, našo daljno sorodnico Marijo Perpetuo Kaizerjevo, staro 91 let. Pokojna je bila doma iz Dvora, Šentvid pri Ljubljani. Ko so tukaj ustanavljali faro sv. Jožefa za naše prve izseljence, jo je župnik Franc Šušteršič, ki je bil doma z Viča, povabil, da pride sem. Prišla je, takrat ji je bilo šestnajst let, in ostala. Tukaj je učila naše otroke, v poznejših letih je bila učiteljica v sirotišču, nazadnje pa je delovala v zavetišču za ostarele, kjer je zdaj tudi umrla. Kadar smo šli v Slovenijo, nam je vedno sporočila pozdrave za svoje sorodnike: brata Jakoba Kajzerja, sestro Frančiško Pance, nečakinjo, sestro Damjano v Škofji Loki in druge sorodnike v Šentvidu pri Ljubljani. Moj vnuk Krist Mihael Pucel se je pred nekaj tedni vrnil iz Evrope, kamor je poletel med novoletnimi šolskimi počitnicami. Z bratom Filipom sta šla smučat, obiskala sta pa tudi sorodnike Perovškove, Žitnikove in Tronteljnovne na Dolenjskem. Z njimi so skupno praznovali slovenski božič, zatem sta pa odpotovala v Avstrijo in dalje v Genova, München, Pariz in Rim. Potem sta se ločila. Krist se je vrnil v Ameriko, Filip pa bo še letos ostal na študijah v Grenoblu v Franciji. Leta 1969 je z nami obiskal Slovenijo, kjer mu je bilo zelo všeč.

Josephine Erjavec

Cilka Valenčičeva z novim clevelandskim županom Ralphem Perkom

IMATE OTROKE, VNUKE, PRIJATELJE,

ki govorijo, pišejo, berejo angleško, radi pa bi znali tudi materin jezik in se tako lažje spoznali z domovino svojih prednikov?

Naročite zanje učbenik slovenskega jezika

ZAKAJ

NE

PO

SLOVENSKO

SLOVENE

BY

DIRECT

METHOD

Učbenik sestoji iz albuma s šestimi gramofonskimi ploščami slovenskih lekcij in iz knjige s poljudnimi razlagami slovenskega jezika v angleščini.

UČBENIK naročite pri SLOVENSKI IZSELJENSKI MATICI

Cankarjeva 1/II.
61000 LJUBLJANA

Cena za inozemstvo: 15,60 US dolarjev.

DRAGI BRALCI!

Slovenski koledar 1972

Koledar za Slovence po svetu lahko še naročite pri:

PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave.
CHICAGO, Illinois 60632

TIVOLI ENTERPRISES, Inc.
6419 St. Clair Ave.
CLEVELAND, Ohio 44103

TONY'S POLKA VILLAGE
591 E. 185 St.
CLEVELAND, Ohio 44119

V Evropi je že razprodan!

Zelite redno prejemati lepo slovensko mesečno ilustrirano revijo?

— Naročite zase, za sorodnike, prijatelje revijo

Rodna gruda

Revija za Slovence po svetu

Odrežite naročilnico,
čitljivo izpolnite
in nemudoma odpošljite na naš naslov.

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

61000 LJUBLJANA Cankarjeva 1/II.

Jugoslavija

Naročam

SLOVENSKI KOLEDAR za leto

RODNO GRUDO od dalje

Pošiljajte mi na naslov:

.....
.....
.....

Prosilmo, čitljivo izpolnite!

Podpis:

.....

Frank Česen in Agnes Žagarjeva — mož in žena leta

Federacija slovenskih narodnih domov v Clevelandu, ki zajema devet tamkajšnjih slovenskih domov, je na predlog predstavnikov Slovenskega delavskega doma v Euclidu izvolila za letošnjega zaslužnega moža leta znanega publicista in zaslužnega društvenega ter kulturnega delavca Franka Česna. Neumorni in vsestransko prizadevni Frank Česen je rojakom v ZDA dobro znan in prav tako tudi v Sloveniji, ki jo je po vojni večkrat obiskal in o teh obiskih tudi obširno poročal v slovenskih ameriških listih. V zadnjih letih se Česen udejstvuje predvsem kot publicist, prej pa je bil zlasti pri slovenskih kulturnih društvih. Režiral je igre pri društvih »Ivan Cankar«, »Naša zvezda« in drugih. Pel je pri »Slovanu« in drugih pevske društvi. Pri Slovanu je bil nekaj časa tudi predsednik. Bil je med ustanovitelji Slovenskega narodnega doma na St. Clair cesti. Nekaj let je bil tudi direktor tega doma.

Poleg Franka Česna je Federacija slovenskih narodnih domov v Clevelandu na predlog Slovenskega narodnega doma v Newburghu izvolila tudi »Ženo leta«. Izvoljena je bila Agnes Žagarjeva, znana društvena in kulturna delavka, in nekdanja dolgoletna pevka pri Glasbeni matici. Slovenski delavski dom v Euclidu pa je za moža leta izbral letos Chucka Starman, ki je že petnajst let oskrbnik tega doma. Ta svoj posel opravljata s soprogo Berto v splošno zadovoljstvo članov in vseh obiskovalcev.

Mladina se zanima za slovenske pesmi

Mary Skerlong, ki napoveduje slovensko radijsko oddajo v Pittsburghu v Ameriki, nam piše: »Skoraj neverjetno je, kako se tudi naša mladina, to je že tretja in četrta slovenska generacija, zanima za naše slovenske pesmi. Vedno nam pišejo in telefonirajo: igrajte nam še in še slovenske pesmi. Tudi ljudje drugih narodnosti, kakor Švedi, Nemci, Italijani in drugi radi poslušajo slovensko glasbo in pesmi. V oddaji predvajamo pesmi in glasbo naših tukajšnjih pevcev in orkestrrov, ne mine pa nobena oddaja brez Avsenikovih, Slavkovih, Henčkovih in drugih pesmi in viž.«

Slovenec leta v Chicagu — Ludvik Leskovar

V slovenskem naselju v središču Chicaga je upravni odbor tega naselja izbral za letošnjega zaslužnega moža leta dr. Lud-

vika Leskovarja, direktorja slovenske radijske ure v Chicagu. To častno imenovanje je dr. Leskovar prejel 15. februarja na veliki družabni prireditvi. Obenem z diplomo so ob tej priliki dr. Leskovarju izročili tudi umetniško sliko znanega čikaškega slikarja Jamesa Sedlanskasa. Podpredsednik upravnega odbora slovenske naselbine Robert Paul je naglasil, da je bil dr. Leskovar izbran za zaslužnega moža leta zaradi izrednih zaslug, ki si jih je pridobil za celotno slovensko naselbino v Chicagu. Ta je prav zaradi njegovih prizadevanj danes še vedno trdna in igra pomembno vlogo v okviru celega mesta.

Kanada

Kvintet bratov Cafuta

Kvintet bratov Cafuta med našimi rojaki v Kanadi uspešno nastopa že nekaj let. S precej težavami so se morali spoprijeti Cafutovi fantje, da so našli in usposobili prave godbenike, ki radi in dobro igrajo slovenske narodne pesmi. A uspelo je. V letu 1966 sta brata Cafuta gostovala s triom v Montrealu, kjer sta trio spopolnila v kvintet. Igrali so: Rudolf Cafuta klarinet, Franc Brec trobento, Vili bobne, Jakob Cafuta bas in Vinci Zver harmoniko. V dveh letih in pol so imeli med našimi rojaki zelo številne nastope in si pridobili veliko prijateljev. Godbenike so nekajkrat menjali. Nastopali so med drugim v Sudbyriju. Leta 1969 pa so odpotovali v Calgary, Alberta. Lani je pristopil h kvintetu odličien trobentač Toni Pelikan, po rodu Čeh. Kvintet ima bogat program lastnih in narodnih melodij in je pripravljen razveseliti Slovence v Alberti in drugih kanadskih deželah. Naslov je: Kvintet bratov Cafuta, 228-72 ov. N. E. Calgary, Canada.

Avstralija

O šolanju otrok izseljencev

Laburistični poslanec v federalnem parlamentu dr. R. E. Klugman, je imel nedavno zanimiv govor v zvezi s priseljenci in njihovimi problemi. O tem je poročal tudi jugoslovansko-avstralski štirinajst-dnevnik Nova doba. Iz tega poročila objavljamo glavne povzetke.

V uvodu je dr. Klugman pojasnil, da je on edini poslanec v parlamentu, ki je na lastni koži izkusil težave priseljenega otroka, ki mora takoj v šolo, čeprav ne zna angleškega jezika. Kljub temu pa ne trdi, da zaradi takšnih lastnih izkušenj posebej dobro pozna probleme priseljen-

cev. Zaradi velikega števila priseljencev v kraju, katerega zastopa in v samem Sydneyu, pozna številne probleme, s katerimi se priseljenci srečujejo. Domačini velikokrat ocenjujejo priseljence le številčno, drugi problemi v zvezi z njimi so jim tuji.

Otroci priseljencev se tu srečujejo s štirimi problemi: prvi je vprašanje izobraževanja v tujem jeziku, drugo vprašanje šolanja na tujem kulturnem področju; tretji — skromni zasluzki številnih priseljskih družin in četrti — koncentracija priseljencev v relativno siromašnih krajih, kjer imajo malo šol.

Govorimo o otrocih, ki so prišli iz dežel z drugačno kulturo in običaji in se morajo znajti v deželi z drugo kulturo, običaji in jezikom. Mi moramo otrokom pomagati, da te probleme obvladajo in se znajdejo. Pomagati jim moramo pri izobraževanju — da se nauče angleškega jezika, spoznajo avstralsko zgodovino in običaje. Seveda pri tem ni nujno, da bi iz njih naredili nekakšne avstralske patriote, saj moramo vedno imeti pred očmi, da otrok izseljenca živi v popolnoma drugačnem družinskem okolju kakor pa otrok avstralskega domačina. Upoštevati je tudi treba, da se je večina priseljencev izselila iz ekonomskih ali pa iz političnih razlogov iz svoje dežele, ali pa so prišli na povabilo sorodnikov.

Menim, je naglasil dr. Klugman, da je zgrešeno splošno mnenje, da je v Avstraliji vse veliko boljše in prijetnejše kakor pa v deželah, od koder so prišli priseljenci. Naš minister je že govoril o težavah, da dobimo doseljence iz Evrope in to zaradi tamkajšnjega sistema socialnega varstva. Zato je jasno, da vsak priseljenec ni posebno hvaležen zato, da lahko tukaj dela. Dr. Klugman je zatem dejal, da je treba storiti čim več za otroke priseljencev, ki se šolajo v avstralskih šolah. Zanje je treba nastaviti posebne učitelje. Več je treba narediti tudi za doseljence pri oskrbi v bolnišnicah, predvsem na psihiatričnih klinikah. Poskrbeti je treba za primerna stanovanja priseljskih družin in drugo. V zvezi s šolanjem otrok priseljencev je dr. Klugman dejal, da je potrebno tudi proučiti učni načrt za avstralske otroke v šolah, ki jih obiskuje večje število priseljskih otrok. On meni, da bi se v takšnih šolah morali avstralski otroci pri pouku seznaniti s kulturo in zgodovino dežel, iz katerih so doma otroci teh priseljencev. To bi na eni strani pripomoglo, da bi se boljše spoznali in zblížali s temi otroki, enako pomembno pa bi bilo to tudi za otroke priseljencev, saj bi pri njih izgubil občutek, da so brez preteklosti. Bili bi ponosni na svojo narodno pripadnost, kar je zelo pomembno.

Dobrodošli v Hobartu

Tako smo prebrali nad letališko ploščadjo, takoj ko smo izstopili iz letala v glavnem mestu Tasmanije. Sem smo prispeli po napornem potovanju iz domovine do Sydneya ter Canberre (v ta mesta se bomo še vračali, zato o bivanju v njih pozneje). V tem mestu živi le okoli 35 slovenskih družin, čakala pa nas je skupina 70 ljudi s cvetjem in solzami v očeh. Ganljiv je bil pogled na 77-letno rojakinjo, ki je želela stisniti roko vsakemu posebej in tako začutiti dih domače dežele. Pristrčnost, ki smo jo občutili ob sprejemu, ni popustila ves čas našega bivanja v tem

Pismo iz Avstralije

preprostem in ljubeznivem mestu. Rojak Joseph Ladic, ki je po poklicu kuhar, nas je po enournem počitku v motelu ob robu mesta pogostil s svojimi specialitetami, katere smo lahko izbirali po jedilnem listu, ki je bil tiskan posebej za nas v slovenščini.

Z zadovoljstvom smo lahko ugotovili, da je precej tukajšnjih Slovencev premožnih, mnogi so spoštovani člani nove domovine. Na to smo vsekakor lahko ponosni.

Pred pričetkom koncerta nas odpeljejo v dvorano, kjer se Slakovi fantje lotijo priprav, nam pa se ponudi priložnost, da se поблиže seznanimo z gostitelji. Zaradi majhnega števila Slovenci tu nimajo svojega društva, opazili pa smo, da vsi priseljenci živijo tukaj v pristrčnem sožitju. Prireditve so organizirali posamezniki, glavna organizatorja pa sta bila g. Maverich in Pavle Vatovec. Organizatorji so v dneh pred koncertom prevozili milje in milje, da so obvestili vsakega posameznika, Slovence pa tudi Ukrajince, Poljake in druge. In tako se je dvorana napolnila do zadnjega sedeža, tistim, ki so prišli nenajavljeni, pa so našli rezervne sedeže. Igranje in petje Slakov so prekinjali navdušeni aplavzi, Jana Osojnikova pa jih je uspešno napovedovala ter povezovala program. Koncertni del se je nadaljeval še v plesni večer; kmalu je zadonela slovenska pesem tudi iz ust rojakov. Srečni smo bili tudi mi, saj čutimo, da smo v ta oddaljeni kraj prinesli košček domovine. Z vsakega obraza smo lahko prebrali hvaležnost in ko fantje poslednjič zapojejo in zaigrajo, je vsem neizmerno žal, da ne moremo ostati skupaj dalj časa.

Ob našem slovesu na letališču je množica večja. Težko se poslavljamo, vsi želijo, da bi se kmalu videli ponovno.

Gabi Heimer

Jože in Helena Peternel

Že od leta 1947 sta živela med nami na Rodici pri Domžalah nekdanja francoska izseljenca Jože in Helena Peternel. Oba sta bila klena primorska Slovenca doma iz Kostonjevice nad Kanalom. Jože se je rodil 1903, žena Helena pa dve leti kasneje. Fašistični teror ju je mlada pogljal na tuje. Jože je odšel v Francijo, ko mu je bilo 24 let. Živela sta v Aumetzu in si ustanovila družino. Jože je bil rudar. Pri tem svojem težkem poklicu pa se je leta 1931 hudo ponesrečil. Odrezati so mu morali nogo. Tako je moral pustiti rudarski

poklic in da so lahko živeli, je prevzel slovensko kantino in jo z ženo Heleno spretno vodil. Ta kantina je kmalu postala zbirališče zavednih Slovencev. Jože je pridno deloval tudi v Slovenskem delavskem društvu, ki je eno naših najstarejših društev v Franciji.

V prvih povojnih letih, ko so se celi transporti naših rojakov iz evropskih dežel vračali v domovino, sta se vrnila tudi Helena in Jože Peternel s sinovoma Jožetom in Rudijem. V prijazni Rodici pri Domžalah so si Peternelovi že pred vojno leta 1934 kupili hišico, ker se niso nameravali vrniti na rodno Primorsko, ki je bila tedaj pod fašisti. Starejši sin Jože se je po odsluženju vojaščine v jugoslovanski armadi vrnil v Aumetz, Rudi pa je s starši ostal v Sloveniji. Jože, ki je tudi znan zelo aktiven odbornik pri Slovenskem delavskem društvu, je pogosto obiskoval starše. Letošnje leto pa je njemu in bratu Rudiju prineslo bridkost: drug za drugim sta jima umrla starša. Dne 14. januarja je nenadoma umrl oče, dober mesec kasneje pa mu je sledila žena Helena. Dne 24. februarja ji je, največ od žalovanja, zastalo srce.

Oba so na zadnji poti spremljali številni prijatelji. Zavedna slovenska rojaka Jožeta in Heleno bomo ohranili v častnem spominu. Sinovoma izrekamo iskreno sožalje!

V glavnem mestu Avstralije, v Canberri je slovensko delegacijo pričakala tudi skupina naših mladih rojakov v narodnih nošah

Milenko Pegan: Osamljena ...

Družina, otrok, materinski jezik

Slovenska učiteljica v Stuttgartu Dragica Nunčič je imela v dneh 14., 16. in 17. februarja prve roditeljske sestanke s starši, katerih otroci obiskujejo tamkajšnje dopolnilno šolo za slovenske otroke. Staršem je na teh sestankih med drugim povedala naslednje:

»Ni še dolgo od tega, ko sem prišla med vas, zato naj vam danes izročim tudi najlepše pozdrave iz domovine. Namen današnjega sestanka je, da se spoznamo, da boste videli, komu izročate svoje otroke v uk materinega jezika, na katerega vem, da je vsakdo izmed vas ponosen, posebno še, če ga sliši zveneti tako daleč od doma.

Vaši otroci, ki bodo dvakrat tedensko tudi moji, bodo obiskovali dopolnilni pouk iz slovenskega jezika. Namen tega je, da otroci ohranijo materinski jezik in se nauče pisanja in branja. To je posebno nujno za tiste otroke, ki so doslej hodili samo v nemško šolo.

Ob večerih in nedeljah, ko je družina zbrana, spomnite otroka na svoj domači kraj, kjer mu je tekla zibel, in kraj, kateremu ste tudi vi dali najlepša leta svojega otroštva. Z vzgojnega stališča je prav, da so otroci z vami. Radi jih imejte, saj je ljubezen staršev do lastnih otrok tudi vaša naravna dolžnost in je ni mogoče prenesti na nikogar drugega. Koliko

pomeni ljubezen staršev otroku samemu, pokaže najbolje izkušnja, da nam otroci, ko dorastejo, odpuste vse naše napake in pomanjkljivosti ali jih vsaj skušajo razumeti. Nikoli pa nam ne odpuste, če so občutili, da jih nismo imeli radi.

Ljubljeni otrok se počuti varnega ob svojih starših. Ko spoznava, da je staršem v zadovoljstvo in srečo, se začne čutiti srečnega in zadovoljnega tudi sam. V takem ozračju se v otroku najprej razvije zaupanje v starše, nato pa še v ostale ljudi okrog njih. Končno se v otroku razvije tudi zaupanje v samega sebe. Zaupanje vase pa je osnovna vrednost, iz katere črpamo ljudje pogum za spopad z nalogami, ki jih pred nas postavlja življenje.

Družina naj bo varno zatočišče naših otrok. Otroci pa naj prinašajo v ta dom mladost in veselje. Družina naj bo ljubeč, vedno rastoč in razvijajoč se organizem. Njeno tkivo so ljubezen, smeh in tudi bolečina. To je naš svet, v katerem živimo in skrbimo za naš mladi rod, ki mora biti zdrav in krepak del domovine, čeprav daleč od nje.«

Povsod tako sam ...

Moje pismo ne bo veselo, a lažje mi bo, če se nekomu izpovem. Nesrečen sem tako, da včasih zaželim, da bi kar umrl, čeprav še nimam osemindvajset let. Tu v Avstraliji, kjer živim že leto dni, se ne morem prav živeti. Delo sem že večkrat menjal in tudi kraj, a nikjer ni nič boljše. Zelo sem osamljen. Ne vem, morda sem temu nekaj kriv tudi sam, ker sem po naravi boječ in bolj samotarski. A drugačen ne znam in ne morem biti. Tu, kjer zdaj delam, sem edini Slovenec, ostali so Italijani, nekaj Grkov, Turkov in domačini. Gledajo me postrani, vsaj zdi se mi tako. Ob nedeljah grem v gostilno. Tja prihaja tudi nekaj Dalmatincev. Običajno sede skupaj in kvartajo. Nekajkrat sem prisedel, pa sem kmalu opazil, da sem odveč. Tudi z učenjem jezika sem imel velike težave, zdaj sem se za silo naučil. Dva meseca sem hodil z neko domačinko. Bila je drobno, prijetno dekle. Menil sem, da me ima rada, a sem se zmotil. Pri plesu sem neroden in zato nerad plešem. Ona pa ima ples zelo rada. Tako mi jo je prevzel drugi, ki je dober plesalec. Zdaj me ob srečanju niti pogleda ne. Naj povem še to, da sem sirota. Nikoli nisem okusil ljubezni staršev. Rasel sem pri teti, ki je bila vesela, da sem se, ko sem prišel od vojakov, odločil, da odidem v svet. Že šest let se potikam po svetu. Delal sem v Avstriji, Nemčiji, Franciji in zdaj sem tu v Avstraliji. Povsod pa sem bil osamljen. Imel sem sicer znanec, a težko sem med njimi našel prijatelja, ki bi se nanj globlje navezal. Bila sta dva. A zdaj sem z njima izgubil stike.

Rodno grudo sem slučajno dobil v roke, tako vam zdaj pišem to pismo. Morda mi lahko svetujete, kako naj predrugačim to svoje prazno življenje? Ko sem pred leti odhajal v svet, sem bil prepričan, da vstopam v novo, boljše življenje. Ali naj se vrnem in si poiščem zaposlitev doma? Na domači kraj, kjer sem odraščal, me ne vežejo posebno lepi spomini. Če bi se vrnil, bi si poiskal delo v drugem kraju. Zdi pa se mi, da bi se boljše počutil med svojimi, kakor pa tukaj, kjer mi je vse tako tuje.

Lojze P. iz Avstralije

Dragi Lojze! Tako žalostno je vaše pismo, da smo si vas čisto živo predstavljali, kako ste si natakneli najbolj črna očala in skozi njih gledate v svet. Kar brž dol s temi očali! Vidi se, da spadate k tisti vrsti ljudi, ki jim pravimo slabiči. Ne bodite užaljeni, saj je takšnih precej med nami. In velikokrat jih življenje neusmiljeno premetava sem in tja. Nekateri v tem boju podležejo, večidel jih pa prav ta bitka utrdi. In tako bo tudi vas.

Sirota ste in od otroških let zagrenjeni. To zagrenjenost ste ponesli s seboj v svet, kjer se je v vas še bolj razrasla. Iz dežele v deželo tavate in nekaj iščete. A kaj? Iščete ljubezen, toplino in razumevanje, kar ste pogrešali v otroških letih. A v tujini boste vse to težko našli, posebno če pričakujete, da vam bo kar samo od sebe padlo v naročje. Razumemo vašo osamljenost. A vsak, ki se odloči za živ-

ljenje v tuji deželi, med tujimi ljudmi, ki imajo svoje šege in navade mora računati tudi na to, da bo osamljen in mora biti tudi pripravljen, da se bo s to težavo kakor tudi z mnogimi drugimi odločno spoprijel in jo premagal. Kaj naj vam torej svetujemo? Predvsem še enkrat: Snemite takoj črna očala, s katerimi gledate svet in vse okrog sebe. Mladi ste in zdravi, to pa je že velik kos sreče, ki bi vam jo marsikdo zavidal. Ne mislite več na žalostna otroška leta in ne smilite se samemu sebi. Uprite pogled v prihodnost in naredite načrt, kako si boste v bodoče uredili življenje. Kakšno je vaše delo v Avstraliji? Ali ga opravljate z veseljem, je zaslužek primeren? Če ni, saj niste privezani na Avstralijo. Vrnite in se zaposlite doma. Prav gotovo ste izučeni v kakšnem poklicu. Če ga imate, bo zaposlitev še lažje dobiti.

Vse se da urediti, le hoteti je treba in biti pri tem odločen in vztrajen. Ne odnehati na sredi poti. Vselej izpeljati tisto, za kar ste se odločili. Dekle vam je prevzel drugi, ker ne znate plesati. Zakaj pa se ne bi naučili plesati in postali bolj družabni. Poskušajte se sporazumeti z ostalimi, čeprav govore druge jezike. Prijazen nasmeh in pozdrav odpirata človeška srca in jih zbližujeta. Pokažite dobro voljo, da se želite z njimi sprijateljiti in oni bodo prav gotovo veseli te vaše pripravljenosti, pa ne boste več sami.

Moj fant in sestrična

Doma sem z Dolenjske, tu v Stuttgartu pa sem zaposlena v gostinstvu. Zadnjih šest mesecev hodim s fantom, ki ga imam zelo rada. Mislila sem, da ima tudi on mene rad, saj mi je to velikokrat rekel. Tako sem imela to najino zvezo za čisto resno stvar. Njegovo fotografijo sem poslala tudi svojim staršem domov. Ti so mi čestitali in naju z lepim pismom povabili na obisk. Fant pa vabila ni bil vesel, ampak se je name razjezil in mi očital, da sem prismoda, ker to pisarim domov. Da je ljubezen čisto in samo najina stvar in se starih nič ne tiče. Sicer pa sva se lepo razumela in bila veliko skupaj. Samo enkrat ga več dni ni bilo na spregled. Ko je prišel, mi je povedal, da je imel obisk od doma (on je iz Prekmurja) in da ni utegnil. Znanci so mi pa povedali, da so ga videli z neko mlado žensko, ki jo je vodil pod roko. Ko sem ga vprašala, kdo je ta

ženska, je rekel, da njegova sestrična, s katero sta bila že kot otroka velika prijatelja. Jokala sem se, no, nazadnje me je pregovoril in potolažil, da sem mu verjela. Za konec leta sem ga pregovarjala, da bi šla k našim na Dolenjsko. Rekel je, da bodo v tovarni delali in ne bo nikamor šel. Tako sem se tudi jaz dogovorila z gospodarjem, da ostanem čez praznike v službi. Jaz sem ostala, moj fant pa je vseeno kar potihem odšel domov v Prekmurje. Tako sem imela zelo žalostno Novo leto. Veliko sem jokala in si očitala, zakaj nisem šla domov sama, bi bila vsaj med domačimi. Ko se je vrnil, sva se hudo sprla, posebej še zato, ker sem v njegovi listnici, ki jo je pozabil na mizi, našla sliko tiste njegove »sestrične« in zadaj napisano »V spomin od večno tvoje Mili«. On sicer trdi, da je to sestrična nalašč napisala, da bi jezila njegove punce v Nemčiji, ampak jaz mu ne verjamem. Tako sem sklenila, da fanta pustim, čeprav ga imam še rada in mi je zelo hudo. Naj pa ima to svojo »sestrično«. Ali imam prav?

Katica J. iz Stuttgarta

Čisto prav imate Katica, le premisliti se ne smete. Pa nič žalovanja, se ne spleča. Saj je v Stuttgartu še veliko fantov, ki nimajo »sestričen« v Prekmurju. Prepričani smo, da boste prav kmalu med njimi našli »ta pravega«.

Jutri za kosilo

Ogrska juha
Ljubljanska jajčna jed
Posebna solata

Ogrska juha

30 dkg govejega mesa narežemo na manjše koščke. Na maščobi pražimo srednjeveliko drobno narezano čebulo in še preden zarumeni, dodamo meso in nekaj listov narezanega svežega zelja, solimo in vse nekaj minut pražimo. Zatem dodamo strok strtega česna, lovorjev list, ščep kumine, vejico majarona in žlico paradiznikove meze. Malo popražimo, dodamo žličko sladke paprike, zalijemo z juho ali vodo in kuhamo, da se meso napol zmečka. Pol kg krompirja olupimo in narežemo na kocke in dodamo juhi, ki naj počasi vre, dokler se krompir ne zmečka. Nazadnje primešamo juhi žlico kisle smetane in jo okisamo z belim vinom.

Ljubljanska jajčna jed

Šest jajc trdo skuhamo, olupimo in izločimo rumenjake. Beljake zrežemo na tanke rezine, rumenjake pretlačimo skupaj z žemljo, ki smo jo prej namočile v mleku in ozele. Žličico surovega masla zmešamo s tremi surovimi rumenjaki, solimo, dodamo drobno sesekljan zelen peteršilj, nekaj naribane limonine lupinice, žlico kisle smetane, malo drobtin ter še sneg treh beljakov. Zmes dobro premešamo. Nekaj prgišč svežih ali suhih gob (te moramo prej namočiti), jurčkov, mavrahov ali drugih, drobno zrežemo in prepražimo na surovem maslu, dodamo ščep sesekljane zelenega peteršilja in zalijemo s pol kozarca belega vina. V dobro pomaščeno kozico ali posodo iz jenskega stekla damo najprej plast jajčne zmesi, nanjo pražene gobe, katere potresemo z narezanimi beljaki, zatem spet plast gob, beljakov in nazadnje jajčno zmes. Jed spečemo v pečici ter še toplo postrežemo.

Posebna solata

Nekaj rdečih korenčkov, korenino zelene in korenino hrena operemo, olupimo in nastrgamo v globoko skledo. Nato zelenjavo solimo, dodamo ščep sladkorne moke, žlico kisle smetane ter okisamo z limoninim sokom.

DOPISUJTE
V RODNO GRUDO

Dragi otroci!

Lahko si mislim, kako ste veseli, ko se snidete vsi, kar vas je pri hiši, doma, za mizo. Zunaj, na cesti, nemara tudi v šoli ste čez dan govorili v tujem jeziku. Doma pa se pogovarjate v našem, slovenskem jeziku. Zapijte tudi zvečer naše slovenske pesmi, enoglasno, dvo-glasno ali v zboru, če vas je več in če morete. No, če bi bila med vami, bi se vam gotovo pridružila. Nemara bi zapeli tudi to šegavo pesem: Muha, muha, kak si ti suha, druga te ni, ko same kosti.

Lep pozdrav!

Branka Jurca

bonboni
VISOKI
v odijo
v kvaliteti

Ela Peroci

Mož z dežnikom

Po cesti je šel mož z dežnikom. Bil je zamišljen in včasih je pogledal na uro. Njegov dežnik je bil širok in varen. Niti kapljica dežja ni mogla pasti na možev rokav.

Pri rdečem semaforu se je moral ustaviti. Tam se je hitro nabrala gruča ljudi, ki so prav tako čakali, da bi mogli čez cesto. Nekdo si je medtem preštevval gumbe na plašču. V trenutku, ko je posvetila spet zelena luč na semaforu, sta priskočili k možu pod dežnik dve deklici, vsaka na eno stran. Previdno sta pogledali moža, a ker jima ni nič rekel, le naprej in naprej je razpredal svoje misli, sta odšli kar z njim.

Dežnik je bil dovolj širok za vse tri. niti kapljica dežja ni padla nobenemu na obleko. Hodili so in hodili po živahni ulici, dokler se ni mož z dežnikom ustavil pred prodajalcem časopisov. Kupil si je dnevnik.

»Nama pa, prosim, slikanico,« je rekla deklica na levi strani. Mož je brez besede kupil vsaki slikanico. Potem je šel naprej in malo pohitel in deklici sta pohitela za njim, da ne bi bili mokri.

Že tako je hudo deževalo, a zdaj se je dež kar ulil. Deklici sta se malo bolj stisnili k molčečemu možu.

Zavil je na levo in deklici z njim. Potem je zavil spet na desno in deklici z njim, in hodili so naprej po stari ulici. Mož je kar naprej razpredal svoje misli. Deklici pa si nista upali pogledati svojih slikanic, da ne bi potem moža z dežnikom zgubili.

»Bova že pogledali slikanico doma,« je rekla ena izmed njiju. Ko so odšli že skoraj mimo »Bonboniere«, sta obe dve glasno vzdihnila.

Takrat se je mož ustavil, zaprl dežnik in vstopil. Napis »Bonboniera« je pomežiknil, ko sta pohitela in vstopili še deklici.

Mož je poiskal mizico s tremi stoli in ko sta sedli poleg njega obe deklici, je naročil servirki: »Kavo prosim.«

»Midve bi radi jedli rogljičke,« sta povedali deklici in servirka je prinesla oboje.

Mož je razgrnil časopis, pričel brati novice in piti kavo, deklici pa sta listali po slikanici in pospravljali rogljič za rogljičem. Po računski in zgo-

SOVRE

dovinski uri v šoli so jima zelo tek-nili.

Zgodovinska in računska ura sta se spremenili v okrogli uri budilki in se skotalili naravnost v slikanico in tam obstali.

Ne, nista takoj obstali, še prej sta zazvonili in potem zares obstali. Deklici sta se temu zasmejala.

Zdaj si ju je mož z dežnikom prvič pozorno ogledal. Bili pa sta spet tiho, obračali sta liste v slikanici in jedli svoj poslednji rogljič. »Hm,« sta rekli, ko sta pojedli. Zaprli sta slikanico in počakali, da je tudi prijazen in zamišljen mož z dežnikom pospravil svoje reči. Zunaj jih je pričakalo sonce. Ulica je bila umita in svetla in vsa poletna.

»Sonce!« sta vzkliknili deklici in takoj je prišlo eni izmed njiju na misel, da bi lahko zamišljenega moža še nekaj prosili.

»Bi nama hoteli kupiti še senčnik?« ga je kolikor mogoče prijazno vprašala ena od njiju.

»Senčnik?« se je začudil mož z dežnikom. »Enega ali dva?«

»Eden bo dovolj za obe,« sta rekli. Kupil jima je senčnik in srečni sta odhiteli proti domu.

Mož z dežnikom je gledal za njima.

»Že ves čas razmišljam,« je rekel. »kaj imajo deklice rajši, dež ali sonce, pa sem ju pozabil vprašati.«

Potem je pogledal na uro in odšel.

Frane Milčinski

Pesmica za poredne otroke

To pesmico malo
sem spisal za šalo
porednim otrokom v pozdrav.
Za vse razgrajače,
ki trgajo hlače
in vedno počno, kar ni prav.
Ej, buče nabrite,
prefrigane, zvite,
naj sreča vas spremlja povsod!
Saj pridni deležni
so dosti ljubezni,
porednim pa manjka dobrot.

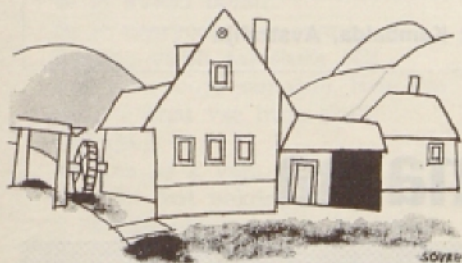
Razgrajači, pretepači,
koj za vsako oslarijo!
Kadar jih pa žalost tlači,
solze jih kot nas bolijo.
Ko nekoč jih pamet sreča,
bodo kakršne bi radi:
malo dobri, malo slabi,
kot je pri ljudeh v navadi.

Zato sem za šalo
to pesmico malo
napisal porednim na pot.
Ej, buče nabrite,
prefrigane, zvite,
naj sreča vas spremlja povsod!

PRI NAS IMAMO MLIN

Star je že več kot sto let. Bil je last
Adamovčevih. Potem ga je kupil moj
praded. Mlin je bil velik, večji kot
sedaj. Ob njem je tudi žaga, ki pa že
razpada. Tam imamo zdaj butare in
deske.

Med mlinom in žago teče Belica, ki
poganja mlinska kolesa. Nad vodo so
rake, kolesa pa pod rakami. Ata vsak
dan melje do večera. Mleti se je na-
učil od starega ata.

MLAD LJUBLJANČAN NA TUJEM

Doma sem iz Ljubljane, kjer sem se
rodil 5. 11. 1960. Ker smo imeli maj-
hno stanovanje in ker je mamica ho-
dila v službo, sem živel nekaj časa
pri stari mami v Zamostecu pri Sodra-
žici. Mamica pa je vedno hodila k me-
ni na obisk. Ko sem dobil še bratca
Andreja, me je mamica vzela k sebi v
Ljubljano. Takrat smo imeli tudi že
svoje stanovanje. Vseeno pa je bilo
težko. Večkrat se spomnim, kako je
mamica hodila v službo, mene in mo-
jega bratca pa je vodila v vrtec. Naj-
huje je bilo vstajati zjutraj ob pol
petih, posebno še pozimi, ko je bil
mraz. Končno je tudi to minilo, mami-
ca pa je nehala hoditi v službo in tako
ostala pri nama doma. Kako vesel sem
bil, ko sem zjutraj lahko spal v topli
postelji. Še lepše pa bi bilo, ko bi bil
še atek med nami, on pa je bil daleč,
daleč proč od nas.

V Ljubljani sem hodil v osnovno šolo
Bičevje. Tam sem končal tretji razred.
Imel sem veliko prijateljev in sošol-
cev, ki sem jih težko zapustil. Ker pa
je bil moj atek v Nemčiji, da bi kaj
več zaslužil da nam ustvari lepši dom,
smo šli za njim, da mu pomagamo tudi
mi in da bi nam bilo lepše skupaj.
Spominjam se, kako težka je bila lo-
čitev od vseh mojih sorodnikov, prija-
teljev in znancev ter od prelepe Ljub-
ljane, ko sem z mamico in bratcem od-
hajal v tujino. Bilo je 26. avgusta leta
1970. Na postajo nas je odpeljal naš
dober prijatelj z avtom. Spremljala nas
je tudi sestrična Jolanda, ki mi je v
slovo podarila šopek slovenskega
cvetja, katerega smo hranili tako
dolgo, dokler ni usahnila zadnja bilka.
Na postaji v Stuttgartu nas je pričakal
atek ter nas odpeljal na naš novi dom.

Kako srečen sem bil, ko smo bili spet
skupaj! Spomnim se tudi dne, ko sem
šel prvič v jugoslovansko-nemško šo-
lo. Bilo je daleč in moral sem se pelja-
ti z avtobusom in tramvajem. Ko pa
sem se vračal, sem izstopil eno po-
stajo prezgodaj in sem se izgubil. Ho-
dil sem in iskal pravo pot do doma, a
nisem je mogel najti. Bil sem že ves
obupan. Kaj naj storim? K sreči pa mi
je prišla nasproti mamica ter me odpe-
ljala domov.

V enem razredu nas je bilo petinštiri-
deset učencev, za vse pa je bila samo
ena tovarišica. Meni je bilo najtežje,
ker sem bil edini Slovenec med Hrvati
in Srbi. To je trajalo šest mesecev.
Potem pa so ustanovili slovensko-nem-
ško pripravljalno šolo, v kateri nas je
bilo le devet učencev. Poučeval nas
je slovenski učitelj tovariš Sedmak.
Zdaj obiskujem peti razred nemške
šole, dvakrat tedensko pa tudi dopol-
nilni pouk slovenskega jezika, da ga
ne bom pozabil. Poučuje nas slovenski
učitelj tovariš Košorok iz Ljubljane.
Vzamem si tudi čas, da napišem kako
pisemce v domovino. Po končani
osnovni šoli bom šel na šolo za zo-
botehnike. V prostem času se zaba-
vam s športom, z nogometom in pla-
vanjem. Zbiram pa tudi znamke s ce-
lega sveta. Tu dobim tudi slovenske
knjige, dobivamo pa tudi slovenske
časopise. Ob koncu naj zapišem, da si
želim čimprejšnjo vrnitev v domovino.
Pozdravljam vse moje prijatelje in
znance.

Tomaž Modic
Immenhoferstrasse 49
Stuttgart
Deutschland

Ko sem bila še majhna, sem bila rada
pri atu, kadar je mlel. Ata je šel stre-
sat žito na kamen. Jaz sem bila zelo
stakljiva in sem prelezla vse kote. Ata
je imel v skrinji moko. Prekopicnila
sem se vanjo. Nisem mogla zavpiti,
ker sem imela polna usta moke. Kma-
lu bi se bila zadušila. Na srečo me je
ata takoj opazil. Potegnil me je iz mo-
ke in mi odmašil usta. Smejal se mi
je, jaz pa sem jokala. Nikoli več nisem
poskušala lesti v skrinjo.
Tudi sedaj grem večkrat k atu v mlin,
kadar melje, toda nikoli več se ne pre-
kopicnem v moko.

Marjanca Rehberger, učenka 5. raz.,
Zgornja Bela

Naj zadoni pesem do neba!
Naj zadoni čez Alpe
do Skandinavije,
čez neprehodne gošče Afrike in
Azije,
čez mrzle tundre Rusije,
čez rodovitne prerije Amerike,
čez izsušene pokrajine Avstralije,
čez ledene puščave Antarktike,
da si želimo mladi-
miru, zdravja in sreče.

Janez Zdravec, učenec 8. razreda
Preddvor

Sonja Gajšek, West Kambalda, Avstralija

Moja mama

Avstralija je zanimiva dežela. Ljudje, živali, narava. Ta dežela je kot magnet, še vedno vleče ljudi nase. Vsak dan prihajajo novi. Vsakdo, ki pride ali se namerava priseliti sem, misli, da bo našel nekaj dobrega, zanimivega, ugodnega. Številni pa so tudi razočarani, saj je sem laže priti kakor pa oditi.

V meni je bila že od mladih nog, že ko sem komaj začela hoditi v šolo, želja, da bi šla nekega dne v Avstralijo. Ko sem dopolnila osemnajsto leto, se mi je ta želja izpolnila. Bila sem srečna in navdušena. Pripravljena sem bila zapustiti vse prijatelje, sorodnike in celo svojo mamico in očeta. Ljudje so mi branili, vendar pa je nekaj v meni vendarsem govorilo: »Pojdi v Avstralijo in poglej, kakšno življenje je tam!« Vsem sem rekla »Na svidenje!« Jokala je mama, sestra in nato še jaz. Žal mi je bilo, da sem jih zapuščala. Z mamom sva si bili vedno zelo blizu, rada pa imam tudi očeta, čeprav se nisva vedno sporazumela. Vsem sem obljubila, da se vidimo najkasneje čez dve leti. Moja mama je zelo razumna in dobra žena. Ko sem jo nazadnje videla, je bila v šestdesetem letu.

Iz domovine sem odšla 22. maja leta 1966. Bila je nedelja. Na dolgo pot sem se odpravila z dvema kovčkoma in torbico. Obleke nisem imela veliko, največ sem imela knjigi, bila sem brez denarja. Bila sem vesela in žalostna hkrati. Žalostna predvsem zato, ker sem doma pustila žalostno mamico.

V Ljubljani sem vstopila na vlak, ki me je skupaj z drugimi potniki odpeljal do Trsta. V Trstu smo presedli na drug vlak, ta pa nas je popeljal do Genove. Ob šestih zvečer sem bila že na ladji Marconi. Do Avstralije smo potovali skoraj mesec dni. Potovanje je bilo ugodno. Slovenci smo bili samo trije, vsi drugi so govorili drugače.

Končno smo prispeli v Avstralijo, v Sydney. Pričakala me je sestra, s katero se nisva videli že trinajst let. Pri njej sem preživela pet mesecev, potem pa sem začela na svoje. Bilo je zelo težko. Začela sem se učiti angleško, spoznavati ljudi in okolico. Ko sem bila sama, sem se zavedla, da mi nekaj manjka. Mamica! V mislih sem bila vedno ob njej. Noč in dan sem jokala in si želela, da bi bile skupaj. Bilo pa je nemogoče in govorila sem si: »Tako je pač življenje in sama se moram spoprijeti z njim.«

Zaposlila sem se na dveh straneh in težko delala, da sem se preživljala. Razen tega sem še plačevala pot iz Jugoslavije v Avstralijo, ki me je stala štiristo dolarjev.

Minilo je leto dni, moje srce pa je začelo vedno teže jokati po domu in mami. Zdaj, ko sem tako daleč od doma, se šele zavedam, kaj pomeni beseda »mati«. Mama se je za nas žrtvovala, nas vzgajala, varovala, poskušala iz nas narediti vse najboljše, da bi imeli boljše življenje.

Učila sem se in izobraževala ter opazovala mlada dekleta, ki so bila povsod nasmejana in brez skrbi. »Kako so srečne, ko imajo mamo, h kateri se vračajo vsak večer, moja pa je tako daleč od mene in ne morem k njej, kadar si zaželim,« sem si govorila. Le kdaj bo prišel dan, ko se bova spet videli in objeli.

Vedela sem, da sama ne bom mogla privarčevati dovolj denarja, da bi se vrnila domov in se nato vrnila v Avstralijo skupaj z mamom in očetom. Moram imeti hišo in dovolj denarja, da bi ju lahko vzdrževala. Minili sta že dve leti in v tem času sem že dobro govorila in pisala angleško.

Nekega dne sem v časopisu zasledila, da iščejo stewardeso na letališču. Premislila sem, nato pa se javila pri direktorju letališča ter vprašala za delo. Misliha sem: to je priložnost, da dobim linijo Sydney—Ljubljana in vsaj za nekaj minut bi lahko obiskala mamom in očeta. Direktor letališča je pregledal moje papirje in mi rekel, naj pridem naslednji ponedeljek in da me bodo poslali v enomesečni tečaj. Bila sem vesela, a ne dolgo. Takoj, ko sem zaprla vrata za seboj, že jih je direktor odprl in me poklical nazaj z vprašanjem, če imam avstralsko državljanstvo. Rekla sem mu, da ga še nimam. Na to mi je rekel, da mu je zelo žal, da me ne more sprejeti, ker lahko zaposlijo le dekleta, ki so rojena v Avstraliji ali imajo avstralsko državljanstvo. Domov sem šla peš in ne vem, kako sem prišla. Ničesar nisem videla, ne slišala, v glavi mi je zvenelo le to, »zakaj nisem tako srečna kot druga dekleta, ki so doma pri starših.«

Spet je minilo leto in v tem času sem se spoznala s fantom iz Slovenije. Želel je, da se poročiva. Zelo dolgo sva bila prijatelja. Pomagala sva si in dogovorila sva se, da bova skupaj nahranila denar za hišo in potem bi šla skupaj domov ter se vrnila z mamom in očetom, da bi še ona videla, kaj je Avstralija. Najin načrt pa se ni uresničil. Po poroki sva dobila sina in ves prihranjen denar je šel zanj. Zdaj ima najin sin enajst mesecev in še bolj si želim, da vidim starše in da bi tudi oni videli mojega sina.

Iz Sydneya smo se preselili šest tisoč kilometrov daleč v zahodno Avstralijo in tu imamo hišo, dovolj veliko za mojo mamom in ata, ki bi lahko živela pri meni. Oh, ko bi le vedela, kako ju pogrešam! Kolikokrat se sprašujem: »Ali je še kdo na svetu, ki bi toliko storil za svoje starše kot jaz?« Moja mamica je ves moj zaklad!

To mojo zgodbo sem namenila otrokom. Po mojem mnenju pa so otroci vsi tisti, ki imajo še žive starše. Imejte tudi vi do svojih staršev take občutke, kot jih imam jaz. Mati je samo ena in nihče je ne more nadomestiti. Če bi ne bilo matere, tudi otrok ne bi bilo. Ljubite svoje matere in spoštujte svoje očete!

Sonja Gajšek, West Kambalda, Avstralija

Moja mama

Pomlad na polju. Foto: Milenko Pegan

Mati sem

Mati sem treh drobnih otrok...
Daleč v tujini živim.
Mene in očeta je od vas odtrgalo
upanje,
da si nov dom zgradimo
in vsi lepše zaživimo.
Ne vem,
če bo ta želja izpolnjena.
Čutim le to,
kako je bridko tukaj brez vas.
Vsak trenutek po vas hrepenim,
vsak trenutek hudo se bojim —
če je kateri bolan,
če je nesrečen, ves sam,
Šestero vaših žalostnih očk
sije v te moje samotne, trde dni:
rana v srcu vse huje skeli.
Odhajam —
vračam se k vam, otroci!
Spet bo kot nekdanj lepo,
v mojem objemu vam bo toplo!

Milka Dovgan, Pontresina, Švica

Domo, domo v slovenski kraj

Domo, domo v slovenski kraj
me vleče njegov krasni maj.
Tam rožce imajo lepši diš,
tam ptice znajo dosti viž.
Pri mali ceni sem te imel
pred kot sem tužno slovo vzel.
Al' zdaj ko tlačim tuja tla,
ljubezen prava je prišla.
Prehodil sem že pol sveta
in videl mnoga sem polja.
Al' ti si pungrad proti njim,
zato po tebi hrepenim.
Palače, stolpe do neba
gizdavo mesto v sebi ima.
Življenje zmot kraljuje tam,
jaz tvoje kinče rajši imam.
Oj, ti slovenski kraj
si moj zemeljski raj!

Prekmurska

Sapporo '72

Nova redna serija s turističnimi kraji je dobila do sedaj že šest znamk. Sesta ali zadnja znamka do sedaj je izšla 25. januarja. To je znamka z Gradačacem iz Bosne za 10 par. Gradačac je turistično mesto v severni Bosni ob vzhodnih obronkih planine Trebovac. Je tudi zelo pomembno cestno križišče proti Brčkom in Bosanskem Šamcu. Posebna privlačnost so topli mineralni vreli. Gradačac je tudi arhitektonsko zelo zanimivo, zlasti s stavbami iz turških časov.

Znamka je tiskana v našem zavodu za izdelovanje denarja v črtnem rjavem globokem tisku in na krednatem papirju v polah po 100 znamk. Znamke so zobčane grebenasto 13 $\frac{1}{2}$.

Na dosedanjih novih turističnih znamkah so že Gradačac, Krk, Kruševac, Bohinj, Bitolj in Hercegnovi.

V počastitev XI. zimskih olimpijskih iger, ki so bile v Sapporu na Japonskem od 3. do 13. februarja, je naša poštna uprava 3. februarja, prvi dan olimpiade, izdala dve spominski priložnostni poštni znamki, in sicer za 1,25 in 6 din. Serija ima torej samo dve znamki s poštno vrednostjo 7,25 din.

Na prvi znamki za 1,25 din je tekmovalc v hitrostnem drsanju. Njena naklada je 600.000. Na drugi znamki za 6 din pa je smučar v veleslalomu. Slednjih znamk je samo 200.000. Na obeh znamkah je na levi strani tudi znak letošnjih zimskih olimpijskih iger.

Osnutke za obe olimpijski znamki in za turistično znamko z Gradačacem je napravil beograjski akademski slikar Andreja Milenković. Natisnil pa ju je prav tako naš zavod za izdelovanje denarja, vendar v štiribarvnem ofsetnem in enobarvnem globokem črtnem tisku in v polah po devet znamk.

Na zgornjih robovih na polah je nad prvo in zadnjo znamko napisano Sapporo, nad srednjo znamko pa so olimpijski krogi. Pod srednjo znamko spodaj je privešek z napisom »Jugoslavija 1972«. Na polah z znamko po 6 din je pod zadnjo znamko spodaj vsaka pola še oštevilčena.

Znamke so velike 30,5 x 40 mm, brez belega roba pa 26,5 x 36 mm in z grebenastimi zobci 11 $\frac{1}{2}$.

S 1. februarjem t.l. so zaradi devalvacije dinarja vse naše znamke dobile nove kataloške vrednosti. In to različne. Vrednost znamk iz prvih let po osvoboditvi je poskočila tudi za 60 %, iz zadnjih let pa poprečno za 20 %.

Na koncu naj še povemo, da so vse priložnostne znamke za XI. zimske olimpijske igre v Sapporu brez svetlikajočih se fosfornih črt.

mali oglasi mali oglasi mali

Prodaj enostanovanjsko visokopritlično, takoj vseljivo hišo s centralnim ogrevanjem, zgrajeno leta 1961, z vrhom, 200 metrov od železniške postaje, na lepem prostoru v Šmartnem ob Paki.

Jože Zelenko
63320 Velenje, Koroška cesta n.h.

Prodaj hišo z gostinskim lokalom in pripadajočim inventarjem, gospodarskim poslojem in velikim vrtom. Gospodarsko poslojje in gostinski lokal je možno preurediti za drugo obrt. Hiša je visokopritlična, ima poleg lokala še štiri stanovanjske prostore, je 15 km od Ljubljane ob glavni cesti proti Kamniku. Poleg hiše je garaža in malo gospodarsko poslojje.

Borštnar Angela
Srednje Jarše 22, 61230 Domžale

Spominski koledar april 1972

2. 4. 1868

je v Mariboru prvič izšel prvi slovenski politični časnik »Slovenski Narod«, ki ga je med drugimi urejal in pisal tudi slovenski pisatelj Josip Jurčič.

4. 4. 1947

je umrl v Ljubljani slovenski impresionistični slikar Matija Jama; najlepše so tiste njegove podobe, ko pokrajina žari v polni sončni svetlobi.

6. 4. 1941

sta nacistična Nemčija in fašistična Italija brez vojne napovedi napadli Jugoslavijo; že prvega dne je nemško letalstvo strahovito bombardiralo nezavarovani Beograd.

11. 4. 1950

je umrl slovenski literarni zgodovinar dr. France Kidrič. Istega dne 1953 je umrl njegov sin, revolucionar in prvi predsednik prve slovenske vlade Boris Kidrič.

12. 4. 1945

je umrl veliki ameriški državnik Franklin Delano Roosevelt, ki si je pridobil pomembne zasluge za uspešno sodelovanje vseh zavezniških držav v boju proti fašizmu in nacizmu.

15. 4. 1452

je bil rojen v kraju Vinci v italijanski pokrajini Toscana eden največjih umetnikov vseh časov — slikar, arhitekt, naravoslovec in izumitelj Leonardo da Vinci; njegovo delo je slavna Mona Lisa.

17. 4. 1926

je umrl v Novem mestu slovenski skladatelj Anton Foerster; njegovo najbolj znano delo je opera Gorenjski slavček.

19. 4. 1911

je umrl v starosti komaj 44 let odlični slovenski slikar Ivan Grohar, ki je v svojih podobah živo in prepričljivo izrazil elementarno povezanost z rodno grudo in njenimi ljudmi.

21. 4. 1943

je umrl najpomembnejši slovenski impresionistični slikar Rihard Jakopič, ki se je ves posvetil značilnostim in lepotam slovenske pokrajine.

22. 4. 1870

je bil rojen veliki voditelj oktobrske socialistične revolucije Vladimir Iljič Lenin.

27. 4. 1941

je bila v Ljubljani ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda; ta dogodek je v bistvu položil temelje slovenske državnosti.

Podjetje za urbanizem, projektiranje, geodezijo in inženiring

INVEST BIRO KOPER

Koper, Trg revolucije 12, s svojo enoto v Ljubljani, Celovška 106

opravlja vse vrste uslug s področja geodetskih del, s področja urbanističnega planiranja, ekonomsko-analitičnih študij, projektiranja visokih in nizkih gradenj ter s področja gradbenega nadzora.

Priporočamo svoje usluge.

Čestitamo!

V Kamniku, kjer stalno živi že sedmo leto, je konec januarja praznoval osemdesetletnico ameriški rojak CIRIL RANT, po rodu iz Ljubnega. V Ameriko je šel leta 1910. Najprej je živel v Clevelandu, zatem pa v Detroitu, kjer je v znani Fordovi avtomobilski tovarni delal dvainštirideset let. Udeleževal se je tudi v društvenem življenju: Pri Slovenski narodni podporni jednoti, v pevskem zboru in pri dramskem krožku. Leta 1961 sta se s soprogo za stalno vrnila v domovino. Najprej sta živela v Ljubnem, od leta 1965 pa živi Ciril Rant v Kamniku, kjer ima prijazno hišico.

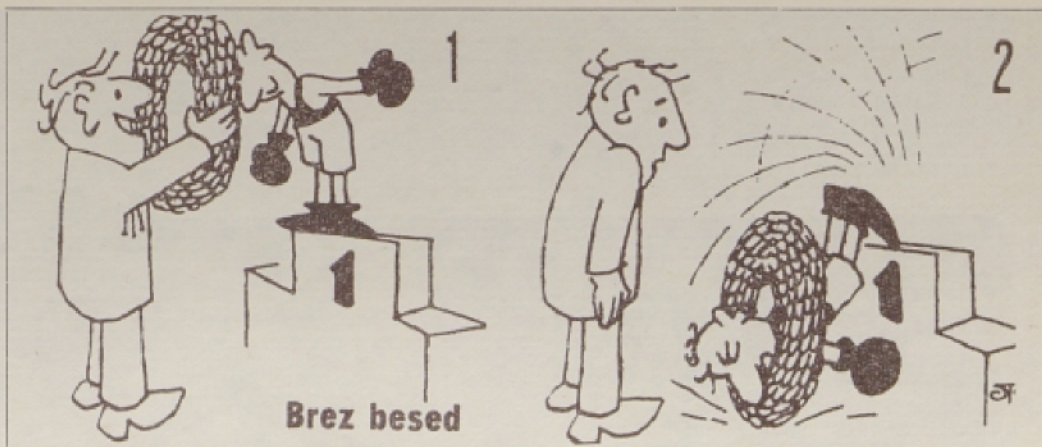
Ob življenjskem jubileju so mu poleg prijateljev in znancev čestitali tudi predstavniki podružnice Slovenske izseljenske matice iz Kamnika.

Čestitkam se pridružuje tudi naše uredništvo: rojak Rant, še na mnoga leta!

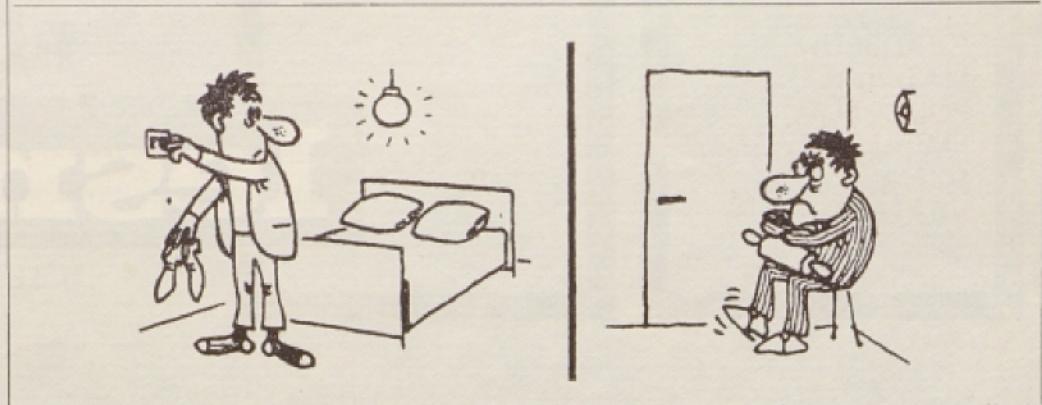
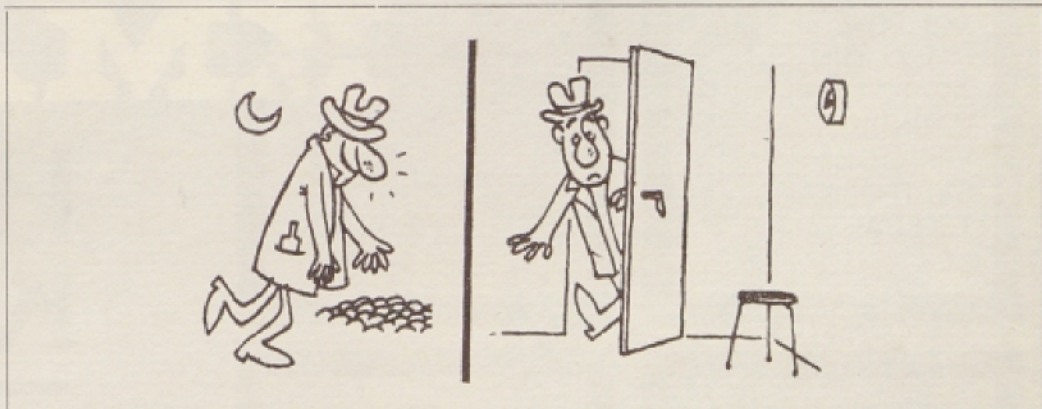
Kje si, očka?

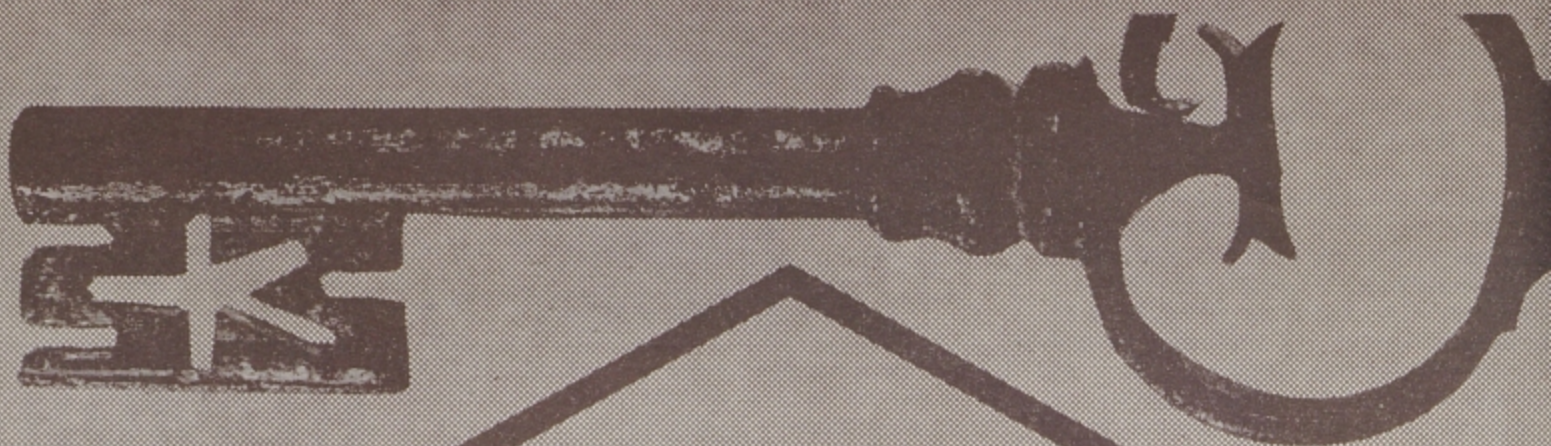
Iščem svojega očeta Ivana Lihtenegra! Z mojo mamico sta se poročila leta 1951, razvezala pa sta se leta 1954. Takrat sem bila stara dve leti. Dolgo časa ni bilo od njega nobenega glasu, leta 1962 pa se je oglasil iz Kanade. Njegov zadnji naslov, do leta 1964, je bil Ivan Lihteneger, Kingsley Lodge Fort 819, Victoria, B. C. Canada. Imam pa še enega, od koder se ni več oglasil in je bilo pismo vrnjeno: I. L. Feltham Road 1861, Victoria, B. C. Canada. Tam naj bi bil zaposlen kot vrtnar. Ves ta čas je skrbela zame in za mojega brata samo mama. Zdaj imam že devetnajst let in sem zaposlena kot prodajalka. Sklenila sem, da poiščem očeta in srčno si želim, da bi spet postali »družina«. Prosim vsakogar, ki bi poznal mojega očeta ali karkoli vedel o njem, da mi sporoči na spodnji naslov.

Silva Lihteneger
 Tehno-Mercator, prod. Železninar
 63000 Celje

HUMOR

NOTRANJI TRG
IZVOZ
UVOZ

ZASTOPSTVA
KONSIGNACIJE

POHISTVO
GOSPODINJSKI
APARATI
KARNISE
PREPROGE
SVETLOBNA
TELESA

GRADBENI
MATERIAL
POLIZDELKI
EMBALAZA
OKNA
VRATA

KMALU

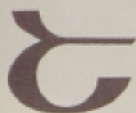
HIŠE NA KLJUČ!

POJASNILA:

lesnina

LJUBLJANA · TITOVA 51

Rojaki, ki potujete v Jugoslavijo in Evropo,
zaupajte se nam!

 translurist

vam nudi vse vrste turističnih uslug — prevoze in izlete z lastnimi najmodernejšimi avtobusi, hotelske rezervacije v lastnih in tujih hotelih, vse vrste vozovnic, karte za prireditve, lov in ribolov in druge.

CENTRALA: LJUBLJANA, Šubičeva ulica 1, telefon 20 188, telex 31 144 YU TRANLJ

POSLOVALNICE: Ljubljana, Bled, Bohinj, Radovljica, Škofja Loka, Domžale, Piran.

Zahtevajte prospekte!

Samostojna organizacija
pravna oseba Emone Ljubljana
LJUBLJANA, Titova 10
Telefon: 24 601/607, 24 616/619
Telex: 31254 YU SLON
Telegram: SLON LJUBLJANA

LJUBLJANA

Hotel z modernim komfortom v strogem centru mesta. Klasična restavracija s prvovredno mednarodno kuhinjo. Narodna restavracija »Klet Slon« s tipično dekoracijo, s slovenskimi in jugoslovanskimi specialitetami. Nočni bar z mednarodnim artističnim programom. Kavarna z godbo, odlična slaščičarna, senčnat vrt. Bistró Slon z delikateso, ekspresom in snack barom. Globtour potovalna agencija. Lepo urejeni klubski prostori in banketna dvorana za konference, sprejeme, slavnostna kosila, cocktail parties in razne prireditve. Menjalnica v hotelu. Sedež sekcije barmanov Jugoslavije

slovenija **avto**

Ljubljana, Celovška 150

Export-Import in zastopanje tujih firm

Trgovina na debelo in drobno z motornimi vozili, gradbenimi stroji, servisno opremo, bicikli in vsemi pripadajočimi nadomestnimi deli

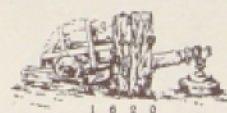
Servis in remont za motorna vozila

Predstavništva:

Beograd, Ul. 27. Marta 34; Rijeka, Borisa Kidriča 58/a; Novi Sad, Trg Svetozara Markovića 5; Split, Tolstojeva 4

Obiščite našo novo moderno avtomobilsko hišo v Ljubljani, Celovška 150, telefon 57-351

ZDRUŽENO
PODJETJE
SLOVENSKE
ŽELEZARNE

IZDELUJEMO:

- LITO
- KOVANO IN
- VALJANO JEKLO

S.O.P.O.
ŽELEZARNA
RAVNE
Tovarna plemenitih
jekel
Ravne
na Koroškem

350 let Koroškega fužinarstva, 350 let tradicije v izdelavi žlahtnih jekel!

Trgovsko podjetje

„Jestvina“

Koper

priporoča obisk v svojih bogato založenih poslovalnicah na slovenski obali, predvsem v renomiranih delikatesah v Izoli in Kopru ter marketih v Ankaranu, Hrvatinih, Škofijah, Plavjah, Kopru in Izoli.

Še posebej priporočamo naš avtokamp z restavracijo in znano gostišče »Ribič« v Izoli.

SPLAČA SE

NAKUP PRI SLOVENIJALESU

Slovenijales je prvi med proizvodno trgovskimi podjetji Jugoslavije. To mesto si je priboril z uspešnim delom.

Zato tvega tisti, ki pred nakupom pohištva, stanovanjske opreme, stavbnega pohištva in gradbenega materiala ne obiše trgovin Slovenijales.

Seznam trgovin s pohištvom in polfinalo v Sloveniji

Ljubljana

Vižmarje 168
Titova 50, GR
Kidričeva 1

Celje

Tkalska 13
Zidanškova 15
Zidanškova 10

Maribor

Cankarjeva 4
Partizanska 15

Če varčujete – potem varčujte pri Jugobanki

ZAKAJ?

Zato, ker je JUGOBANKA:

- najstarejša specializirana jugoslovanska banka,
- na prvem mestu po višini skupnih deviznih vlog in banka z največjim poprečjem deviznega in dinarskega varčevanja v Jugoslaviji,
- banka, ki ima 90 poslovnih enot na območju vse Jugoslavije, v vseh republikah in pokrajinah,
- banka, ki poslovno sodeluje s 1.100 bankami v 116 državah,
- znana po dobrem poslovanju in ekspanzivnosti ter vedno izpolnjuje svoje obveznosti.

JUGOBANKA DAJE:

- na vse hranilne vloge najvišje možne obrestne mere.

Poleg tega JUGOBANKA:

- zavaruje varčevalce vezanih vlog pri zavarovalnicah v Jugoslaviji,
- omogoča sodelovanje pri loteriji za varčevalce,
- daje varčevalcem potrošniška posojila in kredite za stanovanjsko in komunalno gradnjo.

Vse nam zaupane bančne posle bomo izvršili z vso pozornostjo!

zakaj si ne bi tudi vi postavili hišice

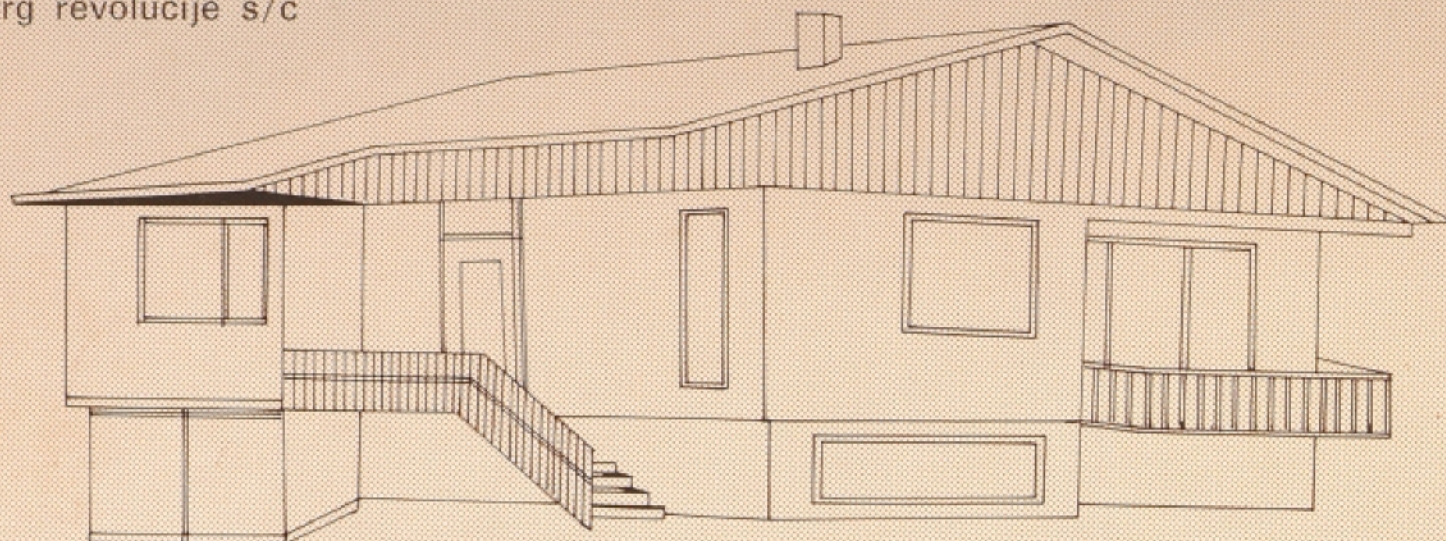
kdaj... kje... kako...

vprašajte

ljubljsko banko

61000 Ljubljana

trg revolucije s/c

posojila na podlagi vezave tuje valute

Doba vezave	Doba vračanja posojila											
	2 leti	3 leta	4 leta	5 let	6 let	7 let	8 let	9 let	10 let	11 let	12 let	13 let
	Posojilo, izraženo z odstotkom od vezanega zneska											
2 leti	200	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 leta	220	200	160	120	—	—	—	—	—	—	—	—
4 leta	240	220	200	160	120	100	—	—	—	—	—	—
5 let	260	240	220	200	160	120	100	—	—	—	—	—
6 let	300	260	240	220	200	160	120	100	—	—	—	—
7 let	—	300	260	240	220	200	160	120	100	—	—	—
8 let	—	—	300	260	240	220	200	160	120	100	—	—
9 let	—	—	—	300	260	240	220	200	160	120	100	—
10 let	—	—	—	—	300	260	240	220	200	160	120	100

posojila na podlagi varčevanja tuje valute

Doba varčevanja	Posojilo, izraženo z odstotkom od privarčevanega zneska brez obresti		Doba vračanja posojila
	pri enkratnem pologu	pri rednem meseč. varčev.	
1	2	3	4
	%		
13 do neizpolnjenih	60	30	4 leta
18 mesecev	60	40	3 leta
	130	60	2 leti
18 do neizpolnjenih	75	40	5 let
24 mesecev	106	55	4 leta
	150	75	3 leta
24 do neizpolnjenih	80	45	8 let
36 mesecev	110	60	6 let
	170	95	4 leta
36 do neizpolnjenih	110	65	10 let
48 mesecev	140	85	8 let
	200	120	6 let
48 do neizpolnjenih	140	90	11 let
60 mesecev	200	130	9 let
	270	155	7 let
60 in več mesecev	300	140	12 let
	260	180	10 let
	330	230	8 let

ljubljska banka

pravi naslov za denarne zadeve